

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
UNIVERSITY OF PELLOPONNESE

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διπλωματική εργασία

«Ένταξη των ψηφιακών τεχνολογιών στις εκπαιδευτικές πρακτικές του σχολείου και ρόλος του διευθυντή-σχολικού ηγέτη: Μελέτη των απόψεων διευθυντών Γυμνασίων της Αθήνας.»

Καμπάνη Ευσταθία (Α.Μ.: 3032201801508)

Επιβλέπων καθηγητής: Αθανάσιος Τζιμογιάννης

Κόρινθος, Σεπτέμβριος 2020

Τριμελής εξεταστική επιτροπή

Τζιμογιάννης Αθανάσιος, καθ. Παν. Πελοποννήσου (επιβλέπων καθηγητής)

Τσακίρη Δέσποινα, καθηγήτρια Παν. Πελοποννήσου

Δρ. Τσιωτάκης Παναγιώτης, ΕΔΙΠ Παν. Πελοποννήσου

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία αποτέλεσε μια ενδιαφέρουσα διερεύνηση ενός πεδίου της εκπαιδευτικής πολιτικής που αφορά στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Οι ΤΠΕ συνιστούν έναν αξιοσημείωτο παράγοντα επαγγελματικής εξέλιξης εκπαιδευτικών και διευθυντών, βοηθούν στην ανάπτυξη κοινωνικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών και αποβλέπουν στην αναβάθμιση και βελτιωποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Αθανάσιο Τζιμογιάννη, για την πολύτιμη συμβολή του στην υλοποίηση της έρευνας. Η υποστήριξη και η καθοδήγηση του όλο το διάστημα εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας συντέλεσαν στην ολοκλήρωση της μελέτης.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους διευθυντές που δέχθηκαν να συμμετέχουν στην έρευνα, αλλά την οικογένεια μου και το φιλικό μου περιβάλλον για την αμέριστη κατανόηση και συμπαράσταση που επέδειξαν καθ'όλη τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας.

Περίληψη

Η συνεχώς μεταβαλλόμενη εποχή στην οποία ζούμε χαρακτηρίζεται από έντονη ψηφιακή και τεχνολογική παρουσία, η οποία από πολλούς χαρακτηρίζεται ως Ψηφιακή Επανάσταση ή Κοινωνία της Γνώσης. Οι ΤΠΕ πλέον κατέχουν έντονη θέση σε κάθε πτυχή της κοινωνικής, πολιτικής, πολιτισμικής και επαγγελματικής ζωής, πραγματοποιώντας αλλαγές σε κάθε τομέα της κοινωνικής ζωής όπως στην εκπαίδευση, την βιομηχανία, την ψυχαγωγία, την οικονομία.

Οι ΤΠΕ στο τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής κατέχουν ισχυρή θέση καθώς υπόσχονται αναβάθμιση της διδακτικής διαδικασίας, ενώ ο κάθε εμπλεκόμενος φαίνεται ότι μπορεί με τη στάση του να επηρεάσει την έκβαση της ενσωμάτωσης του στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Σκοπός της παρούσα μελέτης είναι να διερευνηθεί ο ρόλος του σχολικού διευθυντή/ ηγέτη στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία αλλά και στην αποδοχή τους από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Στην ποιοτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε συμμετείχαν 10 διευθυντές Γυμνασίων του νομού Αττικής.

Συγκεκριμένα, μελετήθηκαν οι απόψεις των σχολικών διευθυντών αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, την ετοιμότητα και την στάση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών αλλά και πως εξελίχθηκε η εκπαιδευτική διαδικασία τον καιρό της πανδημίας όπου τα μαθήματα πραγματοποιήθηκαν μέσω σύγχρονης αλλά και ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης. Η ανάλυση των απαντήσεων βοήθησε να έρθουν στο φώς χαρακτηρίστηκα του ρόλου του σχολικού διευθυντή και πως αυτός συμβάλλει στην διαδικασία ένταξης.

Οι απαντήσεις των ερωτηθέντων επιβεβαίωσαν την άποψη ότι οι ΤΠΕ αποτελούν ένα εξαιρετικά σημαντικό εργαλείο τόσο για την αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης αλλά και των σχολικών αποτελεσμάτων. Επιπλέον, σε ότι αφορά την στάση των μαθητών θεωρούν ότι τα παιδιά είναι εξοικειωμένα με τα τεχνολογικά περιβάλλοντα και άρα θεωρούν πιο «φιλικό» και οικείο το μάθημα που πραγματοποιείται με χρήση τεχνολογικών μέσων. Σε ότι αφορά όμως τους εκπαιδευτικούς, πολλοί ανέφεραν ότι αρκετοί εκπαιδευτικοί είναι διστακτικοί ως προς την χρησιμότητα αλλά και ασφάλεια που προσφέρει η τεχνολογία στη μάθηση. Αναφορικά, με τον τρόπο που ανταποκρίθηκαν όλοι οι συμβαλλόμενοι στα μαθήματα μέσω ψηφιακών πλατφορμών τις ημέρες της πανδημίας, ανέφεραν όλοι ότι οι διαδικασίες προετοιμασίας κινήθηκαν με γρήγορους ρυθμούς και η συμμετοχή όλων ήταν ιδιαίτερα αυξημένη, πλειν κάποιων εξαιρέσεων που απείχαν όπως αρνητικών αντιλήψεων αναφορικά με τις ΤΠΕ, έλλειψη εξοπλισμού από μεριάς των μαθητών, αποχή μαθητών ηθελημένα. Τέλος, πάγιο ερώτημα και ανησυχία ήταν το μέλλον της εκπαιδευτικής

Λέξεις κλειδιά: σχολικός διευθυντής, ηγεσία, ψηφιακές τεχνολογίες, ένταξη, εκπαιδευτικοί, μοντέλα ηγεσία.

Abstract

The ever-changing era in which we live is characterized by a strong digital and technological presence, which is characterized by many as the Digital Revolution or Knowledge Society. ICT now occupies a strong position in every aspect of social, political, cultural and professional life, making changes in every area of social life such as education, industry, entertainment, economy.

New technologies in the field of educational policy have a strong position as they promise to upgrade the teaching process, while everyone involved seems to be able to influence the outcome of this project.

The purpose of this study is to investigate the role of the school principal / leader in the integration of ICT in the educational process but also in their acceptance by the teaching staff. The qualitative research was conducted with the participation of 10 principals of secondary schools (high schools) in the prefectures of Attica, Corinth and Argolida.

Specifically, the views of school principals regarding the utilization of technologies in the educational process, the readiness and attitude of both teachers and students were studied, as well as how the educational process evolved during the pandemic where lessons were held through modern and asynchronous Distance learning. The analysis of the responses helped to highlight the reasons why this process has been in a state of inactivity for several years.

The answers of the respondents confirmed the view that ICT is an extremely important tool for both the upgrading of the provided education and the school results. In addition, regarding the attitude of the students, they unanimously agreed that the children are familiar with the technological environments and therefore consider the lesson that is carried out using technological means more "friendly" and familiar. As far as teachers are concerned, however, many have reported that many teachers are hesitant about the usefulness and safety that technology offers in learning. Regarding the way all the participants responded to the courses through digital platforms in the days of the pandemic, they all said that the preparation processes were moving fast and everyone's participation was very high, except for a few exceptions that were far from negative. Lack of equipment on the part of students, abstention of students voluntarily. Finally, a constant question and concern was the future of education

Key – words: school leader, leadership, digital technologies, integration, educators, leadership's models

{ Περιεχόμενα }

Ευχαριστίες.....	3
Περίληψη.....	4
Abstract.....	5
Κεφάλαιο 1 ^ο – Εισαγωγικά.....	9
1.1. Οριοθέτηση της προβληματικής	9
1.2. Σκοπός της έρευνας και παρουσίαση των κυριότερων ευρημάτων.....	10
1.3. Σημασία και πρωτοτυπία της έρευνας.....	11
1.4. Δομή εργασίας.....	12
Κεφάλαιο 2 ^ο – Θεωρητικό πλαίσιο.....	13
2.1. Ορισμός της ηγεσίας και ηλεκτρονική ηγεσία.....	13
2.2. Εκπαιδευτική ηγεσία και σχολείο του 21 ^{ου} αιώνα.....	14
2.3. Οι ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας..	15
2.4. Πολιτικές για τις ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα.....	17
2.5. Μοντέλα ενσωμάτωσης και μοντέλα σχολικής ηγεσίας.....	18
2.6. Δυσκολίες και εμπόδια ένταξης των ΤΠΕ στα σχολεία.....	20
2.7. Ο ρόλος του διευθυντή – σχολικού ηγέτη.....	22
2.8. Η στάση των εκπαιδευτικών στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία.....	23
2.9. Επαγγελματική ανάπτυξη και ηγεσία στις ΤΠΕ.....	27
Κεφάλαιο 3 ^ο - Βιβλιογραφική επισκόπηση.....	29
3.1. Οι ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα, η σχολική ηγεσία και η ηλεκτρονική ηγεσία.....	29

3.2. Ο ρόλος του σχολικού ηγέτη – διευθυντή στην ένταξη των ΤΠΕ.....	31
3.3. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση...	33
3.4. Ο σχολικός καθοδηγητής. Ποίος είναι ο ρόλος του στη διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ.....	34
3.5. Εμπόδια και παράγοντες επιτυχίας στην ένταξη των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα.....	35
3.6. Συνοπτική κριτική αποτίμηση των ερευνών.....	36
3.7. Πίνακας βιβλιογραφικής επισκόπησης.....	38
3.8. Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα έρευνα.....	44
Κεφάλαιο 4 ^ο – Μεθοδολογία έρευνας.....	45
4.1. Δείγμα.....	45
4.2. Εργαλείο της έρευνας.....	45
4.3. Χώρος και χρόνος.....	45
4.4. Εγκυρότητα – αξιοπιστία.....	46
Κεφάλαιο 5 ^ο – Αποτελέσματα έρευνας.....	47
5.1. Δυσκολίες ένταξης.....	47
5.2. Ρόλος ΤΠΕ στην εκπαίδευση.....	48
5.3. Ο ρόλος των ΤΠΕ στη περίοδο της πανδημίας Covid-19.....	49
5.4. Ανάγκες εκπαιδευτικού.....	51
5.5. Προτάσεις των διευθυντών.....	53
5.6. Συνοπτική ανάλυση δεδομένων.....	54
Κεφάλαιο 6 ^ο – Συμπεράσματα.....	56
6.1. Αντιλήψεις των διευθυντών αναφορικά με τον ρόλο και την αξιοποίηση των ΤΠΕ.....	56

6.2. Ο ρόλος του σχολικού διευθυντή στην ένταξη των ΤΠΕ.....	57
6.3. Πως ενέργησαν οι διευθυντές/ οι εκπαιδευτικοί/ οι μαθητές στη νέα πραγματικότητα.....	59
6.4. Περιορισμοί της έρευνας.....	61
6.5. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	61
Συζήτηση.....	62
Επίλογος.....	64
Βιβλιογραφία.....	65
Παραρτήματα.....	69
Α. Υπόδειγμα ερωτηματολογίου - Πρωτόκολλο συνέντευξης.....	69
Β. Απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις.....	70
Πίνακας ομαδοποίησης των εννοιών που ανέδειξε η έρευνα.....	99

Κεφάλαιο 1^ο – Εισαγωγικά

1.1. Οριοθέτηση της προβληματικής

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρούνται αλλαγές σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής, οι οποίες συνοδεύονται με την παρουσία της τεχνολογίας στην καθημερινή ζωή του κοινωνικού συνόλου. Στη πλειονότητα τους αφορούν στην επικοινωνία, αναζήτηση, αξιοποίηση και διάχυση της γνώσης και των πληροφοριών. Η τεχνολογία παρατηρείται ότι λαμβάνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις και βρίσκεται παντού στη ζωή μας. Υπάρχει άμεση εξάρτηση από αυτή, από την πιο απλή δραστηριότητα μας μέχρι και τις πιο σύνθετες. Όπως είναι λογικό δε θα μπορούσε να αφήσει ανεπηρέαστο το τομέα της εκπαίδευσης

Οι ΤΠΕ αποτελούν μια πολυδιάστατη πραγματικότητα του 21^{ου} αιώνα. Μια πραγματικότητα που στοχεύει στην δημιουργία ευνοϊκών συνθηκών για την εφαρμογή στρατηγικών που θα επιτρέψουν την υλοποίηση των εκπαιδευτικών/παιδαγωγικών στόχων και θα οδηγήσουν σε μια ευρύτερη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού γίγνεσθαι. Η σπουδαιότητα της ένταξης τους στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί ένα από τα βασικότερα ζητήματα της Εκπαιδευτικής Πολιτικής και αποτελεί εκπαιδευτική προτεραιότητα παγκοσμίως. Η αποτελεσματική τους ένταξη στην τάξη αποτελεί βασικό στόχο των εκπαιδευτικών πολιτικών και στοχεύει στην δημιουργία «πλούσιων» περιβαλλόντων μάθησης, που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα των επιδόσεων των μαθητών, την ανάπτυξη των κοινωνικών αλλά και εκπαιδευτικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων αλλά και την δημιουργία μάθησης υψηλής ποιότητας

Σε συνδιασμό με την «έκρηξη» του διαδικτύου, δρουν με αποκλειστικό γνώμονα τη δημιουργία νέων συνθηκών στην εκπαίδευση, με αποτέλεσμα τη «γέννηση» νέων και αποτελεσματικότερων εκπαιδευτικών διαδικασιών. Ένα βασικό παράδειγμα στο χώρο της εκπαίδευσης αποτελεί η ηλεκτρονική μάθηση. Πρόκειται για ένα επιτυχημένο εκπαιδευτικό επίτευγμα που επέφερε αξιοσημείωτα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. .

Η αξιοποίηση ωστόσο των ΤΠΕ στο χώρο της εκπαίδευσης έχει δημιουργήσει έντονη αντιπαράθεση μεταξύ των εμπλεκόμενων σχετικά με το κατά πόσο λειτουργούν ευεργετικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η αντιπαράθεση αυτή αποτέλεσε το έναυσμα για την υλοποίηση δεκάδων ερευνών που μελέτησαν την χρησιμότητα της αξιοποίησης των ΤΠΕ.

Στη παγκόσμια βιβλιογραφία υπάρχουν εκτενείς μελέτες που δίνουν φώς στο συγκεκριμένο ζήτημα. Η συμβολή του σχολικού διευθυντή στην όλη διαδικασία είναι εξαιρετικά σημαντική καθώς είναι αυτός που κινεί τα ινία σε μια σχολική μονάδα. Ο διευθυντής είναι αυτός που διοικεί τη σχολική μονάδα, καθοδηγεί και υποστηρίζει

όλους τους εμπλεκόμενους και με λίγα λόγια μπορεί να επηρεάσει τη γνώμη των υπολοίπων. (Blau & Presser, 2013)

Αναφορικά με την χώρα μας, η βιβλιογραφία δε είναι αρκετά εκτενείς καθώς δεν υπάρχουν πολλές μελέτες σε αυτό το τομέα. Στη Ελλάδα σε ότι αφορά την ενσωμάτωση των ΤΠΕ ας σημειωθεί ότι σχεδιάστηκε και εφαρμόστηκε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο δράσης που στόχευε στην ομαλή ενσωμάτωση των ΤΠΕ και την επακόλουθη αναβάθμιση της παρεχόμενης μάθησης. Το Υπουργείο Παιδείας στοχεύει σταδιακά στην ένταξη και χρήση των ΤΠΕ σε μαθήματα και πέραν αυτού της Πληροφορικής. (Abbasi, 2015)

Στην Ελλάδα ο σχολικός διευθυντής περιορίζεται στο διοικητικό χαρακτήρα του ρόλου του καθώς δε μπορεί να επέμβει ουσιαστικά στην αλλαγή του Προγράμματος Σπουδών και στην ένταξη των ΤΠΕ σε αυτό. Παρ' ολαυτά δε παύει να είναι υπεύθυνος για την σχολική μονάδα της οποίας ηγείται και να αξιοποιεί τις δυνατότητες όλων των συμμετεχόντων. (Υ.Α. 105657/2002, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων)

1.2.Σκοπός της έρευνας και παρουσίαση των κυριότερων ευρημάτων

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να ερευνηθεί το ρόλο του σχολικού ηγέτη – διευθυντή στην ένταξη των ΤΠΕ στη σχολική διαδικασία και πως μπορεί να επηρεάσει το εκπαιδευτικό προσωπικό προς την αποδοχή αυτών.

Όπως προαναφέρθηκε η ψηφιακή μάθηση αποτελεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής, και εξαιτίας της διχογνωμίας που έχει δημιουργηθεί αναφορικά με αυτή είναι σημαντικό να μελετάται κάθε πλευρά του συγκεκριμένου ζητήματος. Αναφορικά με την συγκεκριμένη πολιτική πρέπει να αναφερθεί ότι ο ρόλος του σχολικού διευθυντή είναι αρκετά σημαντικός καθώς αυτός πέραν ότι ηγείται της σχολικής μονάδας είναι και υπεύθυνος να στηρίζει, να καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς και να λαμβάνει πρωτοβουλίες αναφορικά με τις ΤΠΕ. (Wenli, 2013)

Τα ευρήματα της μελέτης, δεδομένου των νέων συνθηκών που αναβλήθηκαν στο χώρο της εκπαίδευσης εξαιτίας της πανδημίας (Covid-19) με την αναστολή της λειτουργίας των σχολείων και την υλοποίηση των μαθημάτων μέσω σύγχρονης και ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης, ανέδειξαν την συμβολή των σχολικών διευθυντών αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, τις ενέργειες που ακολούθησαν εν προκειμένου να οργανώσουν τα μαθήματα μέσω τηλεκπαίδευσης αλλά και τις ανησυχίες τους σε ότι αφορά το μέλλον της τηλεκπαίδευσης.

Τα αποτελέσματα της ερευνάς επιβεβαιώνουν τόσο την εθνική αλλά και την παγκόσμια βιβλιογραφία αναφορικά με την σημασία του ρόλου του σχολικού ηγέτη. Ο σχολικός διευθυντής είναι αυτός που πρέπει να στηρίζει και να καθοδηγεί τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους, να λαμβάνει σημαντικές αποφάσεις για τις δράσεις της σχολικής μονάδας αλλά και να είναι πάντοτε σε ετοιμότητα να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε δυσκολία δημιουργηθεί στο σχολικό περιβάλλον.

1.3. Σημασία και πρωτοτυπία της έρευνας

Στη παγκόσμια βιβλιογραφία αναφέρεται ότι ο σχολικός διευθυντής μπορεί μέσω του έργου του να επηρεάσει την ένταξη και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζοντας και την αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας.

Οι αντιλήψεις των διευθυντών αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ αποτελούν σημαντικό τομέα διερεύνησης καθώς οι αξιοποίηση των ΤΠΕ αποτελεί συνέχεια των πεποιθήσεων και αντιλήψεων των διευθυντών, τις πρωτοβουλίες που λαμβάνει καθώς και την υποστήριξη που παρέχει στους εκπαιδευτικούς κατά το έργο τους. (Cohen, 2019)

Η σημασία της παρούσας έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι παρότι στη διεθνή βιβλιογραφία έχει διερευνηθεί εκτεταμένα ο ρόλος και η δράση των σχολικών διευθυντών σχετικά με τις ΤΠΕ, στη ελληνική βιβλιογραφία ανάλογες έρευνες είναι αρκετά περιορισμένες.

Οι περισσότερες μελέτες στον ελληνικό χώρο εξετάζουν κυρίως τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, οπότε από τα πορίσματα αυτών τονίζεται ο σημαντικός ρόλος των σχολικών διευθυντών στην αξιοποίηση των ΤΠΕ. Επίσης, επισημαίνεται πως ένα μέρος της αδυναμίας ενσωμάτωσης έγκειται στην έλλειψη παιδαγωγικής κατάρτισης τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των διευθυντών.

Η παρούσα εργασία διερεύνησε το ρόλο των διευθυντών αναφορικά με την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην διαδικασία μάθησης, ενώ έγινε και σύγκριση τους με τη διεθνή βιβλιογραφία. Η έρευνα ανέδειξε και σημαντικές αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος, όπως η ανάγκη για συνεχόμενη κατάρτιση. Οι αντιλήψεις των διευθυντών αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ μπορούν να οδηγήσουν σε αποτελεσματικές στρατηγικές για τις ΤΠΕ, αλλά και ενίσχυσης του ρόλου του διευθυντή.

1.4. Δομή της εργασίας

Η παρούσα εργασία αποτελεί μελέτη του ζητήματος της ένταξης των ΤΠΕ στη εκπαιδευτική διαδικασία, ο ρόλος του σχολικού ηγέτη διευθυντή αλλά και πώς τελικά οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν αυτή τη «νέα» πραγματικότητα.

Η εργασία χωρίζεται στα εξής κεφάλαια:

Στο **1^ο κεφάλαιο** αναπτύσσεται το εισαγωγικό μέρος που αφορά στην εισαγωγή στο θέμα της έρευνας, την αναφορά στη σπουδαιότητα της μελέτης αλλά και στην παρουσίαση των κεφαλαίων της έρευνας.

Στο **2^ο κεφάλαιο** αποτελεί το θεωρητικό πλαίσιο με την ανάδειξη διάφορων πτυχών που αφορούν στην ηγεσία του 21^{ου} αιώνα, την εκπαιδευτική ηγεσία, μοντέλα ηγεσίας αλλά και άλλους τομείς που αφορούν στις ΤΠΕ.

Στο **3^ο κεφάλαιο** παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση που πραγματοποιήθηκε με στόχο την παρουσίαση και σύγκριση των ερευνών που μελετήθηκαν.

Στο **4^ο κεφάλαιο** παρουσιάζεται η μεθοδολογία τη έρευνας, οι συμμετέχοντες.

Στο **5^ο κεφάλαιο** παρουσιάζονται διεξοδικά οι έννοιες που ανέδειξε η έρευνα μετά την ανάλυση των αντιλήψεων που εξέφρασαν οι συμμετέχοντες κατά την έρευνα.

Στο **6^ο κεφάλαιο** αναλύονται τα συμπεράσματα της έρευνας, αναφέρονται κάποιοι περιορισμοί αλλά και προτάσεις για μελλοντικές έρευνες.

Κεφάλαιο 2^ο - Θεωρητικό Πλαίσιο

2.1. Ορισμός της ηγεσίας και ηλεκτρονική ηγεσία

Η ηγεσία από πάντοτε αποτελούσε πεδίο εκατοντάδων ερευνών, καθώς αποτελεί όρο κλειδί για τη λειτουργία των οργανισμών, ενώ υποστηρίζεται ότι οφείλεται για την αποτελεσματική λειτουργία τους. Το εκπαιδευτικό σύστημα είναι άμεσα συνδεδεμένο με την ηγεσία, καθώς αποτελεί ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο σύστημα που πρέπει να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις της κοινωνίας. Στο χώρο της εκπαίδευσης, η εκπαιδευτική ηγεσία διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο για τη λειτουργία του σχολείου.

Παρά ότι είναι κατανοητός ο ρόλος της ηγεσίας, ο ορισμός της παραμένει ακόμα ασαφής. Ο Bennis υποστηρίζει ότι η ηγεσία είναι σαν την ομορφιά, είναι δύσκολο να ορίσεις αλλά μπορείς εύκολα να την αναγνωρίσεις όταν την δεις. Ένας ορισμός είναι ότι αποτελεί μια διαδικασία ενός ατόμου ή ομάδας προς την επίτευξη ενός συγκεκριμένου στόχου μέσω συγκεκριμένων διαδικασιών. (Τραγουδάρα, 2011)

Αναφορικά με την ηγεσία, πέραν του όρου διαδικασία που αναφέρεται σε πολλές έρευνες, πολλοί κάνουν λόγο για συμπεριφορά. Αναφέρονται στην συμπεριφορά που χρησιμοποιεί κάποιος ηγέτης για να επηρεάσει την συμπεριφορά άλλων ατόμων, ή για να βοηθήσει κάποιους να πετύχουν τους στόχους τους. (Πασιαρίδης, 2004 και Whitaker, 2000 στο Τραγουδάρα,)

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η ηγεσία αποτελεί μια ομαδική διαδικασία, η ομάδα «διοικείται» από κάποιον ηγέτη και υπάρχει αλληλεπίδραση των μελών μεταξύ τους αλλά και με τον ηγέτη τους, και στόχο έχει την επίτευξη των στόχων της ομάδας. Ουσιαστικά αποτελεί μια διαδικασία επηρεασμού συναισθημάτων, στάσεων και συμπεριφορών, όπου υπό τη επιρροή του ηγέτη με σκοπό να «δώσουν» το καλύτερο τους εαυτό επιτυγχάνονται άμεσα και αποτελεσματικά οι στόχοι της ομάδας. (Μπουραντάς, 2005 στο Τσελεπίδου, 2018)

Ψηφιακή ηγεσία ή αλλιώς e-leadership σύμφωνα με τη διεθνή ορολογία, σε αντίθεση με την παραδοσιακή, είναι το κλειδί για την αποτελεσματική εφαρμογή των ΤΠΕ στο σχολικό σύστημα. Ο ηγέτης ασκεί επιρροή ως προς την εφαρμογή των ΤΠΕ, η στρατηγική αποβλέπει στην βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της σχολικής μονάδας, αλλά και είναι υπεύθυνος για την αξιοποίηση των πόρων, και ειδικά των ΤΠΕ εξοπλίζοντας τις αίθουσες με τον κατάλληλο τεχνολογικό εξοπλισμό. (Blau & Presser, 2013)

2.2. Εκπαιδευτική ηγεσία και σχολείο του 21^{ου} αιώνα

Η τεχνολογική εποχή, η εποχή του 21^{ου} αιώνα χαρακτηρίζεται από γρήγορες αλλαγές και εξελίξεις. Η αποτελεσματική αξιοποίηση των πληροφοριών οδηγεί στην καινοτομία και τη προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Η ανάπτυξη αυτή άρα εξαρτάται από τις ικανότητες, δεξιότητες και γνώσεις που έχει αναπτύξει κάποιος και άρα μπορεί να αντιλαμβάνεται τα προβλήματα γύρω , να μπορεί να τα επιλύει, και να συνεργάζεται με τους υπολοίπους. (Τσελεπίδου, 2018)

Τα μέσα αλλά και η κουλτούρα των ψηφιακών κοινωνιών δεν έχουν αλλάξει μόνο τον τρόπο επικοινωνίας αλλά και της μεθόδους ηγεσίας. Οι ηγέτες πλέον στοχεύουν στην επαγγελματική τους εξέλιξη, ενώ η ηγεσία εκλαμβάνεται πλέον ως μια συλλογική δραστηριότητα. Η ηγεσία πλέον είναι επικεντρωμένη στην μάθηση και στο δίκτυο που δημιουργείται μεταξύ των συμβαλλόμενων. (Τσελεπίδου, 2018)

Ο ανταγωνισμός που «γεννά» ο σύγχρονος τρόπος ζωής, οδηγεί σε απομάκρυνση από τα παραδοσιακά μοντέλα διοίκησης προς νέα μοντέλα τα οποία είναι προσαρμοσμένα στις νέες ανάγκες που επιζητά ο συγκεκριμένος τρόπος ζωής. Επιπλέον, η Κοινωνία του 21^{ου} αιώνα δίνει σημαντική ώθηση στην δημιουργία δικτύων μέσω των οποίων τα άτομα αλληλεπιδρούν, επικοινωνούν και συνεργάζονται. (Τσελεπίδου, 2018)

Η παγκόσμια οικονομία, η αυξημένη αξιοποίηση της τεχνολογίας, η μαζική επικοινωνία δημιουργεί την ανάγκη για την δημιουργία δικτύων επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ των ατόμων και των οργανισμών. Καθώς οι οργανισμοί εκσυγχρονίζονται, πρέπει ταυτόχρονα και ο έλεγχος και η ιεραρχία να παραχωρήσουν τη θέση τους σε σύγχρονα μέσα όπως το e-leadership. (Allen & Long, 2009).

Η νέα αυτή τάση είναι κατανοητό ότι χρειάζεται έναν επαναπροσδιορισμό του όρου της ηγεσίας αλλά και του τρόπου λειτουργίας του. Βασικό στοιχείο της ηγεσίας του 21^{ου} αιώνα είναι ότι στρέφεται στην δημιουργία δεσμών μεταξύ των οργανισμών και των ατόμων. Η ηγεσία του 21^{ου} αιώνα δεν φέρει ιεραρχική δομή, ενώ αναπτύσσεται σταδιακά μέσω από την συνεργασία και την επίτευξη των στόχων. Με λίγα λόγια η ηγεσία αυτή είναι αποτέλεσμα των ατόμων ενός οργανισμού που επιλέγουν τη συνεργασία από την παραδοσιακή ιεραρχία. Η ηγεσία πλέον σε σχέση με παλιότερα τοποθετείται σε ένα εικονικό πλαίσιο όπου ο ηγέτης καθοδηγεί και αλληλεπιδρά με τα υπόλοιπα μέλη ακόμα και εξ αποστάσεως. (Τσελεπίδου, 2018)

Οι ΤΠΕ στα πλαίσια της ομάδας εξυπηρετούν στην επικοινωνία και αλληλεπίδραση του ηγέτη με τα μέλη της ομάδας/ του οργανισμού αλλά και στη διάδοση των πληροφοριών μεταξύ των μελών της. Η ηγεσία (e-leadership) με τη παρέμβαση της τεχνολογίας διαφοροποιείται ελάχιστα καθώς φέρει τα ίδια χαρακτηριστικά με την παραδοσιακή ηγεσία, καθώς ο ηγέτης υποστηρίζει,

καθοδηγεί, ενημερώνει τα μέλη, παρακολουθεί τις δράσεις των μελών, παρακολουθεί την επίτευξη των στόχων αξιοποιώντας ηλεκτρονικά μέσα. (Τσελεπίδου, 2018)

Αξίζει να σημειωθεί όμως ότι υπάρχουν κάποιες διαφορές ανάμεσα στην παραδοσιακή ηγεσία και την ηγεσία του 21^{ου} αιώνα. Ο ηγέτης πλέον οφείλει να μπορεί να αντιμετωπίσει την οποιαδήποτε συμπεριφορά και να βρίσκεται σε άμεση επικοινωνία με όλα τα μέλη της ομάδας αξιοποιώντας την τεχνολογία και τα μέσα που του δίνονται. Η ηγεσία του 21^{ου} αιώνα αποτελεί μια πρόκληση την οποία τα μέλη του οργανισμού πρέπει να την εκλαμβάνουν ως κοινή και να συμμετέχουν όλοι τους σε όλα τα επίπεδα, χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η διαμόρφωση μιας κοινής κουλτούρας στην οποία όλοι συμμετέχουν, ακούγονται και «φαίνονται».

2.3. Οι ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι η ραγδαία ανάπτυξη των ΤΠΕ επηρεάζει όλο και περισσότερο την ζωή των ανθρώπων, αποτελώντας κομμάτι της καθημερινότητας τους, λαμβάνοντας θέση ακόμα και σε βαθμίδες του εκπαιδευτικού συστήματος. Αναφορικά με την εκπαίδευση ας αναφερθεί ότι αποτελεί δίαυλο για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, και ικανοτήτων που θα χρειαστούν οι μαθητές στην μετέπειτα ενήλικη ζωή τους. Με λίγα λόγια μαθαίνουν να λύνουν αλλά και να σχεδιάζουν προβλήματα, μαθαίνουν να αναζητούν, να αξιολογούν, να συγκρίνουν αλλά και να μοιράζονται πληροφορίες που βρίσκουν στο διαδίκτυο.

Ο ρόλος των ΤΠΕ καθρεπτίζεται στον εκσυγχρονισμό αλλά και στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης προσπαθώντας να εκμηδενίσει την κρίση, η οποία μαστίζει το εκπαιδευτικό σύστημα. Αξιοποιώντας όλα τα μέσα στο μέγιστο βαθμό, τεχνολογικός εξοπλισμός, ψηφιακές πλατφόρμες και λογισμικά, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, το εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκεται ολοένα και περισσότερο κοντά στην επίτευξη του στόχου. (Ντρενογιάννη, 2010)

Οι ΤΠΕ υπόσχονται να αναπτύξουν τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών απαραίτητες στη μετέπειτα ενήλικη ζωή τους. Δεξιότητες και ικανότητες όπως η συνεργασία, η επίλυση προβλημάτων, ο χειρισμός των τεχνολογικών μέσων, ικανότητες και δεξιότητες απαραίτητες στην Κοινωνία της Γνώσης. Επιπλέον, η αναβάθμιση του σχολικού περιβάλλοντος τόσο ως προς τα μέσα που αξιοποιούνται όσο και ως προς το αποτέλεσμα αποτελεί δίαυλο για την συνεχόμενα αυξανόμενη ένταξη τους. (Ντρενογιάννη, 2010)

Με την ένταξη των ΤΠΕ στη σύγχρονη ζωή και με την συνακόλουθη αξιοποίησή τους από την εκπαιδευτική πραγματικότητα έχουν παρουσιαστεί πολλές αλλαγές στην εκπαιδευτική θεωρία αλλά και πρακτική. Τα σχολεία πλέον είναι πλήρως ενημερωμένα και εξοπλισμένα με τεχνολογικό εξοπλισμό. Προωθούν

καινοτόμες πρωτοβουλίες στην εκπαίδευση, αλλά και διαμορφώνουν στους μαθητές όλες εκείνες τις δεξιότητες που θα χρειαστούν στη μετέπειτα ζωή τους. (Τζίοκας, 2018, σελ.:16)

Η ένταξη των ΤΠΕ αποτελεί βασικό αντικείμενο μελέτης και συζητήσεων για πολλούς ερευνητές. Με γνώμονα αυτό το χαρακτηριστικό γίνονται προσπάθειες σχεδιασμού κάποιων μοντέλων που παρουσιάζουν τον τρόπο οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας των οργανισμών. Χαρακτηριστικό μοντέλο είναι αυτό των σταδίων, όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές εξελίσσονται μαζί από πιο πρώιμα σε πιο εξελιγμένα στάδια όσον αφορά τη χρήση της τεχνολογίας. (Τζίοκας, 2018, σελ.15). Επιπλέον, δεκάδες έρευνες έχουν αναδείξει ότι οι ΤΠΕ ενισχύουν τα μαθησιακά αποτελέσματα, ενώ κύριοι υπόλογοι σε αυτό το κομμάτι είναι οι σχολικοί διευθυντές οι οποίοι θα πρέπει με τη σειρά τους να μεριμνούν για την δημιουργία προγραμμάτων που θα περιλαμβάνουν την αξιοποίηση των ΤΠΕ. (Mignaine, 2012)

Στην όλη όμως αυτή πορεία σημαντικός είναι ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως κατόχου αλλά και μεταδότη της γνώσης στους μαθητές. Σκοπός, ουσιαστικά είναι να καθοδηγεί τους μαθητές έτσι ώστε να κατακτήσουν την γνώση μέσω διερευνητικών διαδικασιών και αξιοποίησης των ΤΠΕ. Οι μαθητές πρέπει να μάθουν να αναζητούν, να εντοπίζουν, να αξιολογούν τις πληροφορίες, να συνθέτουν καινούργιες, να συνεργάζονται και με λίγα λόγια να αποκτήσουν ένα βαθύτερο και συλλογικότερο τρόπο σκέψης. (Qureshi, 2012)

Σε πολλές χώρες του πλανήτη η ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία αποτελεί βασικό άξονα εκπαιδευτικής πολιτικής, έτσι και στην Ελλάδα τόσο η εκπαιδευτική ηγεσία όσο και οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν ομόφωνα την άποψη τους περί της αναγκαιότητας της ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παρότι όμως οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν σθεναρά την θετική τους στάση απέναντι στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, ο ρυθμός ωστόσο ενσωμάτωσης τους είναι αρκετά αργός, ενώ και οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί παρουσιάζονται αρκετά επιφυλακτικοί. (Tsitouridou & Vrizas 2003 Τζιμογιάννης & Κόμης 2004 Τζιμογιάννης & Κόμης 2006, στο Τζίοκας, 2018)

Σε αυτό το σημείο μπορεί να γίνει αναφορά στον ευεργετικό χαρακτήρα της συγκεκριμένης ένταξης τόσο στους εκπαιδευτικούς όσο και στους εκπαιδευόμενους. Ο εκπαιδευτικός μέσα από ορθή και συστηματική χρήση των ΤΠΕ μπορεί να βελτιώσει το έργο του, πράγμα που αντικατοπτρίζεται σε καλύτερα αποτελέσματα από τους μαθητές. Οι μαθητές την ευεργετική επίδραση της τεχνολογία στο σχολικό μάθημα μπορούν να τη δουν μέσω των δεξιοτήτων που αναπτύσσουν και βελτιώνουν όπως η ανάγνωση, η γραφή και οι μαθηματικοί υπολογισμοί.

Κανείς όμως δεν μπορεί να αμφισβητήσει τη θετική επίδραση των νέων τεχνολογιών και ειδικότερα των ΤΠΕ εφόσον μιλάμε για την είσοδο της τεχνολογίας στο χώρο της εκπαίδευσης αλλά και για τα κίνητρα που παρέχονται στους μαθητές οι οποίοι μπορούν να αποδώσουν καλύτερα και αποτελεσματικότερα «δουλεύοντας» σε

ένα τεχνολογικό περιβάλλον το οποίο τους είναι οικείο. Οι μαθητές μπορούν πλέον με μεγαλύτερη ευκολία και σε λιγότερο χρόνο σε σύγκριση με παλιότερα να αναζητούν, να αξιοποιούν, να διαμοιράζονται, να αξιολογούν πληροφορίες, να συνθέτουν πληροφορίες, να λύνουν και να συνθέτουν προβλήματα αλλά ακόμα και να συνεργάζονται και να αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. (Τζίοκας, 2018)

Η ένταξη όμως των ΤΠΕ ας σημειωθεί ότι δεν αποτελεί εύκολη υπόθεση. Εντούτοις, χρειάζεται η συμβολή πολλών παραγόντων. Από τη μία η εκπαιδευτική ηγεσία οφείλει να κατανοήσει τον ευεργετικό χαρακτήρα αυτού του εγχειρήματος. Από την άλλη πλευρά οι εκπαιδευτικοί μέσω κατάλληλων επιμορφώσεων αλλά και σεμιναρίων θα μπορέσουν να δουν με διαφορετική οπτική την διδακτική πρακτική με τη χρήση των ΤΠΕ, αλλάζοντας έτσι στάση αλλά και κουλτούρα. Ωστόσο, σε ότι αφορά τους εκπαιδευτικούς, αυτοί είναι χωρισμένοι σε δύο «στρατόπεδα». Από τη μία είναι όσοι είναι επιφυλακτικοί ή και αρνητικοί σε ένα τέτοιο εγχείρημα και από την άλλη πλευρά όσοι βλέπουν τα θετικά στοιχεία και επιθυμούν την τεχνολογική ένταξη γιατί αποβλέπουν τόσο στην αυτό-βελτίωση αλλά και στην βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί ότι τα επιθυμητά και μέγιστα καλύτερα αποτελέσματα μπορούν να έρθουν μέσω του κατάλληλου σχεδιασμού των δραστηριοτήτων με σωστή και εκτεταμένη αξιοποίηση των ΤΠΕ από τους εκπαιδευτικούς αλλά πάντοτε σε αρμονική συνεργασία με τον σχολικό διευθυντή. (Qureshi, 2012)

2.4. Πολιτικές για τις ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα

Η προώθηση και ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση αποτελεί διεθνώς εκπαιδευτική πολιτική, εδώ και πολλά χρόνια, μείζονος σημασίας. Ωστόσο, οι πολιτικές που αποβλέπουν στην ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης φαίνεται να μην κατάφεραν αυτό που υπόσχονταν. Οι εκατοντάδες έρευνες, που έχουν πραγματοποιηθεί, έδειξαν ότι οι ΤΠΕ τελικά δε κατάφεραν να αλλάξουν το εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς οι τεχνολογίες δεν αξιοποιήθηκαν δημιουργικά στα σχολικά περιβάλλοντα. (Τζιμογιάννης, 2019)

Σε παγκόσμιο επίπεδο η ένταξη των ΤΠΕ στη πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελεί πρωτεύουσα εκπαιδευτική πολιτική, καθώς η χρήση τους προτείνεται για την βελτίωση και αναβάθμιση της μάθησης σε όλα τα γνωστικά αντικείμενα. Η εκπαιδευτική πολιτική του 21^{ου} αιώνα για την Ψηφιακή Εκπαίδευση αποβλέπει στον μετασχηματισμό της των παιδαγωγικών μέσων και στρατηγικών αλλά και στη διαμόρφωση των συνθηκών έτσι ώστε να καρποφορήσει το εν λόγω εγχείρημα στην εκπαίδευση.

Ο Τζιμογιάννης (2019) αναφέρεται στους άξονες γύρω από τους οποίους αναπτύσσονται οι πολιτικές των ΤΠΕ. Οι άξονες αυτοί είναι οι εξής:

- ✓ Ανάπτυξη των ψηφιακών και τεχνολογικών υποδομών στα σχολεία
- ✓ Σχεδίαση και διαμοίραση εκπαιδευτικού ψηφιακού υλικού και λογισμικού
- ✓ Υιοθέτηση παιδαγωγικών πλαισίων που αποβλέπουν στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πρακτική
- ✓ Σχεδιασμός Προγραμμάτων Σπουδών τα οποία αξιοποιούν τις ΤΠΕ
- ✓ Αναβάθμιση του ρόλου της εκπαιδευτικής ηγεσίας αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση
- ✓ Αναβάθμιση της αρχικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών μαλλάκι των προγραμμάτων και σεμιναρίων κατάρτισης και υποστήριξης.

2.5. Μοντέλα ενσωμάτωσης και μοντέλα σχολικής ηγεσίας

Η προώθηση των νέων τεχνολογιών και των ΤΠΕ στην εκπαίδευση οδήγησε στη διαμόρφωση μοντέλων οργάνωσης και διαχείρισης της ενσωμάτωσης των ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα. Με βάση το προσανατολισμό του κάθε μοντέλου διακρίνουμε τα εξής μοντέλα ενσωμάτωσης: 1) συμπεριφοριστικά, 2) μοντέλα σταδιακής αποδοχής των ΤΠΕ και 3) τεχνοκρατικό, 4) ολιστικό και 5) πραγματολογικό . (Τζιμογιάννης, 2019 & EAITY, 2010)

Τα συμπεριφοριστικά αναφέρονται στη στάση και στη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών σε αναφορά με την ένταξη των ΤΠΕ. Τα περισσότερο γνώριμα στο εκπαιδευτικό χώρο είναι αυτό της αποδοχής των τεχνολογιών και αυτό της προγραμματισμένης συμπεριφοράς. Το πρώτο αφορά τη σχέση ανάμεσα στις στάσεις/ πεποιθήσεις των εκπαιδευτικών και τις προθέσεις τους να αξιοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες. Βασικοί παράμετροι όλου αυτού είναι πως αντιλαμβάνονται οι ίδιοι τη χρησιμότητα τους αλλά και κατά πόσο θεωρούν εύκολη στη χρήση της μια τεχνολογία. (Τζιμογιάννης, 2019)

Το μοντέλο της προσχεδιασμένης συμπεριφοράς αφορά στο γνώμονα που μετρά όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά κάποιου. Η συμπεριφορά του εκπαιδευτικού εν προκειμένου επηρεάζεται από τη πρόθεση η οποία τη καθορίζει, και είναι συνάρτηση δύο παραγόντων της στάσης και των υποκειμενικών προτύπων. «Απόγονος» του συγκεκριμένου μοντέλου είναι η Θεωρία της Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς, το οποία σε εξελιγμένα τεχνολογικά περιβάλλοντα μελετά και ερμηνεύει τη πρόθεση και τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών. (Τζιμογιάννης, 2019)

Αναφορικά με την επόμενη κατηγορία αυτή των μοντέλων σταδιακής ενσωμάτωσης των ΤΠΕ, οι ερευνητές τονίζουν ότι καθώς η ένταξη αποτελεί μια δύσκολη διαδικασία, η οποία αφορά όλες τις βαθμίδες, είναι κάτι το οποίο οφείλει να γίνεται σταδιακά και ιεραρχικά. Η Russell, διέκρινε πέντε στάδια από τα οποία περνούν οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να αποδεχθούν και να εισαγάγουν μια

καινοτομία. Τα πέντε αυτά στάδια είναι: 1) εισαγωγή, 2) αποδοχή, 3) προσαρμογή, 4) ενσωμάτωση και 5) καινοτομία.

Αρχικά, οι εκπαιδευτικοί έρχονται σε πρώτη επαφή με τις νέες τεχνολογίες, τις γνωρίζουν και μαθαίνουν τη χρησιμότητά τους. Αυτή η πρώτη επαφή θα καθορίσει και τη στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στις ΤΠΕ. Έπειτα, μέσα από την σταδιακή χρήση των ΤΠΕ, οι εκπαιδευτικοί αποκτούν μια ολοκληρωμένη εικόνα για τις νέες τεχνολογίες και τελικά μια θετική στάση απέναντι στις ΤΠΕ. Σταδιακά, η ΤΠΕ προσαρμόζονται ολοένα και περισσότερο στο Πρόγραμμα Σπουδών, τα παραδοσιακά μοντέλα ολοένα και εξελίσσονται σε μοντέλα περισσότερο στραμμένα στις ανάγκες των μαθητών, και οι υπολογιστές αποκτούν έντονη παρουσία στο σχολικό πρόγραμμα. Οι νέες τεχνολογίες ενισχύουν τη μάθηση και προωθούν την εφαρμογή νέων στρατηγικών που θα αποφέρουν τα βέλτιστα μαθησιακά αποτελέσματα. Μέσα από όλη αυτή τη διαδρομή καταλήγουν στο τελευταίο επίπεδο την καινοτομία όπου οι εκπαιδευτικοί είναι πλέον ικανοί να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να προτείνουν προγράμματα τα οποία αξιοποιούν στο μέγιστο βαθμό τις ΤΠΕ αλλά και συμβάλλουν στην εκπαιδευτική καινοτομία. (Τζιμογιάννης, 2019)

Αναφορικά με το τεχνοκρατικό μοντέλο, αναφέρεται στην ολοκληρωτική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Δίνεται μεγάλη σημασία στην εκμάθηση της αξιοποίησης τους θεωρώντας ότι αυτές θα αξιοποιηθούν πλήρως αλλά και ορθά. Το ολιστικό μοντέλο ενσωμάτωσης των ΤΠΕ αναφέρεται στην διαθεματική αλλά και σταδιακή ενσωμάτωση τους, δηλαδή η πληροφορική με έναν τρόπο «διαχέεται» μεταξύ των μαθημάτων και των σχολικών δραστηριοτήτων. Το πραγματολογικό μοντέλο αποτελεί συνδυασμό των δύο προηγούμενων μοντέλων όπου συνδυαστικά ο εκπαιδευτικός θα κάνει διδασκαλία αλλά θα αξιοποιεί και τις ΤΠΕ. (EAITY, 2010)

Όσον αφορά τα μοντέλα σχολικής ηγεσίας αυτά είναι πάρα πολλά ωστόσο μονό τρία παρουσιάζουν εντονότερο ενδιαφέρον και αξιοποιούνται περισσότερο από τους σχολικούς διευθυντές. Τα μοντέλα της διανεμητικής, της καθοδηγητικής και αυτό της μετασχηματιστικής ηγεσίας είναι αυτά που αξιοποιούνται περισσότερο από τους σχολικούς ηγέτες.

Συγκεκριμένα, για τα μοντέλα ηγεσίας που εφαρμόζουν οι σχολικοί ηγέτες ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι μελέτες των Wenli και Mignaine. Οι ερευνητές στις μελέτες τους παρουσιάζουν τα χαρακτηριστικά που φέρουν οι ηγέτες που ακολουθούν το κάθε μοντέλο. Αναφορικά με την μετασχηματιστική ηγεσία, σύμφωνα με την Mignaine ο σχολικός διευθυντής είναι «παθιασμένος» με την όλη αυτή διαδικασία, στηρίζει τόσο το εκπαιδευτικό προσωπικό όσο και τους μαθητές, ενώ συμμετέχει και ο ίδιος στην διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ. Ο ηγέτης φέρει κάποιο όραμα για το σχολείο και στηρίζει την ανέλιξη του διδακτικού προσωπικού. Βασικό χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου μοντέλου είναι η καινοτομία. Στην έρευνα της Wenli, φαίνεται ότι ο ηγέτης παροτρύνει τους εκπαιδευτικούς να

καινοτομούν εισάγοντας όλο και περισσότερο την τεχνολογία στη μάθηση. Επιπλέον, οι ΤΠΕ αποτελούν παράγοντα για την αποτελεσματικότητα του σχολείου, ενώ θα αποτελούν και μέσο ελέγχου του σχολείου από τον ηγέτη. (Wenli, 2013 & Mignaine, 2012)

Αναφορικά με την καθοδηγητική ηγεσία, μπορεί κάποιος να πει ότι πρόκειται για ένα ηγετικό μοντέλο που στοχεύει στην αποτελεσματικότερη μάθηση των μαθητών. Δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος ορισμός ωστόσο, με λίγα λόγια μπορούμε να πούμε ότι ο ηγέτης οφείλει να διαχειρίζεται και να ελέγχει το σχολικό πρόγραμμα αλλά και να το καθοδηγεί προς την επίτευξη του οράματος του σχολείου. Προσφορά ευκαιριών για επαγγελματική ανάπτυξη, προώθηση της συλλογικότητας, αποτελεσματική ενσωμάτωση των ΤΠΕ είναι μόλις μερικά από τα καθήκοντα του ηγέτη που ακολουθεί το μοντέλο της καθοδηγητικής ηγεσίας. (Wenli, 2013)

Αναφορικά με την διανεμητική ηγεσία, πρόκειται για το μοντέλο που αποβλέπει στη διαμοίραση των καθηκόντων μεταξύ των μελών, με σκοπό την «προσήλωση» σε μια συγκεκριμένη εργασία και τελικά την επίτευξη του στόχου, που σε ένα σχολικό περιβάλλον δε είναι άλλος από την αποτελεσματική μάθηση. Το συγκεκριμένο μοντέλο ηγεσίας αναδύθηκε λόγω της εκτεταμένης εφαρμογής των ΤΠΕ στα σχολεία, έτσι ώστε η ηγεσία να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική. Μέσω της διανομής καθηκόντων ο σχολικός ηγέτης δίνει τη δυνατότητα να λάβουν ορισμένα ηγετικά καθήκοντα, να λάβουν αποφάσεις, να συνεργαστούν και τελικά να εξασκηθούν στην αποτελεσματική αξιοποίηση των ΤΠΕ. Το σημαντικότερο κομμάτι σε αυτό το μοντέλο είναι ότι ο ηγέτης καθοδηγεί την όλη διαδικασία, χωρίς να είναι εμπειρογνώμονας, αφήνοντας στους εκπαιδευτικούς να αναγνωριστεί η προσπάθεια για την επιτυχία και τα αποτελέσματα του σχολείου.

Ωστόσο, η Wenli (2013) υποστηρίζει ότι κανένα μοντέλο αυτούσιο δε είναι ικανό να υποστηρίξει τους ηγέτες αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ, αλλά αυτό γίνεται να επέλθει μέσα από ένα συνδυασμό μοντέλων. Ο «χώρος» των ΤΠΕ αποτελεί κάτι νέο, μια καινούργια πραγματικότητα για το εκπαιδευτικό σύστημα την οποία πρέπει να αποδεχθούν και να διαχειριστούν όλα τα συμβαλλόμενα μέλη από τις πιο υψηλές βαθμίδες μέχρι τις χαμηλότερες.

2.6. Δυσκολίες και εμπόδια ένταξης των ΤΠΕ στα σχολεία

Παρά τα όποια πλεονεκτήματα της χρήσης των ΤΠΕ παρουσιάζονται και αναλύονται εκτενώς τόσο από τη διεθνή όσο και από την εθνική βιβλιογραφία, εντούτοις η ένταξη και η ενσωμάτωση τους παρατηρείται να κινείται με αργούς ρυθμούς. Για την συγκεκριμένη κατάσταση οφείλονται μια σειρά παραγόντων που είναι τόσο ατομικοί όσο και παιδαγωγικοί-σχολικοί.

Η ανασφάλεια, η επιφυλακτικότητα απέναντι σε αυτό το νέο χαρακτηριστικό, η αντίσταση στην αλλαγή του τρόπου μάθησης αλλά και διδασκαλίας, η ανεπαρκής επιμόρφωση αλλά και κατάρτιση, τα χαρακτηριστικά όπως το φύλο, η ηλικία το αντικείμενο διδασκαλίας και η εμπειρία αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την στάση των εκπαιδευτικών και ως εκ τούτου αναστέλλουν την ένταξη των ΤΠΕ. (Τζιμογιάννης, 2019)

Σε παιδαγωγικό επίπεδο, η σχολική κουλτούρα, το αίσθημα ασφάλειας που δημιουργεί η παραδοσιακή διδασκαλία, ο ασαφής ρόλος των ΤΠΕ στο ΠΣ, η δυσκολία προσαρμογής των ΤΠΕ στα παραδοσιακά μοντέλα μάθησης, είναι παράγοντες που σε επίπεδο σχολείου επηρεάζουν και δυσκολεύουν την ενταξιακή πολιτική. (Τζιμογιάννης, 2019)

Επιπλέον, στοιχεία όπως η έλλειψη πόρων και υποδομών, οι χρονικοί περιορισμοί που έχουν στην διάθεση τους οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να εξοικειωθούν και να επιμορφωθούν αποτελούν επίσης παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της ένταξης των ΤΠΕ. (Τζιόκας, 2018)

Ας σημειωθεί ότι η επιφυλακτικότητα των εκπαιδευτικών δε διευκολύνει αυτή την κατάσταση. Μεγάλη μερίδα εκπαιδευτικών πιστεύει ότι μία τέτοια κίνηση κάθε άλλο παρά θετικά θα μπορέσει να συνεισφέρει στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Προβάλλουν λόγους όπως η απόσπαση των μαθητών, η έλλειψη χρηματοδότησης και υποδομών προκειμένου να δικαιολογήσουν την εν λόγω καθυστέρηση. Επίσης, μερίδα εκπαιδευτικών κάνει αναφορά και στα επιμορφωτικά σεμινάρια τα οποία παρακολουθούν και τα χαρακτηρίζουν ως «αποτυχημένα» διότι στέκονται σε τεχνικά ζητήματα μη αναφέροντας τις παιδαγωγικές διαστάσεις αυτού του επιχειρήματος. (Τζιμογιάννης, 2015 στο Τζιόκας, 2018)

Η ελλιπής επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού αποτελεί βασικό ανασταλτικό παράγοντα στην ένταξη των ΤΠΕ. Οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να έχουν την ικανότητα να προωθούν με ποιοτικές διαδικασίες τόσο τη μάθηση αλλά και τις απαραίτητες κοινωνικές αλλά και τεχνολογικές δεξιότητες. (Nagar & Firster, 2019)

Επιπλέον, η έλλειψη των πόρων όπως προαναφέρθηκε, από πολλούς αποτελεί τον βασικότερο παράγοντα όλων, καθώς πέραν της επιμόρφωσης αλλά και της θέλησης από μεριάς των εκπαιδευτικών, αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην ένταξη των ΤΠΕ.

Αναφορικά με τις δυσκολίες ένταξης αξίζει να γίνει αναφορά και στη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος. Το παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα πέραν ότι εμποδίζει την ένταξη της ψηφιακής εκπαίδευσης, δεν βοηθά και στην πραγμάτωση του στόχου της ένταξης των ΤΠΕ για βελτιστοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Σε αυτή τη κατεύθυνση πρέπει να γίνει ένας εξ ολοκλήρου επαναπροσδιορισμός των στρατηγικών, οι οποίες θα αποβλέπουν σε ουσιαστική

αξιοποίηση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία και όχι σε στείρα χρήση τους που θα αφορά στην απλή αναζήτηση πληροφοριών. (Qureshi, 2012)

Αναπτυξιακοί αλλά και παιδαγωγικοί λόγοι προβάλλονται από τους εκπαιδευτικούς οι οποίοι αρνούνται να εντάξουν στην παιδαγωγική τους τις νέες τεχνολογίες ιδιαίτερα όταν γίνεται λόγος για μαθητές μικρότερης ηλικίας, τονίζοντας την αναγκαιότητα ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων όπως η επικοινωνία, η γραφή, η ομιλία, η δημιουργική απασχόληση. Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε νηπιαγωγούς, οι εκπαιδευτικοί διατύπωσαν την άποψη ότι οι μαθητές σε αυτή την ηλικία έχουν ανάγκη να αναπτύξουν άλλες δεξιότητες που αφορούν την επικοινωνία, την συνεργασία, την δημιουργική απασχόληση και το ομαδικό παιχνίδι παρά την ανάπτυξη δεξιοτήτων που αφορούν το χειρισμό ηλεκτρονικών υπολογιστών. (Nagar & Firstater, 2019)

Τέλος η αντίσταση του ίδιου του σχολικού συστήματος στην καινοτομία που προσφέρουν οι ΤΠΕ και η επιμονή για παραμονή στην κλασική εκπαιδευτική ροή εφαρμόζοντας μόνο μερικώς τις ΤΠΕ, οδηγεί σε εσφαλμένα αποτελέσματα αξιοποίησης των ΤΠΕ. Με βάση την παραπάνω θέση γίνονται αντιληπτοί μια σειρά λόγων που οδηγούν σε ανορθολογική αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση: το αυστηρό και ιεραρχικό εθνικό σύστημα εκπαίδευσης, η εντατικοποίηση του έργου του εκπαιδευτικού, η διεύρυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, η λανθασμένη αξιοποίηση των νεότερων παιδαγωγικών προσεγγίσεων, η απομάκρυνση του εκπαιδευτικού από την ουσία του έργου του αλλά και η πλήρη καθοδήγηση στο τι πρέπει να κάνει και σε πόσο χρόνο. (Ντρενογιάννη, 2010)

2.7. Ο ρόλος του διευθυντή – σχολικού ηγέτη

Σε πρώτο στάδιο θα πρέπει να γίνει αναφορά στον όρο διοίκηση ο οποίος αφορά τον τρόπο οργάνωσης του συνόλου που έχει θέσει κάποιους στόχους, και το οποίο δρα έτσι ώστε να πετύχει τα βέλτιστα αποτελέσματα, πάρα τις όποιες συνθήκες επικρατούν. Η εκπαιδευτική διοίκηση αφορά στον τρόπο συντονισμού και οργάνωσης των μελών του εκπαιδευτικού – σχολικού περιβάλλοντος, οι μαθητές, οι εκπαιδευτικοί αλλά και όλες οι δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο σχολείο.

Σε ένα σχολείο ο διευθυντής, θα μπορούσε να πει κάποιος, ότι είναι «θεματοφύλακας» των όλων διαδικασιών. Σε ότι αφορά το κομμάτι της ένταξης των ΤΠΕ, ο διευθυντής φέρει την υποχρέωση να αναζητήσει, να μάθει, και να μεταφέρει μέσα στο σχολείο την αναγκαιότητα μιας τέτοιας ενέργειας. Η ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ των σχολείων καθιστά τον σχολικό ηγέτη ικανό και ευέλικτο να υποστηρίξει τις όποιες καταστάσεις δημιουργήσει αυτό το εγχείρημα (Mignaine, 2012)

Αναφορικά με τη διοίκηση και ειδικότερα την εκπαιδευτική διοίκηση ο Σαΐτης (2008) αναφέρει ότι ο τρόπος διοίκησης έχει άμεση σύνδεση με τις ικανότητες και τις γνώσεις των διοικούντων, ενώ κατά την Πετρίδου η διοίκηση σχετίζεται άμεσα με τη λήψη αποφάσεων, τον προγραμματισμό και την οργάνωση της μονάδας με κατεύθυνση την επίτευξη των στόχων της. Στο χώρο της εκπαίδευση αξίζει να σημειωθεί ότι η διοίκηση αποτελεί μια ιδιαίτερη έννοια που συνδέεται με την επίτευξη του εκπαιδευτικού στόχου και πως μπορούν οι εμπλεκόμενοι να επωφεληθούν από αυτό (Κατσαρός, 2008). Υπό αυτή την άποψη η διοίκηση στην εκπαίδευση αποτελεί μια εξειδικευμένη δραστηριότητα του εκπαιδευτικού συστήματος με στόχο την απόδοση μέγιστων εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων αξιοποιώντας όλα τα διαθέσιμα μέσα και πόρους.

Συμπερασματικά, θα μπορούσε να πει κάποιος ότι δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος ορισμός για τον όρο διοίκηση, παρόλ'αυτά υπάρχει μια «κοινή γραμμή και ομοφωνία» ότι αποτελεί μια λειτουργική διαδικασία που περιέχει πολλαπλές δράσεις όπως η λήψη αποφάσεων, η οργάνωση και ο έλεγχος. (Σαΐτης, 2005 στο Τζιόκας, 2018)

Όσον αφορά το σχολικό ηγέτη αυτός θα πρέπει να βρίσκεται πάντοτε στο προσκήνιο και να παροτρύνει και να ενθαρρύνει όλα τα μέρη να εργάζονται προς αυτή την κατεύθυνση, είτε μέσω της συμμετοχής σε κατάλληλα επιμορφωτικά σεμινάρια είτε μέσω της εξασφάλισης των απαραίτητων υποδομών. (Mignaine, 2012)

2.8. Η στάση των εκπαιδευτικών στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία

Στην εποχή που ζούμε, όπου όλα πλέον περιστρέφονται γύρω από την τεχνολογική ανάπτυξη, δεν θα ήταν δυνατόν αυτή να μην επηρεάσει το κομμάτι της εκπαιδευτικής πολιτικής. Παρατηρείται παγκοσμίως μια τάση προς τη κατεύθυνση της τεχνολογικής μάθησης με την σχεδίαση και οργάνωση των μαθησιακών διαδικασιών και προγραμμάτων κυρίως προς την χρήση τεχνολογικών μέσων.

Όπως θα ήταν λογικό ένα τέτοιο εγχείρημα δε θα μπορούσε να μην φέρει διχογνωμία μεταξύ των εμπλεκόμενων. Ερευνητές, δάσκαλοι, σχολικοί ηγέτες, και άλλοι εμπλεκόμενοι χωρίζονται σε αυτούς που δεν θεωρούν ότι είναι μια ορθή κίνηση η ψηφιοποίηση της μάθησης, και σε αυτούς που θεωρούν ότι πρόκειται για μια ευεργετική εκπαιδευτική πολιτική και «μάχονται» υπέρ αυτή της πολιτικής.

Στην πλειονότητα των ερευνών, παλιότερων ετών, κυριαρχεί η άποψη ότι το φύλο και η ηλικία αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν την στάση των εκπαιδευτικών στην αποδοχή των ΤΠΕ. Παλιότερα κυριαρχούσε η άποψη ότι η χρήση των

υπολογιστών αποτελεί κυρίως «ανδρική» υπόθεση, η πεποίθηση αυτή όμως αφορά άτομα μεγαλύτερα σε ηλικία, τα οποία και μεγάλωσαν με αυτή τη ιδέα. Όσο περνούν τα χρόνια οι πιο πρόσφατες δείχνουν ότι ουδεμία διάκριση υπάρχει μεταξύ των δύο φύλων καθώς η χρήση των ΤΠΕ δε φέρει τέτοιους διαχωρισμούς. (Smeets & Mooij, 2000)

Η εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση έδωσε το έναυσμα για να πραγματοποιηθούν πολλές μελέτες που εξέταζαν το συγκεκριμένο ζήτημα. Αρκετοί ήταν αυτοί που μελέτησαν την ένταξη των ΤΠΕ (ICT) σε εθνικό επίπεδο. Επιπλέον, ένας παράγοντας που επηρεάζει την αποδοχή των ΤΠΕ είναι η βαθμίδα στην οποία υπηρετούν. Μελέτες έχουν δείξει ότι καθηγητές που υπηρετούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση διατηρούν μια ευνοϊκότερη στάση στη χρήση τεχνολογιών στο μάθημα τους σε σχέση με εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά και πάλι όπως και με το φύλο η διαφορά τους είναι ανεπαίσθητη. (Smeets & Mooij, 2000)

Επιπροσθέτως, πολλές μελέτες έχουν αναδείξει ότι η εμπειρία των εκπαιδευτικών στη χρήση υπολογιστών και συσκευών τεχνολογίας επηρεάζει σημαντικά τη στάση τους στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Στην ίδια κατεύθυνση, έχει μελετηθεί και κατά πόσο η κατάρτιση που έχουν λάβει οι εκπαιδευτικοί επηρεάζει την αποδοχή των ΤΠΕ από αυτούς. Τα αποτελέσματα των ερευνών επιβεβαίωσαν για μια ακόμα φορά την αρχική υπόθεση, ότι όντως η κατάρτιση επηρεάζει τους εκπαιδευτικούς. (Smeets & Mooij, 2000)

Στην Αγγλία, οι ΤΠΕ φαίνεται ότι άλλαξαν το εκπαιδευτικό σκηνικό δημιουργώντας νέες ανάγκες για τους εμπλεκόμενους. Αρχικά, σχεδιάστηκε ένα ολόκληρο όραμα το οποίο παρουσίαζε τον ευεργετικό χαρακτήρα των ΤΠΕ, ενώ όλες οι στρατηγικές σχεδιάστηκαν με γνώμονα την ένταξη τους. Σε αυτή τη κατεύθυνση καθοριστικός ήταν ο ρόλος αλλά και η στάση του σχολικού διευθυντή ο οποίος ασκεί επιρροή στο υπόλοιπο εκπαιδευτικό προσωπικό. (Tearle, 2004)

Η διαδικασία πραγματοποιήθηκε σταδιακά έτσι ώστε να ενταχθούν ομαλά χωρίς να «ταράξει» το κλίμα του σχολικού περιβάλλοντος. Ουσιαστικά, η σταδιακή αυτή ένταξη αποσκοπούσε στην κατανόηση της ωφελιμότητας της συγκεκριμένης πολιτικής. Και σε αυτή την μελέτη όμως τονίστηκε το ζήτημα των πόρων, η έλλειψη πόρων αποτελεί βασικό μειονέκτημα για την ολοκλήρωση της διαδικασίας, όχι μόνο στην Αγγλία αλλά παγκοσμίως. Αναφορικά, με την Αγγλία ως σημειωθεί ότι το ζήτημα της κατάρτισης ήταν μείζονος σημασίας, καθώς αφορούσε στην προετοιμασία αλλά και υποστήριξη των εκπαιδευτικών, στην αποδοχή και ένταξη των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα. (Tearle, 2004)

Σε κάποιο άλλο σημείο της παγκόσμιας πολιτικής για την εκπαίδευση, μελετήθηκε το αυστραλιανό εκπαιδευτικό σύστημα και πώς αυτό ένταξε τις ΤΠΕ στη σχολική κοινότητα. Και εδώ, όπως και σε κάθε σύστημα τονίστηκε ο ευεργετικός χαρακτήρας του σχολικού ηγέτη. Ο χαρακτήρας του, οι απόψεις του, το στυλ ηγεσίας που ακολούθησε βοήθησε να διαμορφωθεί το προφίλ του σχολείου, αλλά και να

καλλιεργηθεί το κλίμα για την ένταξη των ΤΠΕ. Ο διευθυντής ενθάρρυνε και στήριξε τους συμμετέχοντες σε αυτό το «ταξίδι» έτσι ώστε να δομηθούν οι κατάλληλες βάσεις. (Drysdale, Goode, & Gurr, 2009).

Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε, παρουσιάζεται στο σχολείο στόχος ο διευθυντής να ακολουθεί κατανομητική ηγεσία, ενώ έδωσε έμφαση στην ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων των μαθητών, προωθώντας έτσι τη συνεχόμενη βελτιωποίηση της σχολικής αποτελεσματικότητας. Ωστόσο, η έρευνα ανέδειξε τη στασιμότητα του σχολείου, γεγονός που επιβεβαιώθηκε και από τη παρατήρηση και από τις συνεντεύξεις. Οι παλιοί εκπαιδευτικοί φαίνεται ότι ακολουθούσαν μια παλιότερη κουλτούρα, την οποία υποχρεώθηκαν να αλλάξουν έτσι ώστε να αλλάξει το παρασκήνιο αλλά και τα αποτελέσματα του σχολείου, δεδομένου ότι το σύστημα αδυνατούσε να προσλάβει νέους εκπαιδευτικούς με όραμα. (Drysdale, Goode, & Gurr, 2009).

Αλλάζοντας κατεύθυνση το σχολείο, άλλαξαν και βελτιώθηκαν τα αποτελέσματα του προσδίδοντας κύρος, κάτι που συνέβη με την αλλαγή του σχολικού ηγέτη. Ο νέος διευθυντής ακολούθησε διαφορετικό στυλ ηγεσίας, ήταν αρκετά υποστηρικτικός, διέθετε όραμα και «όρεξη» να εργασθεί για την αλλαγή του σχολείου, περιβαλλόταν από εκπαιδευτικούς νέους και με όραμα, και στηριζόταν στις συμβουλές και καθοδηγητής του υποστηρικτή που είχε πάντα στο πλευρό του. (Drysdale, Goode, & Gurr, 2009).

Στον Καναδά παρατηρήθηκε ένα πολύπλοκο σύστημα το οποίο οφείλεται και στην πολυπλοκότητα του. Ο Καναδάς αποτελείται από πολλά συνομοσπονδιακά κράτη, όπου το κάθε κράτος φέρει και δικό του εκπαιδευτικό σύστημα και εφαρμόζει τις εντολές που δέχεται με το δικό του τρόπο, αλλά όλα μαζί τελικά εναρμονίζονται σε αυτά που προστάζει το Υπουργείο Παιδείας του Καναδά. Δεδομένου ότι υπήρχαν οι κατάλληλοι πόροι η ένταξη των ΤΠΕ στο σχολείο αποτέλεσε μια εύκολη διαδικασία, ενώ δεν έλειπε η επιβράβευση των εκπαιδευτικών που ένταξαν στη μαθησιακή διαδικασία τις ΤΠΕ. (Hunter & Roger, 2013)

Σε μια σχετική έρευνα οι μελετητές ανέδειξαν δύο πολιτείες του Καναδά, την Αλμπέρτα και τη Νέα Γη, που παρότι είναι πολύ διαφορετικές μεταξύ τους, εντούτοις αποτελούν «ισχυρές δυνάμεις» που έφεραν σημαντικά αποτελέσματα στον τομέα της εκπαίδευσης. Βασικά χαρακτηριστικά του καναδέζικου εκπαιδευτικού συστήματος είναι ότι πρόκειται για ένα εκπαιδευτικό σύστημα στραμμένο στο μαθητή και τις ανάγκες του, το εκπαιδευτικό προσωπικό αναπτύσσεται, εξελίσσεται και καταρτίζεται σε θέματα που αφορούν τη σωστή προσέγγιση των μαθητών καθώς και υπάρχουν δίκτυα επικοινωνίας μέσω των οποίων οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές μπορούν να ανταλλάσουν απόψεις, εμπειρίες και εκπαιδευτικές πρακτικές. Τέλος αναφορικά με τον Καναδά οι μελετητές αναφέρουν ότι το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σύστημα μετά πολλά χρόνια έρευνας και εφαρμογής των ΤΠΕ, έχει

αναπτύξει το δικό του επιτυχημένο σύστημα επαναπροσδιορίζοντας συνεχώς τα μέτρα της επιτυχίας. (Hunter & Roger, 2013)

Στην ίδια έρευνα μελετήθηκε και το εκπαιδευτικό σύστημα της Ιρλανδίας αλλά και η διαδικασία ένταξης. Όπως και στον Καναδά, έτσι και στην Ιρλανδία δόθηκε βάση στο ιδιαίτερο γεωγραφικό χαρακτηριστικό, το διαχωρισμό της σε δύο κρατίδια. Οι μελετητές τονίζουν τα ιδιαίτερα και διαφορετικά οικονομικά, κοινωνικά, πολιτικά, ιστορικά χαρακτηριστικά των δύο κρατών (Ιρλανδία και Β. Ιρλανδία), τα οποία επηρέασαν την ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ. Οι ερευνητές, κατά τη μελέτη εντόπισαν μια σημαντική διαφορά μεταξύ τους, η οποία αφορά την εκτεταμένη ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ της Β. Ιρλανδίας παρέχοντας όλες τις απαραίτητες υποδομές, αλλά και ένα σύγχρονο δίκτυο στους μαθητές για πρόσβαση στα νέα τεχνολογικά μέσα. (Hunter & Roger, 2013)

Επιπλέον, αναφορικά με την Ιρλανδία αξίζει να σημειωθεί η ψηφιακή στρατηγική που σχεδιάστηκε και απέβλεπε σε ένα σχέδιο δράσης με σκοπό την ολοκληρωμένη ένταξη των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η συγκεκριμένη στρατηγική αναπτύσσεται σε τέσσερις άξονες. Αρχικά, στοχεύει σε μια ολική αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος έτσι ώστε να είναι περισσότερο αποτελεσματικό. Επίσης, στηρίζει το εκπαιδευτικό προσωπικό κατάρτιζοντας το σε θέματα που αφορούν την ενσωμάτωση αλλά και αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας, ενώ ταυτόχρονα παρέχει την απαραίτητη υποστήριξη. Επιπλέον, δίνεται σημαντική ώθηση στην παροχή όλων των απαραίτητων ψηφιακών υποδομών, υψηλής ποιότητας. Συγκεκριμένα, σκοπός τους είναι όλα τα σχολεία να είναι εφοδιασμένα με όλον τον απαραίτητο εξοπλισμό. Τέλος, η πολιτεία παρέχει την απαραίτητη στήριξη στο όλους τους εμπλεκόμενους, έτσι ώστε η ενσωμάτωση να γίνει υπεύθυνα και οι μαθητές να αναπτύξουν τις προσδοκώμενες ικανότητες. (Τζιμογιάννης, 2019)

Τόσο στο Καναδά όσο και στην Ιρλανδία, αναπτύχθηκαν στρατηγικές που αποσκοπούσαν στην ένταξη των ΤΠΕ με σκοπό την βελτιστοποίηση της σχολικής αποτελεσματικότητας. Τα παραπάνω εκπαιδευτικά συστήματα (Αλμπέρτα, Νέα Γη, Ιρλανδία) αν και φέρουν αρκετές διαφορές μεταξύ τους, και επηρεάζονται από τα διάφορα ιστορικά, κοινωνικά, πολιτικά φαινόμενα εφάρμοσαν δικές τους πολιτικές και ένταξαν αποτελεσματικά τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πραγματικότητα. Τέλος αξίζει να δοθεί σημασία στο τελικό συμπέρασμα των ερευνητών ότι για την αποτελεσματική ένταξη τους πρέπει να δοθούν πόροι και να πραγματοποιηθούν οι κατάλληλες επενδύσεις, καθώς και να γίνουν κάποιες θεσμικές κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές. (Hunter & Roger, 2013)

2.9. Επαγγελματική ανάπτυξη και ηγεσία στις ΤΠΕ

Η εισαγωγή των τεχνολογιών στο εκπαιδευτικό σύστημα σε συνδιασμό με την συνεχόμενη εξέλιξη του, «επιβάλλει» το εκπαιδευτικό σύστημα σε μια διαδικασία συνεχόμενων μεταρρυθμίσεων του. (Τσελεπίδου, 2018)

Η Κοινωνία της Γνώσης (του 21^{ου} αιώνα) απαιτεί νέες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητας, νέους παιδαγωγικούς στόχους, σύγχρονα εκπαιδευτικά συστήματα και συνεχόμενη επιμόρφωση και κατάρτιση. Με γνώμονα την ανάγκη για εφαρμογή των νέων παιδαγωγικών μεθόδων που ανταποκρίνονται στα όσα επιζητά η πολιτική του 21^{ου} αιώνα, η επαγγελματική κατάρτιση των εκπαιδευτικών στα στις ΤΠΕ είναι αναγκαία. (Voogt & Robin, 2012)

Οι συνεχόμενες εξελίξεις της κοινωνίας και η προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος σε αυτό, δημιουργεί την ανάγκη ώστε οι εκπαιδευτικοί να επανεξετάζουν και να αναβαθμίζουν τις γνώσεις αλλά και τη διδασκαλία τους.

Οι ΤΠΕ, όπως έχει προαναφερθεί αποτελούν ένα ισχυρό εργαλείο για την μάθηση και ανάπτυξη των ικανοτήτων των μαθητών, λειτουργώντας έτσι ως ενισχυτικά κίνητρα που ωθούν αυτή τη διαδικασία. Κύριοι όμως σε αυτό το εγχείρημα είναι οι εκπαιδευτικοί μετά τους σχολικούς διευθυντές.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί να επιτευχθεί από τη συνεχόμενη επιμόρφωση. Η συμμετοχή σε επιμορφωτικά σεμινάρια, η μάθηση μεταξύ συναδέλφων, η εταιρικές σχέσεις (δημιουργία συνδέσμων επικοινωνίας με άλλους φορείς/ σχολεία/ συναδέλφους) λειτουργούν ως πηγές επαγγελματικής εκπαίδευσης. Όπως είναι κατανοητό η ανάγκη για συνεχόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση δεν μπορεί να καλυφθεί από τη συμμετοχή σε επιμορφωτικά σεμινάρια. Για το λόγο αυτό η ηλεκτρονική μάθηση και η εξ αποστάσεως εκπαίδευση έχουν διαδραματίζουν σπουδαίο ρόλο για τον σύγχρονο άνθρωπο που χρειάζεται να μαθαίνει, να εξελίσσεται και να επανεκπαιδύεται συνεχώς. (Τσελεπίδου, 2018)

Η συνεργασία μεταξύ συναδέλφων αποτελεί μια αλληλεπιδραστική διαδικασία μάθησης καθώς συνεργάζονται, επικοινωνούν, ανταλλάσσουν τρόπους σκέψης, μοιράζονται ιδέες/ υλικό/ μεθόδους διδασκαλίας. Μέσω της συνεργασίας αυτής, προωθείται μια διαδικασία ανατροφοδότησης σκέψεων, ιδεών, υλικού το οποίο αποτελεί και σημαντικό στοιχείο επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού. Η επαγγελματική κοινότητα μέσω του διαδικτύου μπορεί και αυτή με τη σειρά της να αποτελέσει ένα εξίσου σημαντικό παράγοντα επαγγελματικής ανάπτυξης. Οι εκπαιδευτικοί μέσω ενός εικονικού περιβάλλοντος στο διαδίκτυο μπορούν να μοιραστούν εμπειρίες, προβλήματα, να επιλύσουν κάποια από αυτά, να ανταλλάξουν επαγγελματικές αξίες και συμπεριφορές αλλά και να μοιραστούν την γνώση τους. οι διαδικτυακές κοινότητες αποτελούν ένα εξατομικευμένο μοντέλο μάθησης το οποίο προσφέρει στήριξη στους εκπαιδευτικούς αλλά και κίνητρα εξέλιξης. Η διαφορά του

από τη παραδοσιακή κοινότητα είναι ότι εδώ λείπει η φυσική παρουσία των προσώπων. (Τσελεπίδου, 2018)

Κεφάλαιο 3^ο - Βιβλιογραφική επισκόπηση

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται στο χώρο της εκπαίδευσης μια συνεχόμενη τάση για αλλαγή της μαθησιακής διαδικασίας. Η τάση αυτή κυρίως στρέφεται προς την ψηφιοποίηση της μάθησης και την ένταξη της τεχνολογίας στην σχολική μονάδα. Οι ΤΠΕ, όπως χαρακτηρίζεται η συγκεκριμένη αλλαγή τείνει να αποκτά όλο και πιο φανερή θέση μέσα στα σχολεία, αλλάζοντας το χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία τόσο του ίδιου του σχολείου όσο και των εκπαιδευτικών.

Για την διεξαγωγή της έρευνας πραγματοποιήθηκε μελέτη ερευνών της διεθνούς βιβλιογραφίας, που αφορούσαν το ζήτημα της ένταξης των ΤΠΕ (ICT) στο σχολικό πρόγραμμα. Οι συγκεκριμένες μελέτες εντοπίστηκαν μέσω μηχανών αναζήτησης στο διαδίκτυο, όπου μέσω εκπαιδευτικών ιστοσελίδων εντοπίστηκαν έρευνες και άρθρα τόσο στη διεθνή όσο και στην ελληνική βιβλιογραφία.

Οι έρευνες που εντοπίστηκαν αφορούσαν σε όλα τα ζητήματα που επηρεάζουν το συγκεκριμένο ζήτημα όπως ο ρόλος του σχολικού ηγέτη, η στάση των εκπαιδευτικών, τα εμπόδια που αναστέλλουν τη συγκεκριμένη διαδικασία. Οι έρευνες που μελετήθηκαν είναι πρόσφατες, και είναι τόσο ποιοτικές αλλά και ποσοτικές. Επιπλέον, αναφέρουν ότι για την εδραίωση τη ηλεκτρονική ηγεσίας θα πρέπει να δημιουργηθούν δίκτυα επικοινωνίας, αλλά και να παρέχεται στο εκπαιδευτικό προσωπικό στήριξη και βοήθεια αλλά και να παρέχονται προγράμματα συνεχιζόμενης και δια βίου μάθησης.

3.1. Οι ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα, η σχολική ηγεσία και η ηλεκτρονική ηγεσία.

Η εισαγωγή των ΤΠΕ αποτελεί μια πολιτική η οποία απασχολεί έντονα την διεθνή εκπαιδευτική βιβλιογραφία εδώ και αρκετά χρόνια. Σε διεθνές επίπεδο, η συγκεκριμένη πολιτική έχει εδραιωθεί και έχει αποδώσει θετικά αποτελέσματα εδώ και αρκετά χρόνια. Ωστόσο, η πολιτική αυτή στη χώρα μας εμφανίζει κάποια στασιμότητα.

Η μελέτη των Tondeur, Keer, Braak και Vackle (2007) είχε σκοπό να μελετήσει τις πολιτικές που πραγματοποιούνται αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ• υποστήριξη από την ηγεσία, αξιολόγηση της ένταξης, συνεργασία μεταξύ των σχολείων. Οι ερευνητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η ένταξη των ΤΠΕ είναι αποτέλεσμα των ενεργειών που θα πραγματοποιηθούν μέσα στη σχολική μονάδα προς την κατεύθυνση αυτή. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι εξαρτάται από το σχολικό πλαίσιο, τη σχολική κουλτούρα, την κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού πάνω στις ΤΠΕ αλλά και την υποστήριξη που τους παρέχεται σε θέματα που αφορούν τις ΤΠΕ.

Η Μάνιου (2019) μελέτησε και αυτή την ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ, και πώς αυτή επηρεάζεται από τη στάση και τις αντιλήψεις των σχολικών διευθυντών. στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Στην έρευνα συμμετείχαν διευθυντές σχολείων, οι οποίοι κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτηματολόγια που τους διαμοιράστηκαν. Η έρευνα ανέδειξε ότι παρά τις προσπάθειες που πραγματοποιούνται προς την ένταξη τους, τόσο μέσω, των κατευθύνσεων που δίνονται από ανώτερα στελέχη όσο και μέσω των προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης της ενημέρωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού, ο ρόλος του διευθυντή διαδραματίζει ανασταλτικό παράγοντα και καθυστερεί την ολοκλήρωσή της.

Ο Ottestad (2013) μελετώντας το νορβηγικό εκπαιδευτικό σύστημα, εστίασε στις πολιτικές που αξιοποιούν οι σχολικοί διευθυντές ως προς την ένταξη των ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα. Για το σκοπό της έρευνας διαμοιράστηκαν και απαντήθηκαν ερωτηματολόγια τόσο από εκπαιδευτικούς όσο και από διευθυντές. Με το περάς της μελέτης κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η σχολική ηγεσία προωθεί την εφαρμογή των ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα, χαράζοντας πολιτική και υποστηρίζοντας τους εκπαιδευτικούς σε αυτή τη διαδικασία. Επίσης, ενδιαφέρον είναι ότι η σχολική ηγεσία υποστηρίζει και προωθεί την εφαρμογή καινοτόμων παιδαγωγικών πρακτικών που αποβλέπουν στη αξιοποίηση των ΤΠΕ και στην αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας.

Η μελέτη του Guir (2004) είχε ως σκοπό τη μελέτη του ζητήματος των ΤΠΕ, ερευνώντας διάφορες παραμέτρους όπως η εκπαιδευτική ηγεσία και η ηλεκτρονική ηγεσία. ερεύνησε το ζήτημα της ηλεκτρονικής ηγεσίας και κατά πόσο αυτή μπορεί να επηρεάσει τις λειτουργίες μιας σχολικής μονάδας. Συγκεκριμένα, η μελέτη αναφέρει ότι η ηλεκτρονική ηγεσία επηρεάζει τη διοίκηση και τις λειτουργίες το σχολείου καθώς ο σχολικός ηγέτης αλλάζει συμπεριφορά αλλά και στάση, κάτι που οφείλεται στην εκτεταμένη αξιοποίηση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία.

Οι Blau και Presser (2013) μελετώντας την ηλεκτρονική ηγεσία και κατά πόσο αυτή βοηθάει στην αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι αυτή επηρεάζει άμεσα την σχολική αποτελεσματικότητα, ενώ η ύπαρξη της στο σχολικό περιβάλλον δε εξαρτάται μόνο από τους διευθυντές αλλά και από το διδακτικό προσωπικό. Η λήψη αποφάσεων σε μια βάση δεδομένων, η δραστηριότητα των εκπαιδευτικών και η αλληλεπίδραση με τους μαθητές σε ένα ψηφιακό περιβάλλον είναι μόλις λίγα από όσα μπορούν να γίνουν σε αυτή τη κατεύθυνση. Αξίζει να σημειωθεί το γεγονός ότι η ηλεκτρονική ηγεσία ενισχύεται και δυναμώνει όλο και περισσότερο μέσα στο σύστημα μέσω της εκτεταμένης αξιοποίησης της καινοτομίας στην διδακτική των εκπαιδευτικών. Τονίζει επιπλέον ότι η ηλεκτρονική ηγεσία αναβαθμίζει τη σχολική κουλτούρα αλλά και την επικοινωνία μεταξύ των μερών.

Οι Chau Yan Piaw και Chua Yee Pei (2017) μέσω της έρευνας μελέτησαν τις πρακτικές της ηλεκτρονικής ηγεσίας και πώς αυτές προωθούν την εφαρμογή ενός ψηφιακού περιβάλλοντος μάθησης. Μέσω της έρευνας κατέληξαν στο συμπέρασμα

ότι η ηλεκτρονική ηγεσία αφορά στον τρόπο με τον οποίο ο σχολικός ηγέτης δραστηριοποιείται μέσα στο σχολείο ως προς την εφαρμογή των ΤΠΕ. Οι ερευνητές αναφέρουν ότι στοιχεία όπως η κουλτούρα του σχολείου, η ετοιμότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού, η έλλειψη των πόρων μπορούν να καθυστερήσουν την εφαρμογή τους.

3.2. Ο ρόλος του σχολικού ηγέτη – διευθυντή στην ένταξη των ΤΠΕ

Ο σχολικός διευθυντής αποτελεί τον πυλώνα του σχολικού περιβάλλοντος. Αυτός είναι υπεύθυνος για κάθε ενέργεια, δράση αλλά και οποιαδήποτε απόφαση της μονάδας που ηγείται. Άρα όπως γίνεται κατανοητό θα διαδραματίσει αποφασιστικό ρόλο αναφορικά με τη ένταξη και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Γίνεται δηλαδή κατανοητό ότι η στάση του διευθυντή αποτελεί βασικό στοιχείο για την επιτυχία του προγράμματος.

Μελετώντας κανείς τις δράσεις των διευθυντών συναντά διευθυντές δεκτικούς απέναντι σε αυτό το νέο σύστημα και τις όποιες αλλαγές μπορεί να επιφέρει, οι οποίοι υποστηρίζουν τους εκπαιδευτικούς της μονάδας τους αλλά και οι ίδιοι φροντίζουν να ενημερώνονται αναφορικά με το καινούργιο για αυτούς αντικείμενο. Υπάρχουν βέβαια και αυτοί οι οποίοι δεν μπορούν να αποδεχτούν τη νέα αυτή κατάσταση. Η στάση των διευθυντών, αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης πολλών ερευνητών ανά τον κόσμο, οι οποίοι θέλησαν να μελετήσουν διάφορες πτυχές αυτής της κατάστασης.

Η στάση των διευθυντών φαίνεται να συνδέεται με τα διάφορα μοντέλα ηγεσίας, τα οποία ακολουθούν εν προκειμένου να διοικούν με αποτελεσματικό τρόπο την σχολική μονάδα. Στη πλειοψηφία των ερευνών τα βασικά μοντέλα ηγεσίας που συνδέονται με την ένταξη των ΤΠΕ είναι αυτό της διανεμητικής ηγεσίας, της καθοδηγητικής και αυτό της μετασχηματιστικής ηγεσίας.

Ο Wenli (2013) μελέτησε την διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ, και ποιά είναι η θέση των σχολικών διευθυντών σε αυτή. Στη μελέτη συμμετείχαν εκπαιδευτικοί οι οποίοι και ερωτήθηκαν για τη στάση αι τη συμπεριφορά των διευθυντών. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι ο ρόλος του διευθυντή είναι καθοριστικής σημασίας για την ένταξη των ΤΠΕ. Συγκεκριμένα, οι διευθυντές αξιοποιώντας τα διάφορα μοντέλα ηγεσίας μπορούν να πετύχουν το συγκεκριμένο εγχείρημα. Ο σχολικός ηγέτης οφείλει να είναι υποστηρικτικός ως προς το εκπαιδευτικό προσωπικό αλλά να διαθέτει και όραμα για το σχολείο.

Η Mignaine (2012) ερεύνησε τις ικανότητες των διευθυντών αναφορικά με την ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ. Η έρευνα εστίασε στην άποψη των εκπαιδευτικών αναφορικά με την καθοδήγηση αλλά και στάση που διατηρούν σε αυτή την πορεία.

Αναφορικά, με τους διευθυντές αναφέρει ότι ενώ μπορεί να μη διαθέτουν όλες τις απαραίτητες γνώσεις, εντούτοις είναι πρόθυμοι τόσο να μάθουν όσο και να εφαρμόσουν τις ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα εφόσον συμβάλλουν την αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας.

Στην μελέτη της η Hadjithoma-Garstka, Christina, (2011) ερεύνησε το ρόλο του σχολικού διευθυντή στην ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ. Η ίδια αναφέρει ότι πέραν της μερίδας των ηγετών που διατηρούν μια θετική στάση των διευθυντών που λαμβάνουν ενεργό ρόλο στην διαδικασία της ένταξης των ΤΠΕ, στηρίζοντας τους εκπαιδευτικούς αλλά και χαράζοντας κατευθύνσεις, δεν λείπει η μερίδα των ηγετών που ενώ επικροτούν τη συγκεκριμένη πολιτική αναθέτουν τη συγκεκριμένη διαδικασία σε κάποιο εξωτερικό συνεργάτη – καθοδηγητή.

Στην κατεύθυνση αυτή είναι αξιοσημείωτο να γίνει αναφορά στην μελέτη του Cohen (2019) όπου ο ερευνητής εστίασε στις συμπεριφορές των σχολικών διευθυντών αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ. Η συγκεκριμένη μελέτη εντόπισε τις εξής συμπεριφορές: τον προληπτικό διευθυντή, τον ενθουσιώδη, αυτόν που παρά την αντίστασή του υπάκουσε στην ένταξη, διευθυντές που δεν υπάκουσαν σε όσα ειπώθηκαν, τους διευθυντές που χαρακτηρίστηκαν ως πρότυπα, και αυτούς που παρά την όποια άρνηση τελικά δέχτηκαν την εισαγωγή των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία, ο οποίος πέραν της υποστήριξης αναλαμβάνει και τον έλεγχο και συντήρηση των υποδομών.

Ο Ottestad (2013) μελετώντας το νορβηγικό εκπαιδευτικό σύστημα κατέληξε ότι ο σχολικός διευθυντής όντως φαίνεται να δίνει τις κατευθύνσεις στους εκπαιδευτικούς, και έτσι με τον τρόπο αυτό παρατηρείται και η συσχέτιση των αντιλήψεων μεταξύ των δύο μερών. Ιδιαίτερα, αξίζει να σημειωθεί η ενθαρρυντική τους στάση σε ότι αφορά την προώθηση και εφαρμογή καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων αλλά και η συνεχόμενη κατάρτιση και δια βίου μάθηση σε ζητήματα που αφορούν την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην παιδαγωγική πρακτική.

Σε εθνικό επίπεδο η μελέτη της Μάνιου (2019) μελέτησε η στάση των σχολικών διευθυντών αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία. Η έρευνα της ανέδειξε ότι οι σχολικοί ηγέτες αν και πιστεύουν ότι η ένταξη των ΤΠΕ αποτελεί μια ενδιαφέρουσα και τονωτική για τη μάθηση πολιτική εντούτοις μια σειρά παραγόντων όπως η έλλειψη υποδομών αλλά και κατάρτισης του προσωπικού καθυστερούν τη συγκεκριμένη πολιτική. Επιπλέον, τόνισε η έρευνα ότι χαρακτηρίστηκα όπως το φύλο, η ηλικία, η ειδικότητα αλλά και τα έτη υπηρεσίας αποτελούν παράγοντες που άλλοτε εμποδίζουν και άλλοτε διευκολύνουν την ένταξη.

Οι Τζίοκας, Τζιμογιάννης και Τσιωτάκης (2018) διερεύνησαν το ρόλο του σχολικού διευθυντή αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα. Ερευνήθηκε η στάση των διευθυντών, οι απόψεις τους, η υποστήριξη που παρέχουν στο εκπαιδευτικό προσωπικό. Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο σχολικός

διευθυντής διαθέτει στρατηγικό όραμα στη διαδικασία της ενσωμάτωσης, ενώ υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς και προωθεί μια σχολική κουλτούρα συνεργασίας.

Συμπερασματικά, μπορεί να σημειωθεί ότι κοινό πόρισμα όλων των ερευνών είναι ότι η στάση και η συμπεριφορά των σχολικών διευθυντών επηρεάζει σημαντικά τη συμπεριφορά και τη στάση των εκπαιδευτικών αναφορικά με τις ΤΠΕ και την ένταξη τους στο σχολικό πρόγραμμα. Η ετοιμότητα του σχολικού ηγέτη για αλλαγή επηρεάζει τους εκπαιδευτικούς και φέρνει τη σχολική μονάδα ένα βήμα πιο κοντά στην αλλαγή.

3.3. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση.

Όπως γίνεται κατανοητό ο εκπαιδευτικός πέραν του διευθυντή διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο στην ένταξη των ΤΠΕ και άρα στην εδραίωση σύγχρονων, τεχνολογικών και αποτελεσματικών μαθησιακών δραστηριοτήτων. Είναι αυτός ο οποίος θα δουλέψει με αυτές με γνώμονα την μεταφορά της γνώσης στους μαθητές.

Η Mignaine (2012), στην έρευνα της που προαναφέρθηκε, πέραν από τους σχολικούς ηγέτες μελέτησε και τους παράγοντες που επηρεάζουν την ενταξιακή πολιτική από πλευράς των εκπαιδευτικών. Η έρευνα της ανέδειξε ότι η ηλικία αποτελεί βασικότερο παράγοντα στην ένταξη ή όχι των ΤΠΕ. Άτομα μεγαλύτερα σε ηλικία παρουσιάζουν περισσότερες αντιστάσεις σε σχέση με ηλικιακά μικρότερους. Ένας ακόμα παράγοντας που επηρεάζει την ένταξη είναι το αντικείμενο ενασχόλησης.

Μια ακόμα μελέτη των Carteli και Palma (2009) ερεύνησε τους παράγοντες που επηρεάζουν και καθορίζουν την στάση και τις πεποιθήσεις, και διακρίνονται σε παράγοντες προσωπικούς, σχολικούς, τεχνολογικούς και παιδαγωγικούς. Αυτό σημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι ικανοί να αξιοποιούν τις ΤΠΕ τόσο για προσωπικούς λόγους όσο και μέσα στην αίθουσα προσαρμόζοντας τα αρχικά στα παραδοσιακά μοντέλα μάθησης, αναδιοργανώνοντας σταδιακά τα μοντέλα αλλά και τους τρόπους μάθησης χρησιμοποιώντας εκτενώς τις ΤΠΕ. Στοιχεία όπως, οι περιορισμοί που θέτουν τα σχολικά εγχειρίδια, η συμβατική μάθηση που θέλει το μαθητή με το βιβλίο και το μολύβι και δε αφήνει την ανανέωση, το παραδοσιακό μοντέλο εξέτασης των μαθητών είναι μερικά στοιχεία είναι παράγοντες που έρχονται να συμπληρώσουν τα ευρήματα και άλλων ερευνών.

Βέβαια, αξίζει να σημειωθεί ότι οι εκπαιδευτικοί, θεωρούν σημαντική την εξωτερική βοήθεια και καθοδήγηση που λαμβάνουν σχετικά με το συγκεκριμένο εγχείρημα, άξονας τον οποίο θα αναφερθούμε σε επόμενο κεφάλαιο. Ο εξωτερικός καθοδηγητής είναι ένα τέτοιο παράδειγμα, και κάποια χαρακτηριστικά στοιχεία

μπορούμε να μελετήσουμε στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε από την Mignaine (2012).

3.4. Ο σχολικός καθοδηγητής. Ποίος είναι ο ρόλος του στη διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ.

Όπως έχει προαναφερθεί η ένταξη των ΤΠΕ δεν αποτελεί και την πιο εύκολη διαδικασία. Άλλοι εμφανίζονται θετικοί σε αυτή την κίνηση ενώ άλλοι αρνητικοί. Ένα όμως πάγιο αίτημα που ακούγεται ομόφωνα από όλους, και είναι η ύπαρξη της κατάλληλης στήριξης και χάραξης κατευθύνσεων από κάποιον έμπειρο. Το ρόλο αυτό αναλαμβάνουν οι σχολικοί καθοδηγητές οι οποίοι έχουν ως έργο την στήριξη τόσο του εκπαιδευτικού προσωπικού όσο και της σχολικής μονάδας γενικότερα, αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ. Η αναγκαιότητα και ο ρόλος των σχολικών καθοδηγητών έχει αποτελέσει πεδίο μελέτης σε διεθνές επίπεδο εδώ και πάρα πολλά χρόνια, αναγκαιότητα που αναδύθηκε μέσω των απαντήσεων των εκπαιδευτικών και των σχολικών ηγετών από τη συμμετοχή τους σε διάφορες έρευνες.

Οι Moreira, Alonso & Riveiro (2018) στη μελέτη τους θέλησαν να ταυτοποιήσουν τον ρόλο του σχολικού καθοδηγητή. Εν προκειμένου να διαμορφώσουν μια ολοκληρωμένη εικόνα, διαμοίρασαν ερωτηματολόγια σε εκπαιδευτικούς. Τα πορίσματα τους αναφέρουν ότι κύριο έργο του σχολικού συντονιστή είναι να στηρίζει και να καθοδηγεί το έργο των εκπαιδευτικών και των διευθυντών σε ότι αφορά την ένταξη των ΤΠΕ. Με λίγα λόγια «χαράζει» την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθούσουν, και υποστηρίζει το προσωπικό καθ'όλη τη πορεία, έτσι ώστε να ενταχθούν ομαλά και αποτελεσματικά. Πέραν αυτού, φέρουν την υποχρέωση της οργάνωσης αλλά και ελέγχου και συντήρησης του εξοπλισμού αλλά και των εργαστηρίων.

Οι Braak, Devoler, Tondeur και Vanderlinde (2010) πραγματοποίησαν μια ακόμα μελέτη που αφορούσε το ρόλο του σχολικού καθοδηγητή. Εν προκειμένου να συλλέξουν τις απαραίτητες πληροφορίες, διαμοίρασαν ερωτηματολόγια στο εκπαιδευτικό προσωπικό που συνεργάζεται με τους σχολικούς καθοδηγητές. Συγκεκριμένα, τα πορίσματα τους αναφέρουν ότι καθήκον του σχολικού καθοδηγητή (school coordinator) να σχεδιάζει, να αναπτύσσει και να παρακολουθεί το όραμα αλλά και τη διαδικασία της ένταξης των ΤΠΕ. Επίσης, είναι υπεύθυνος για τη κατάρτιση αλλά και την υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού σε ότι αφορά την ένταξη αλλά και την αξιοποίηση των ΤΠΕ. Ο συντονιστής πέραν όλων αναλαμβάνει τη χάραξη πολιτικής για τις ΤΠΕ ενώ ένα γενικότερο συμπέρασμα αποτελεί ότι ο σχολικός καθοδηγητής αποτελεί ένα συλλογικό για την σχολική μονάδα όργανο σχετικά με την υποστήριξη της πολιτικής των ΤΠΕ. Επιπλέον, αναφέρουν ότι πρωταρχικός ρόλος είναι η κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού

αλλά και η δημιουργία δεσμών με τις ΤΠΕ, τοποθετώντας σε δεύτερη μοίρα τη διαχείριση των υποδομών.

Οι Avidon και Shamir (2017) μελέτησαν ποιος είναι ο ρόλος και τα καθήκοντα του σχολικού συντονιστή. Στη μελέτη συμμετείχαν σχολικοί συντονιστές, οι οποίοι παρακολούθησαν ένα πρόγραμμα κατάρτισης στην αξιοποίηση των ΤΠΕ, και στο τέλος του προγράμματος κατέγραψαν την συνολική τους εμπειρία. Οι ερευνητές επισημαίνουν πώς σύμφωνα με τους συντονιστές οι εκπαιδευτικοί παρά ότι διαθέτουν όλες τις απαραίτητες γνώσεις, εντούτοις χρειάζονται συνεχή επιμόρφωση και κατάρτιση σε νέα αντικείμενα τα οποία αναδύονται. Επιπλέον, οι γνώσεις τους φέρουν πτυχές παιδαγωγικές και τεχνολογικές. Επίσης, όπως έχει προαναφερθεί είναι υπεύθυνοι για την οργάνωση της ένταξης αλλά και φέρουν ηγετικό ρόλο σε όλη τη διαδικασία.

3.5. Εμπόδια και παράγοντες επιτυχίας στην ένταξη των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Οι ΤΠΕ παρότι αποτελούν ένα όχι και τόσο νέο μοντέλο στο χώρο της εκπαίδευσης, εντούτοις ακόμα και στις μέρες μας παρατηρείται ότι κάποιοι παράγοντες αναστέλλουν την ένταξη των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και ταυτόχρονα εμποδίζουν την εκπαιδευτική αλλαγή η οποία θα αναβαθμίσει την αποτελεσματικότητα αλλά και την αποδοτικότητα της εκπαίδευσης.

Ο Pelgrum (2001) μελετώντας την ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ και τα εμπόδια που αναστέλλουν την διαδικασία αυτή σε παγκόσμιο επίπεδο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η έλλειψη υποδομών, η ελλιπής κατάρτιση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, αλλά και η ανεπαρκής υποστήριξη από κάποιον ειδικό αποτελούν τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα σε διεθνές επίπεδο. Επίσης, αναφέρει ότι τα επιμορφωτικά σεμινάρια που προσφέρονται στο εκπαιδευτικό προσωπικό είναι χαμηλού επιπέδου και η έλλειψη δικτύου επικοινωνίας για ανταλλαγή εμπειριών έρχονται να συμπληρώσουν το φάσμα των παραγόντων που καθυστερούν την ένταξη των ΤΠΕ.

Οι Fors και Moreno (2002) μελέτησαν τα εμπόδια αλλά και τα θετικά στοιχεία που εμποδίζουν αλλά και προωθούν, αντίστοιχα την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Το ψηφιακό χάσμα το οποίο δημιουργείται αποτελεί σημαντικό βραχνά στην ένταξη των ΤΠΕ. Βασικές πτυχές του χάσματος αυτού που λαμβάνει όλο ένα και μεγαλύτερες διαστάσεις αποτελούν η πρόσβαση ή μη στην πληροφορία και στις ΤΠΕ, αλλά και η εξοικείωση ή μη με τις νέες τεχνολογίες.

Στον αντίποδα των προαναφερθέντων βρίσκονται οι παράγοντες οι οποίοι δρουν θετικά οδηγώντας σε μια επιτυχή ένταξη. Οι Ahmed V. και Albugami (2015) μελέτησαν τους παράγοντες που επιδρούν θετικά στην ένταξη των ΤΠΕ στο

εκπαιδευτικό σύστημα, και συγκεκριμένα της Σαουδικής Αραβίας. Πραγματοποιώντας συνεντεύξεις τόσο με εκπαιδευτικούς όσο και με διευθυντές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι επενδύσεις που πραγματοποιούνται στο εκπαιδευτικό σύστημα μπορούν να οδηγήσουν σε μια επιτυχημένη εισαγωγή των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπλέον, αναφέρουν ότι στοιχείο που μπορεί να οδηγήσει σε αποτελεσματική ένταξη, είναι η χάραξη και εφαρμογή ενός στρατηγικού πλαισίου, με ορθή διαχείριση των εισροών. Η γεφύρωση του χάσματος μεταξύ μαθητών – εκπαιδευτικών, η σωστή ενημέρωση και επιμόρφωση του εκπαιδευτικού προσωπικού αποτελούν κάποια από τα στοιχεία που εγγυούνται την επιτυχημένη ένταξη τους.

3.6. Συνοπτική κριτική αποτίμηση των ερευνών

Οι έρευνες στο σύνολο τους έχουν αναδείξει ότι οι νέες τεχνολογίες, και ειδικότερα οι ΤΠΕ αποτελούν μια αξιοσημείωτη καινοτομία και πολιτική του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι ΤΠΕ στοχεύουν μακροχρόνια σε εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού συστήματος, επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προσωπικού, βελτιστοποίηση των σχολικών αποτελεσμάτων και ανάπτυξη όλων των απαραίτητων ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών για την Κοινωνία της Γνώσης. Ωστόσο, η ενταξιακή αυτή πολιτική δε αποτελεί μια εύκολη διαδικασία. Η βιβλιογραφία έχει αποδείξει ότι πέρασαν αρκετές δεκαετίες ουτοσώστε να ενσωματωθούν στην μαθησιακή διαδικασία.

Ο ρόλος του σχολικού ηγέτη – διευθυντή από αρκετούς ερευνητές έχει παρουσιαστεί ως μείζονος σημασίας για την ένταξη. Η στάση του, οι πεποιθήσεις του, οι κατευθύνσεις που υποδεικνύει στο εκπαιδευτικό προσωπικό και η υποστήριξη που παρέχει σε αυτό καθορίζουν την υιοθέτηση της εν λόγω πολιτικής. Εν συνεχεία, η στάση των εκπαιδευτικών επηρεάζει και αυτή με τη σειρά της την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα. Οι εκπαιδευτικοί αποτελούν, κατά τη γνώμη μου, έναν από τους βασικότερους δεσμούς σε αυτή τη διαδικασία, καθώς είναι αυτοί που θα «φέρουν» στην τάξη τις ΤΠΕ και θα τις αξιοποιήσουν προς την ανάπτυξη των προσδοκώμενων ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών αλλά και στην βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος.

Όπως γίνεται κατανοητό η στάση των εκπαιδευτικών αλλά και των διευθυντών επηρεάζεται από μια σειρά παραγόντων, με αποτέλεσμα είτε να αναστέλλει είτε να ωθεί τη συγκεκριμένη κατάσταση. Η ηλικία, το φύλο, το αντικείμενο απασχόλησης είναι μόλις μερικά από τα στοιχεία που επηρεάζουν την αντίληψη κάποιου για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στο μάθημα τους. Όπως διατυπώθηκε παραπάνω, έρευνες έχουν μελετήσει εκτενώς το συγκεκριμένο θέμα έχουν αναδείξει μια σειρά παραγόντων που επηρεάζουν τη διαμόρφωση των αντιλήψεων κάποιου για τις ΤΠΕ στο χώρο της εκπαίδευσης.

Επιπλέον, δε θα μπορούσε να μη γίνει αναφορά στα εμπόδια τα οποία καθυστερούν και αναστέλλουν την αξιοποίηση τους. Αξίζει όμως να αναφερθεί ότι εάν τα εμπόδια λειτουργήσουν αντίθετα βοηθούν στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Για παράδειγμα η έλλειψη πόρων που όντως λειτουργεί αποδεδειγμένα ως ανασταλτικός παράγοντας, λειτουργώντας αντίθετα δηλαδή παρέχοντας πόρους στα σχολεία είναι στοιχείο που ανοίγει το δρόμο για την αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Αναφορικά με το ρόλο του σχολικού καθοδηγητή, τομέας που κέντρισε το ενδιαφέρον αρκετών ερευνητών, καθώς η παρουσία αποτελούσε για χρόνια πάγιο αίτημα των εκπαιδευτικών και των διευθυντών εν προκειμένω να τους στηρίζει και να τους καθοδηγεί σε αυτή την πορεία. Τα καθήκοντα του διακρίνονται σε χάραξη των κατευθύνσεων, υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού, αλλά και οργάνωση και αξιοποίηση των πόρων.

Όπως γίνεται κατανοητό η ένταξη των ΤΠΕ αποτελεί ένα ζήτημα το οποίο αλλάζει συνεχώς χαρακτηρίστηκε, με την ανάδειξη νέων τεχνολογικών μοντέλων, με την παρουσία νέου «αίματος» εκπαιδευτικών που είναι καταρτισμένοι και εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες, και την παρουσία σχολικών ηγετών νεότερων οι οποίοι βλέπουν με θετική οπτική την τεχνολογική φύση της εκπαίδευσης και προωθούν την ένταξή τους στο σχολικό πρόγραμμα.

Οι μελέτες που παρουσιάστηκαν φαίνεται να ακολουθούν μια κοινή πορεία ως προς το ζήτημα που μελετάνε, καθώς τα ευρήματα της μίας έρχονται να συνδεθούν και να συμπληρώσουν κάποια άλλη. Κάθε μελέτη έρχεται να συμπληρώσει την προηγούμενη, γεγονός που οφείλεται στην συνεχόμενη μεταβολή της φύσης των ΤΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα καθώς με αυτό τον τρόπο δημιουργούνται νέες ανάγκες και νέα ζητήματα προς μελέτη.

Με γνώμονα την συνεχόμενη αλλαγή της φύσης της εκπαίδευσης αλλά και την συνεχόμενη αναβάθμιση της τεχνολογίας σκοπεύω να διερευνήσω το προφίλ του σχολικού διευθυντή, η στάση και οι δράσεις του οποίου στρέφονται ως προς την ένταξη των ΤΠΕ στη σχολική μονάδα. Συγκεκριμένα, μέσω της έρευνας θα αναδειχθεί ποίος είναι ο ρόλος ο διευθυντή στην ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία και η αποδοχή τους από το σύνολο των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας.

3.7. Πίνακας βιβλιογραφικής επισκόπησης

Ο παρακάτω πίνακας αποτελεί μια συνοπτική παρουσίαση των ερευνών που μελετήθηκαν κατά την διεξαγωγή της έρευνας και αποτέλεσαν τον κορμό της βιβλιογραφικής επισκόπησης. Οι άξονες που διακρίθηκαν κατά την μελέτη των συγκεκριμένων ερευνών είναι οι εξής: 1) σχολική ηγεσία, 2) ο ρόλος του σχολικού στην ένταξη των ΤΠΕ, 3) ο ρόλος των εκπαιδευτικών, 4) ο ρόλος του σχολικού καθοδηγητή και 5) παράγοντες που αναστέλλουν/ προωθούν την ένταξη των ΤΠΕ.

Συγκεκριμένα στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται συνοπτικά ο ερευνητής, ο ερευνητικός στόχος, το πλαίσιο της έρευνας, η μεθοδολογία καθώς και τα ερευνητικά ερωτήματα.

Έρευνα	Ερευνητικός στόχος	Πλαίσιο	Μεθοδολογία	Αποτελέσματα
Wenli, (2013)	Σκοπός της έρευνας είναι να μελετήσει τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τις δράσεις των διευθυντών σε ότι αφορά την ένταξη των ΤΠΕ.	Στην έρευνα συμμετείχαν 2043 εκπαιδευτικοί από τη Πρωτοβάθμια αλλά και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.	Ποσοτική μέσω ερωτηματολογίων	Ο σχολικός διευθυντής αποτελεί τον πυλώνα για την ένταξη των ΤΠΕ, ωστόσο η δράση όλων των συμβαλλόμενων είναι σημαντική.
Qureshi, (2013)	Σκοπός της έρευνας είναι να μελετήσει τον αντίκτυπο της ηγεσίας στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη εκπαιδευτική διαδικασία.	Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με διευθυντές σε ιδιωτικά σχολεία του Πακιστάν	Ποιοτική έρευνα μέσω συνεντεύξεων	Οι διευθυντές προσφέρουν την απαραίτητη καθοδήγηση για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ και το σχεδιασμό των μαθημάτων, αλλά υπάρχει έλλειψη σχεδιασμού για επαγγελματική ανάπτυξη.
Mignaine, (2012)	Σκοπός της έρευνας είναι να μελετηθούν οι ικανότητες της ηγεσίας να αξιοποιήσει τις ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα	Μοιράστηκαν ερωτηματολόγια σε καθηγητές Γυμνασίων (δημόσιων) της Κένυας.	Ποσοτική έρευνα με ερωτηματολόγια	Στους εκπαιδευτικούς παρέχεται επιμόρφωση σε 5 επίπεδα, οι διευθυντές παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον για τις ΤΠΕ τόσο για την ενίσχυση των αποτελεσμάτων του σχολείου όσο και για την επαγγελματική τους κατάρτιση/
Hadjithoma-Garstka, (2011)	Σκοπός της έρευνας είναι να μελετηθεί η σχέση ανάμεσα στο στυλ της σχολικής ηγεσίας και στους παράγοντες που επηρεάζουν τόσο την εφαρμογή της όσο και την αποτελεσματικότητά της.	Μοιράστηκαν με τυχαία επιλογή ερωτηματολόγια	Ποσοτική έρευνα με ερωτηματολόγια	Οι διευθυντές ανέθεταν το έργο της ένταξης σε εξωτερικούς συνεργάτες/ καθοδηγητές. Βέβαια συμμετείχαν και αυτοί υποστηρίζοντας και καθοδηγώντας το εκπαιδευτικό προσωπικό
Moreira, Rivero & Alonso, (2018)	Σκοπός της έρευνας είναι να μελετήσει τις απόψεις των εκπαιδευτικών	Στα πλαίσια της έρευνας δόθηκαν ερωτηματολόγια σε εκπαιδευτικούς από διάφορα	Ποσοτική έρευνα με ερωτηματολόγια	Οι εκπαιδευτικοί θεωρούν σημαντικό τον ρόλο του καθοδηγητή στην ένταξη των ΤΠΕ. Επίσης, ο ρόλος του

	αναφορικά με την δράση του σχολικού καθοδηγητή.	σχολεία της Ισπανίας		καθοδηγητή πέραν της υποστήριξης των εκπαιδευτικών αφορά τη οργάνωση των εργαστηρίων αλλά και την αναβάθμιση και ρύθμιση των υπολογιστών και των προγραμμάτων
Avidon-Ungar, (2017)	Σκοπός της μελέτης είναι να εξεταστούν ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά ενός συντονιστή έτσι ώστε να ενταχθούν αποτελεσματικά οι ΤΠΕ στη σχολική μονάδα.	24 βραβευμένοι εκπαιδευτικοί του Ισραήλ	Ποιοτική έρευνα με συνεντεύξεις	Οι συντονιστές ακολουθούν νέες παιδαγωγικές μεθόδους οι οποίες προωθούν έντονα την ένταξη των ΤΠΕ.
Cohen, (2019)	Σκοπός της έρευνας είναι να μελετήσει τις δεξιότητες των σχολικών διευθυντών που βοηθούν τους εκπαιδευτικούς να εφαρμόσουν τις νέες τεχνολογίες στη διδασκαλία τους.	Στα πλαίσια της έρευνας συμμετείχαν οι εκπαιδευτικοί 5 δημόσιων σχολείων.	Ποιοτική έρευνα με συνεντεύξεις	Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζουν σε κατηγορίες τις συμπεριφορές των διευθυντών και πως αυτές επηρεάζουν τη διδασκαλία και τις πρακτικές των δασκάλων
Ottestad, G, (2013)	Στόχος της εργασίας είναι να μελετήσει εάν οι πολιτικές που προωθούνται από τους σχολικούς διευθυντές συνδέεται με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην τάξη από τους εκπαιδευτικούς	Στην έρευνα συμμετείχαν 512 σχολεία Α/βάθμιας και Β/βάθμιας εκπαίδευσης, και τα ερωτηματολόγια απαντήθηκαν τόσο από εκπαιδευτικούς όσο και από σχολικούς ηγέτες	Ποσοτική έρευνα με διαμοίραση ερωτηματολογίων	Οι αντιλήψεις των διευθυντών συμφωνούν με τους εκπαιδευτικούς αναφορικά με το ρόλο του ηγέτη. Το εκπαιδευτικό έργο και προωθεί την εφαρμογή καινοτόμων παιδαγωγικών μεθόδων. Τα σχολεία αξιοποιούν σε μεγάλο βαθμό τις ΤΠΕ ενώ οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές έχουν θετική στάση σε ότι αφορά την δια βίου μάθηση και κατάρτιση.

Μάνιου, (2019)	Η στάση των διευθυντών απέναντι στις ΤΠΕ, και οι αντιλήψεις σχετικά με τους παράγοντες που επηρεάζουν την ένταξη τους στα δημοτικά σχολεία	Κατά την έρευνα δόθηκαν ερωτηματολόγια σε 209 διευθυντές σχολείων, ενώ πίσω επιστράφηκαν απαντημένα 147	Ποσοτική έρευνα με διαμοίραση ερωτηματολογίων	Η έλλειψη των κατάλληλων υποδομών στα σχολεία αλλά και η ελλιπής κατάρτιση αποτελούν βασικούς παράγοντες αναστολής της ενσωμάτωσης. Σημαντικό ρόλο στη κατανόηση των παραγόντων που καθυστερούν τη ένταξη αναφορικά με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών διαδραματίζουν στοιχεία όπως το φύλο, η ηλικία, το αντικείμενο σπουδών
Τζίοκας, Τζιμογιάννης, & Τσιωτάκης, (2018)	Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να μελετήσει τις απόψεις εκπαιδευτικών του Νομού Κορινθίας σχετικά με το ρόλο του διευθυντή-ηγέτη της σχολικής μονάδας σε σχέση με την ένταξη των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πρακτική	Στην έρευνα συμμετείχαν 202 εκπαιδευτικοί Α/θμιας και Β/θμιας εκπαίδευσης	Ποσοτική έρευνα με χρήση δομημένου ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου	Οι εκπαιδευτικοί είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πρακτική. Οι δυσκολίες και τα στοιχεία που τους κάνουν πιο διστακτικούς αποτυπώνονται σαφώς πιο αμυδρά, και από μικρότερα ποσοστά του δείγματος
Blau & Presser, (2013)	Σκοπός της έρευνας είναι μελετήσει την αποτελεσματικότητα της ηλεκτρονικής ηγεσίας που εφαρμόζεται από τους διευθυντές των σχολικών μονάδων Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο Ισραήλ.	Συμμετέχουν 8 διευθυντές σχολίων από το νότιο Ισραήλ	Ποιοτική έρευνα με συνεντεύξεις	Η σχολική ηγεσία εφαρμόζει την ηλεκτρονική ηγεσία με μεγάλη επιτυχία. Προωθείται η συνεργασία και η επικοινωνία με όλους τους εμπλεκόμενους, και αναβαθμίζεται η αποτελεσματικότητα και η κουλτούρα του σχολείου
Chua & Chua, (2017)	Σκοπός της μελέτης είναι να διερευνηθούν οι πρακτικές που εφαρμόζονται στην	Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 2 στάδια και συμμετείχαν καθηγητές,	1 ^ο στάδιο: ποιοτική ανάλυση δεδομένων και συνεντεύξεις 2 ^ο στάδιο:	Τα αποτελέσματα της έρευνας καταλήγουν σε ένα «ιδανικό» μοντέλο ηλεκτρονικής ηγεσίας, το οποίο καθοδηγεί και

	ηλεκτρονική μάθηση, και η διάδραση μεταξύ των συμμετεχόντων και του εικονικού περιβάλλοντος – σχολείου.	διευθυντές, μαθητές αλλά και γονείς	ποσοτική με ερωτηματολόγια	βοηθά τους εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τη σημασία της ηλεκτρονικής ηγεσίας. Η θετική σχολική κουλτούρα, η υποστήριξη των διευθυντών, η δεκτικότητα των εκπαιδευτικών επηρεάζουν την προώθηση των ΤΠΕ
Braak, Devolder, Tondeur, & Vanderlinde, (2010)	Σκοπός της μελέτης είναι να ερευνηθεί τους διαφορετικούς ρόλους που αναλαμβάνει ο σχολικός καθοδηγητής κατά την ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ.	Για την διεξαγωγή της έρευνας κατασκευάστηκε ερωτηματολόγιο το οποίο μοιράστηκε και απαντήθηκε από άτομα τα οποία εργάζονται ως καθοδηγητές παρέχοντας στήριξη στους εκπαιδευτικούς	Ποσοτική έρευνα με ερωτηματολόγια	Τα αποτελέσματα της έρευνας έδωσαν μια ολοκληρωμένη εικόνα του ρόλου του συντονιστή, που είναι να στηρίζει και να καθοδηγεί τον εκπαιδευτικό σε ότι αφορά την ένταξη των ΤΠΕ στην τάξη, αλλά και να είναι υπεύθυνος σε ότι αφορά τι/ς ΤΠΕ στο σχολείο. Ο συντονιστής αναλαμβάνει ρόλο τεχνικού αλλά και αποτελεί ταυτόχρονα και παράγοντα αλλαγής
Gurr, D., (2004)	Σκοπός της έρευνας είναι να παρουσιάσει το αναδυόμενο πεδίο της ηλεκτρονικής ηγεσίας και της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση.	Στα πλαίσια της έρευνας συλλέχθηκε βιβλιογραφία και μελετήθηκαν έρευνας αναφορικά με την ηλεκτρονική ηγεσία.	Ποιοτική ανάλυση δεδομένων.	Τα πορίσματα της έρευνας ανέδειξαν τις διαφορετικές διαστάσεις της ηγεσίας, το νεοϋφιστάμενο «μοντέλο» τη ηλεκτρονικής ηγεσίας, αλλά και τις επιπτώσεις της τελευταίας στην εκπαιδευτική ηγεσία.
Fors & Alfredo, (2002)	Σκοπός της έρευνας είναι να εντοπιστούν τα εμπόδια που αναστέλλουν την διαδικασία ένταξης αλλά και της στρατηγικές που ευνοούν την	Πραγματοποιήθηκε ανάλυση ερευνών αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ για την βελτιστοποίηση των αποτελεσμάτων	Βιβλιογραφική επισκόπηση ερευνών	Τα πορίσματα της έρευνας ανέδειξαν τόσο τα εμπόδια που αναστέλλουν την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών όσο και τις πολιτικές και στρατηγικές που βοηθούν στην ένταξη των ΤΠΕ

	ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ.			στην εκπαίδευση.
Albugami, & Ahmed, V., (2015)	Σκοπός της έρευνας είναι να εντοπιστούν οι παράγοντες που οδηγούν σε μια επιτυχημένη ένταξη των ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα.	Στην έρευνα συμμετείχαν διευθυντές και εκπαιδευτικοί από πολλά σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευση	Ποιοτική έρευνα με συνεντεύξεις	Τα προβλήματα στην ένταξη των ΤΠΕ στην αρκετά, ωστόσο το μέλλον για τις ΤΠΕ είναι αρκετά διαφορετικό.
Pelgrum, (2001)	Σκοπός της έρευνας είναι να εστιάζει στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τα εμπόδια που αναστέλλουν την υλοποίηση των στόχων των σχολείων σχετικά με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών.	Στα πλαίσια της έρευνας μελετήθηκαν αποτελέσματα άλλων ερευνών που έλαβαν χώρα σε 26 χώρες	Η έρευνα ανέλυσε τα αποτελέσματα ερευνών που πραγματοποιήθηκαν σε 26 χώρες, στις οποίες συμμετείχαν εκπαιδευτικοί	Η έλλειψη υποδομών, η χαμηλή ποιότητα των υπάρχοντων υποδομών, η χαμηλή αναλογία υπολογιστών σε σχέση με τους μαθητές, τα παλιά προγράμματα σπουδών, η ελλιπής επιμόρφωση αλλά και κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού, η στασιμότητα των διευθυντών είναι μόλις μερικοί από τους βασικούς δείκτες που αναστέλλουν την ένταξη των ΤΠΕ.

3.8. Σκοπός της έρευνας και ερευνητικά ερωτήματα έρευνας

Η παρούσα εργασία διερευνά την αποδοχή των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία και πώς ο σχολικός ηγέτης (διευθυντής) συμβάλλει σε αυτό. Σκοπός της έρευνας είναι να διερευνηθεί ο ρόλος του σχολικού ηγέτη - διευθυντή στην διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία. Δεδομένης της αλλαγής που εισήλθε στην εκπαιδευτική πραγματικότητα με τη διδασκαλία εξ'αποστάσεως τη περίοδο της πανδημίας, μελετήθηκαν οι ενέργειες και οι δυσκολίες που συνάντησαν οι διευθυντές αλλά και η ανταπόκριση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των μαθητών.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν ήταν τα εξής;

1. Ποίες είναι οι απόψεις των διευθυντών αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πρακτική;
2. Ποίος είναι ο ρόλος του σχολικού διευθυντή στη διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ; Ποίες ενέργειες και ποίες πρωτοβουλίες αναλαμβάνει;
3. Ποιες ήταν οι ενέργειες των διευθυντών για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση την περίοδο της πανδημίας; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν στο έργο τους ως σχολικοί ηγέτες;
4. Πως ανταποκρίθηκαν στην νέα πραγματικότητα της τηλεκπαίδευσης μαθητές και εκπαιδευτικοί;

Κεφάλαιο 4^ο – Μεθοδολογία έρευνας

4.1. Δείγμα

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Αττικής. Συγκεκριμένα επιλέχθηκαν 10 σχολεία με τυχαία επιλογή, στην περιοχή της Αττικής.

Οι συμμετέχοντες στην παρούσα έρευνα ήταν 10 σχολικοί διευθυντές (γυμνασίων) Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Από αυτούς 5 ήταν γυναίκες και 5 ήταν άντρες. Το δείγμα είχε μέσο όρο ηλικίας το 49.5 έτη. Στην πλειοψηφία τους επρόκειτο για διευθυντές που υπηρετούν σε αστικά κέντρα ενώ μόνο 1 από αυτούς υπηρετεί σε αγροτική περιοχή.

4.2. Εργαλείο της έρευνας

Για τις ανάγκες της έρευνας σχεδιάστηκε ένα πρωτόκολλο συνέντευξης βασισμένο τόσο στο τομέα που θέλαμε να μελετήσουμε αλλά και στην υπάρχουσα βιβλιογραφία. Οι ερωτήσεις αφορούσαν στη σχέση των σχολικών διευθυντών με τις νέες τεχνολογίες και πως τις αξιοποιούν στο σχολικό πρόγραμμα. Δεδομένης όμως, της κατάστασης που δημιουργήθηκε σε παγκόσμιο επίπεδο εξαιτίας της πανδημίας του ιού COVID-19, και των αναγκών που αναδύθηκαν στο χώρο της εκπαίδευσης, εστίασαμε το ενδιαφέρον μας στην αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών την συγκεκριμένη περίοδο.

Το εργαλείο της συνέντευξη ήταν διαμορφωμένο με τρόπο τέτοιο ώστε να μπορέσουν μέσω των απαντήσεων να αναδειχθούν όλες οι πτυχές της έρευνας. Η δομή του βοηθά να αναδειχθούν έννοιες και προβληματισμοί πέραν της αρχική έρευνας.

4.3. Χώρος και χρόνος

Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν περί τα μέσα Μαΐου. Αρχικά, έγινε επιλογή των σχολικών μονάδων που θα συμμετείχαν στην έρευνα. Έπειτα, μετά από τηλεφωνική επικοινωνία με τους σχολικούς διευθυντές αποφασίστηκε ο χρόνος και ο τρόπος διεξαγωγής της συνέντευξης. Οι 8 από αυτές πραγματοποιήθηκαν μέσω τηλεδιάσκεψης αξιοποιώντας το πρόγραμμα «Zoom», ενώ οι άλλες 2 δια ζώσης στο χώρο του σχολείου. Όλοι τους ενημερώθηκαν ότι η συνέντευξη επρόκειτο να μαγνητοφωνηθεί και δέχθηκαν χωρίς να εκφράσουν κάποια ενόχληση. Οι συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν χωρίς κάποιο κόλλημα. Οι συμμετέχοντες απαντούσαν άμεσα και με άνεση. Δεν έδειξαν να κολλιούνται στο γεγονός ότι η συνομιλία μας καταγράφεται.

4.4. Εγκυρότητα – αξιοπιστία

Οι συνεντεύξεις όπως προαναφέρθηκε πραγματοποιήθηκαν τον Μάιο αμέσως μετά την φυσιολογική αλλά υπό προϋποθέσεις επαναλειτουργία των σχολικών μονάδων μετά από την αναστολή της λειτουργίας τους λόγω της πανδημίας. Προηγήθηκε τηλεφωνική επικοινωνία με τους σχολικούς διευθυντές όπου συμφωνήθηκαν η ώρα, η μέρα και ο χώρος διεξαγωγής των συνεντεύξεων. Ας σημειωθεί ότι χώρος που θα διεξαγόταν η εκάστοτε συνέντευξη ήταν σημαντικός για το αποτέλεσμα καθώς η ταυτότητα του καθενός μας επηρεάζεται σημαντικά με τους χώρους με τους οποίους συνδεόμαστε κατά τη διάρκεια της και κατά τον τρόπο αυτό θα επηρεάζονταν και οι απαντήσεις τους στη συνέντευξη. (Crang & Cook, 2007). Επιπλέον, συμφώνησαν από την αρχή να γίνει καταγραφή και μαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων.

Οι συνεντεύξεις διήρκησαν περίπου πενήντα λεπτά ενώ η μαγνητοφώνηση εξυπηρέτησε στην πλήρη καταγραφή των όσων διατυπώθηκαν αλλά και στην διασφάλιση της αξιοπιστίας. Το κλίμα μεταξύ της ερευνήτριας και των ερωτώμενων ήταν φιλικό από την αρχή ενώ οι ερωτώμενοι απαντούσαν με άνεση και δεν φάνηκε να κωλύονται. Οι ερωτήσεις διατυπώνονταν με ιδιαίτερη προσοχή ενώ η ερευνήτρια ήταν ιδιαίτερα προσεκτική στις αντιδράσεις κατά τη διάρκεια των απαντήσεων.

Κεφάλαιο 5^ο – Αποτελέσματα έρευνας

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά τα αποτελέσματα της έρευνας σύμφωνα με όσα ανέφεραν οι σχολικές διευθυντές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων.

Η ανάλυση των απόψεων των σχολικών διευθυντών δημιούργησε 5 άξονες που είναι οι εξής:

1. Δυσκολίες ένταξης
2. Ρόλος ΤΠΕ στην εκπαίδευση
3. Ο ρόλος των ΤΠΕ την περίοδο της πανδημίας Covid-19
4. Ανάγκες εκπαιδευτικών
5. Προτάσεις των διευθυντών

Στη συνέχεια παρουσιάζονται αναλυτικότερα οι άξονες και οι έννοιες που τους συνοδεύουν μαζί με αποσπάσματα από όσα ανέφεραν οι σχολικοί διευθυντές κατά τη διάρκεια των συνεντεύξεων, ενώ τέλος ακολουθεί μια συνοπτική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας.

5.1. Δυσκολίες ένταξης

Στην ενότητα αυτή οι σχολικοί διευθυντές αναφέρονται στις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν κατά την ένταξη των ΤΠΕ στην σχολική διαδικασία. Ο στάσεις των εκπαιδευτικών, η έλλειψη του κατάλληλου εξοπλισμού είναι μερικά χαρακτηριστικά παραδείγματα όσων ανέφεραν.

1)Τεχνικές δυσκολίες (έλλειψη υπολογιστών/ γνώσεων ή αδιαφορία από τους μαθητές)

Εκπαιδ. 5: *«Όσοι μαθητές είχαν εξοπλισμό ανταποκρίθηκαν. Υπήρχαν όμως και αυτοί που δεν είχαν τα εφόδια. Δυστυχώς για αυτά τα παιδιά δεν μπορέσαμε να κάνουμε τίποτα και ήταν κρίμα γιατί το ήθελαν πάρα πολύ. Κανένας όμως δε βρέθηκε από την Πολιτεία να τους δώσει χέρι βοήθειας. Κάποια στιγμή ακούσαμε ότι θα δοθούν φορητοί υπολογιστές σε παιδιά που δεν έχουν αλλά τελικά δεν έφτασαν ποτέ.»*

2)Τεχνικές υποδομές

Εκπαιδ. 7: *«Αγοράστηκαν πρόσφατα νέοι υπολογιστές, δημιουργώντας ένα ακόμα εργαστήριο Η/Υ, αλλά και εξοπλιστήκαμε με προτζέκτορες σε όλες τις αίθουσες.»*

Εκπαιδ. 6: *«Ως διευθυντής του 4θέσιου αυτού σχολείου έχω προνοήσει να υπάρχει γρήγορο ίντερνετ σε όλες τις τάξεις..... έχω κάνει αιτήματα και βρήκα ανταπόκριση τελικά από την Δημοτική αρχή για παραλαβή και τοποθέτηση διαδραστικών πινάκων..... υπάρχει σε κάθε τάξη προτζέκτορας.... κατόπιν αίτησης μας πάλι, μας*

παραδόθηκαν 20 καινούριοι υπολογιστές πρόσφατα Επικοινωνώ με τους εκπαιδευτικούς με τα mail και ορισμένες φορές και με webex για τα θέματα του σχολείου. Γενικά όμως πάντα υποστηρίζω και υποστηρίζω..... την διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών του σχολείου μου.»

3)Στάσεις εκπαιδευτικών

Εκπαιδ. 8: «Οι πιο νέοι ενδιαφέρονται και συμμετέχουν ενώ οι πιο παλιοί είναι πιο διστακτικοί στην ένταξη των ΤΠΕ.»

Εκπαιδ. 9: «...Στην αρχή μόνο υπήρχε μια επιφυλακτικότητα και κάποιο άγχος από μεριάς των εκπαιδευτικών σχετικά με τη πορεία του προγράμματος.»

Εκπαιδ. 7: «...Υπήρξαν όμως εκπαιδευτικοί, συγκεκριμένα 3, οι οποίοι ήταν αρνητικοί και δε ανταποκρίθηκαν στην διεξαγωγή των μαθημάτων εξ αποστάσεως. Ήταν 2 μαθηματικοί και ένας φυσικός. Θεωρούσαν αντιιδεολογικό κάτι τέτοιο και υποστήριζαν ότι η διδασκαλία δε δύναται να γίνει μέσω τηλεδιάσκεψης....»

Εκπαιδ. 5: «...Οι περισσότεροι συνάδελφοι έχουν κάνει Β-επίπεδο και θέλουν αυτά που έχουν μάθει να τα εφαρμόσουν στην τάξη....»

5.2.Ρόλος ΤΠΕ στην εκπαίδευση

Όλοι οι διευθυντές που συμμετείχαν στην έρευνα αναφέρθηκαν στον ευεργετικό χαρακτήρα των ΤΠΕ στην εκπαίδευση αναφερόμενοι στην απλούστευση της μάθησης και στην αναβάθμιση της εκπαίδευσης.

Εκπαιδ. 2: «Πιστεύω ότι είναι αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας πλέον. Κάνουν το μάθημα μας πιο ζωντανό και οι μαθητές έχουν πιο πολλά κίνητρα να συμμετέχουν ενεργά στο μάθημα. Επίσης ζούμε στην εποχή που οι μαθητές είναι στην γενιά των ψηφιακά εγγράμματων και το σχολείο καλείται να συμβαδίσει με την εποχή του. Ειδικά αυτή την περίοδο που βιώνουμε, αποδείχτηκε απαραίτητη η ενσωμάτωση των ψηφιακών εργαλείων στην εκπαιδευτική πράξη, στα πλαίσια της εξ αποστάσεως μάθησης.»

Εκπαιδ. 1: «Κατά τη γνώμη μου, ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση είναι πάρα πολύ σημαντικός κι αυτό γιατί ζούμε σε εποχή όπου λαμβάνουν χώρα ταχύτατες αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο που επηρεάζουν άμεσα την εκπαίδευση. Η εκπαίδευση καλείται να προσαρμοστεί στο περιβάλλον αυτό. Εκπαιδευτικοί και μαθητές αποκτούν ή καλλιεργούν ψηφιακές δεξιότητες οι οποίες είναι πολύ χρήσιμες.»

Εκπαιδ. 8: «Πολύ βασικός. Απλουστεύει την διαδικασία της μάθησης και διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και καθηγητών .Ακόμα υπάρχει ένα καλύτερο μέτρο σύγκρισης στο χώρο της Παιδείας.»

Εκπαιδ. 7: « Ο ρόλος των ΤΠΕ είναι υποστηρικτικός των μαθημάτων, μεσο εξέλιξης του μαθήματος και του μαθητή. Στοχεύει στη βελτίωση της διδασκαλίας αλλά και στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων μαθητών. »

5.3.Ο ρόλος των ΤΠΕ την περίοδο της πανδημίας Covid-19

Στην συγκεκριμένη ενότητα γίνεται εστίαση σε όσα ανέφεραν οι εκπαιδευτικοί για τον τρόπο που ανταποκρίθηκαν οι σχολικές μονάδες σε όσα ζητήθηκαν την περίοδο της πανδημίας. Γίνεται αναφορά στην οργάνωση του υλικού και των πλατφορμών, στην ανταπόκριση των εκπαιδευτικών και των μαθητών αλλά και τη στάση των γονέων απέναντι στις δράσεις των σχολείων εκείνη τη περίοδο.

1)Άμεση ανταπόκριση σε αυτό που ζητήθηκε

Εκπαιδ.3 : «Οι συνάδελφοι ήξεραν τη χρήση των ΤΠΕ και εφάρμοσαν αυτά που ήδη γνώριζαν. Εκτός από έναν συνάδελφο που αρνήθηκε να κάνει οτιδήποτε (πιθανόν λόγω ηλικίας αφού δεν γνώριζε τη χρήση των ΤΠΕ όπου και αναγκάστηκα το τμήμα του να το δώσω στον συνάδελφο του άλλου τμήματος να το δουλέψει) όλοι οι υπόλοιποι εργάστηκαν κανονικά μέσα στις συνθήκες που τους επιτρεπόταν.»

Εκπαιδ.8 : «Αρκετά θετικά. Στην αρχή υπήρχε δυσκολία στη φόρτωση του συστήματος αλλά στη συνέχεια λόγω τεχνικής υποστήριξης διευκολύνθηκε η κατάσταση.»

Εκπαιδ. 4: «Προσπάθησαν να ανταποκριθούν με ό,τι διέθεταν στις νέες απαιτήσεις. Είχαν να αντιμετωπίσουν καινούρια προγράμματα με τα οποία δεν ήταν εξοικειωμένοι. Ακόμα, ήταν σημαντικό να σταθούν στα παιδιά που δε διέθεταν τα μέσα. Έπειτα, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί η τεράστια δυσκολία σύνδεσης με τις πλατφόρμες (e-class, e-me, WebEx). Ακόμα και με τις αναβαθμίσεις η είσοδος στο σύστημα πολλές φορές ήταν ανέφικτη. Έτσι ούτε οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να εργαστούν σωστά αλλά ούτε και οι μαθητές να συνδεθούν για να δουν το υλικό του δασκάλου τους.»

2)Οργάνωση και προετοιμασία τις πλατφόρμας

Εκπαιδ. 8: «Έγινε εκμάθησης της πλατφόρμας cisco web ex και διανομή e-mail στους εκπαιδευτικούς για πως θα συνδεθούν. Επίσης ευρεία χρήση του Πανελληνίου σχολικού δικτύου.»

Εκπαιδ. 4: «Έγιναν ακριβώς οι διαδικασίες που όριζαν οι εγκύκλιοι. Είχαμε ήδη συγκεντρωμένα τα email των μαθητών και από τη στιγμή που πήραμε το πράσινο φως από το Υπουργείο Παιδείας ανεβάσαμε ασκήσεις στο e-class όπου οι μαθητές με κωδικούς είχαν τη δυνατότητα να μπαίνουν, να τις βρίσκουν, να τις λύνουν και με email να τις στέλνουν στους δασκάλους τους για διόρθωση. Ταυτόχρονα γίνονταν και τηλεδιασκέψεις για να λύσουμε απορίες των παιδιών και για ανατροφοδότηση.»

Εκπαιδ. 5: «Έγινε ό,τι ακριβώς μας όριζε το Υπουργείο Παιδείας. Ακολουθήσαμε κατά γράμμα τις οδηγίες του γιατί είναι ένα θέμα πολύ ευαίσθητο και οφείλαμε να είμαστε πολύ τυπικοί. Προσπαθήσαμε να υλοποιήσουμε όλα τα μέτρα για τα προσωπικά δεδομένα που μας όριζε το Υπουργείο γιατί είναι ένα θέμα πολύ ευαίσθητο.»

3)Ο ρόλος των γονέων – Η νέα σχέση των γονέων με το σχολείο

Εκπαιδ. 9: «... Κάποιοι όμως γονείς έδειξαν αδιαφορία, δεν επικοινωνήσαν με το σχολείο αλλά και δεν θέλησαν να ενημερωθούν σχετικά με τη νέα κατάσταση που ξεκινούσε στο χώρο της εκπαίδευσης.»

Εκπαιδ. 1: «Θεωρώ πως συνέβη ανάλογα αυτό που συνέβη και με τους μαθητές. Εννοώ πως κάποιοι βοηθούσαν τους μαθητές στο να συνδεθούν ή να ανεβάσουν τις ασκήσεις τους (καθ' υπόδειξη των εκπαιδευτικών) ή τηλεφώνούσαν στις εκπαιδευτικούς για περαιτέρω διευκρινήσεις δείχνοντας ιδιαίτερο ζήλο κι ορισμένοι δεν εκδήλωσαν ενδιαφέρον συμμετοχής στην προσπάθεια αυτή.»

Εκπαιδ. 2: «Όπως προανέφερα πολλοί γονείς εργάζονται με αποτέλεσμα να λείπουν τις ώρες που γινόταν η σύγχρονη από το σπίτι. Και αυτό είναι κάτι που το ανέφεραν οι ίδιοι όταν Ιμίλησαν μαζί μου τηλεφωνικά και με τους δασκάλους των τάξεων. Άλλοι είπαν ότι δεν διέθεταν τον κατάλληλο εξοπλισμό. Πιστεύω όμως ότι συνολικά το είδαν θετικά καθώς όπως μου είπαν βοήθησε τα παιδιά τους και στο μαθησιακό κομμάτι μέσω των επαναλήψεων αλλά και στο ψυχολογικό, καθώς αισθάνονταν ότι επανέρχονταν πάλι στην ρουτίνα τους, στην καθημερινότητα τους, με τους συμμαθητές τους και τους εκπαιδευτικούς.»

Εκπαιδ. 7: «Τη πρώτη μέρα μας μετά από το μάθημα βιολογίας πήρε ένας γονιός να μας συγχαρεί για την ανταπόκριση, είναι και αυτός εκπαιδευτικός σε κάποιο άλλο σχολείο. Ένας άλλος γονέας είπε ότι είδε το παιδί να του αρέσει όλο αυτό που γίνεται παρά την αποχή του από το σχολείο.»

Εκπαιδ. 8: «Οι γονείς χάρηκαν επειδή υπήρχε συνέχεια στη μάθηση των παιδιών τους και αυτό φάνηκε με τις ευχαριστίες απέναντι στους συναδέλφους.»

Εκπαιδ. 5: «Κάποιοι το θεώρησαν πολύ καλή προσπάθεια. Κάποιοι άλλοι υποστήριζαν ότι αυτό που προέχει είναι η υγεία και όλα τα υπόλοιπα βρίσκονται. Κάποιοι τέλος μας δήλωσαν ότι αν θέλει το κράτος να κάνει τηλεδιασκέψεις να τους στηρίξει για τον εξοπλισμό αφού με τις αναστολές εργασίες δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα για τέτοιες πολυτέλειες.»

Εκπαιδ. 1: «Κι αυτοί ανταποκρίθηκαν θετικά, όχι, όμως, όλοι. Ορισμένοι δεν ενδιαφέρθηκαν κυρίως εξαιτίας της έλλειψης ψηφιακών δεξιοτήτων των γονέων τους οι οποίοι δεν μπόρεσαν να τους βοηθήσουν. Άλλοι, δεν είχαν τις απαραίτητες υποδομές (σύνδεση διαδικτύου, ηλεκτρονικούς υπολογιστές ή ταμπλέτες) κι άλλοι ήταν απλώς αδιάφοροι. Αυτοί, όμως, που συμμετείχαν το έκαναν ενεργά και με ενδιαφέρον».

4) Συμμετοχή των μαθητών

Εκπαιδ. 7: « Οι μαθητές συμμετείχαν από την αρχή εντατικά. Σταδιακά όμως η συμμετοχή έγινε πιο αραιή. Οι μαθητές όμως που από την αρχή δεν συμμετείχαν σχεδόν καθόλου ήταν αυτοί τις Β γυμνασίου.»

Εκπαιδ. 9 : « Οι μαθητές συμμετείχαν εντατικά από την αρχή αλλά σταδιακά η συμμετοχή τους μειώθηκε.»

Εκπαιδ. 8: «Ανταποκρίθηκαν αρκετά. Συμμετείχαν πολύ ειδικά οι μικρές τάξεις του λυκείου σε μεγάλο ποσοστό(80%). Οι μεγαλύτερες τάξεις σε ποσοστό γύρω στο 50%.»

Εκπαιδ. 2: «Όχι σε μεγάλο βαθμό. Περίπου τα μισά παιδιά σε κάθε τάξη. Είμαστε μια αγροτική περιοχή και οι γονείς σε μεγάλο βαθμό εργάζονται στην γεωργία και αλιεία. Οπότε και λείπουν πολλές ώρες από το σπίτι με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κάποιος να συνδέσει και να επιβλέπει τα παιδιά. Τουλάχιστον αυτό μου ανέφεραν γονείς που μίλησαν τηλεφωνικά μαζί μου ή με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Επίσης άλλοι δεν διέθεταν τον κατάλληλο εξοπλισμό.»

Εκπαιδ. 7: « Οι μαθητές συμμετείχαν αρκετά αλλά σταδιακά η συμμετοχή τους αραιώνει, δε η Β τάξη δε συμμετείχε σχεδόν καθόλου.»

5.4.Ανάγκες εκπαιδευτικού

Στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζονται οι ανάγκες των εκπαιδευτικών σύμφωνα με όσα ανέφεραν οι σχολικοί διευθυντές κατά τη διάρκεια της έρευνας. Οι σχολικοί διευθυντές ως ηγέτες των σχολικών μονάδων οφείλουν να γνωρίζουν τις ανάγκες όλων των εμπλεκομένων, και να προσφέρουν την ορθή καθοδήγηση προς τη λύση τους.

1)Επιπλέον επιμόρφωση

Εκπαιδ. 1: «...Κατά τη γνώμη μου, θα πρέπει να υπάρξει μαζική ενημέρωση, πληροφόρηση, κατάρτιση, επιμόρφωση όλων των άμεσα εμπλεκομένων με την εκπαιδευτική διαδικασία (εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς) έτσι ώστε οι μαθητές να αποκομίσουν τα μέγιστα μαθησιακά οφέλη που παρέχει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και ταυτόχρονα να μην υπάρξουν εκπαιδευτικά κενά στη μάθησή τους.»

Εκπαιδ. 5: «Εξοπλισμός σε όλα τα σχολεία για να είναι έτοιμα να αντιμετωπίσουν αντίστοιχες καταστάσεις. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των καιρών. Προγράμματα που θα βοηθούν όλους τους μαθητές να εφοδιαστούν με τα απαραίτητα για να μη γίνει η εκπαίδευση ταξική. Και πάνω από όλα ο δάσκαλος δεν αντικαθίσταται. Αυτό που μας συνέβη και αναγκαστήκαμε και πήραμε τα μέτρα που πήραμε δεν είναι πανάκεια. Τα σχολεία στα

ακριτικά χωριά δε θέλουν δασκάλους από την οθόνη αλλά πραγματικούς, ζωντανούς ανθρώπους με κέφι, ζεστασιά, αγάπη και διάθεση για να μάθουν τα ελληνόπουλα γράμματα».

2)Ετοιμότητα εκπαιδευτικών

Εκπαιδ. 5: «Ναι. Οι περισσότεροι συνάδελφοι έχουν κάνει Β-επίπεδο και θέλουν αυτά που έχουν μάθει να τα εφαρμόσουν στην τάξη.»

Εκπαιδ. 2: «... Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν επιμορφωθεί σχετικά με τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων, οπότε θα έλεγα ότι έχουν την ευχέρεια αλλά και τη διάθεση να τους χρησιμοποιήσουν.»

3)Ρόλος - πρωτοβουλίες διευθυντών

Εκπαιδ. 9: « Προσωπικά παροτρύνω τους εκπαιδευτικούς της σχολικής μονάδας που διοικώ να παρακολουθούν σε ημερίδες και σεμινάρια που αφορούν την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στο χώρο της εκπαίδευσης αλλά και να συμμετέχουν σε προγράμματα επιμόρφωσης.»

Εκπαιδ. 8 : «Προσπαθώ να ενθαρρύνω τους συναδέλφους να συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα επιμόρφωσης και προσπαθώ να τους πείσω ότι είναι μια ευκαιρία για τον χώρο της Παιδείας.»

Εκπαιδ. 1: «Εξαιτίας των αλλαγών που επέφερε η πανδημία του κορωνοϊού, προσπάθησα να εντάξω τις ΤΠΕ στη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων εφαρμόζοντας συνδυαστικά σύγχρονη (webex) κι ασύγχρονη (e class) εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ακόμη, ενημερώθηκα για την εφαρμογή διαδραστικών εργαλείων που βοηθούν την εξ αποστάσεως διδασκαλία και την κάνουν πιο ευχάριστη.»

4)Καθοδήγηση και υποστήριξη

Εκπαιδ. 1: «Οι ενέργειες που έγιναν αρχικά ήταν να ενημερωθούμε από τους Συντονιστές και τους Διευθυντές Εκπαίδευσης σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, στη συνέχεια, αφού ετοιμάσαμε σχετικό υλικό το αναρτήσαμε στις πλατφόρμες.»

5)Παρότρυνση:

Εκπαιδ. 2: «...Επίσης τους παρακινώ να παρακολουθούν επιμορφωτικά σεμινάρια με θέμα την ενσωμάτωση των ψηφιακών εργαλείων στη διδασκαλία, στα πλαίσια της επιμόρφωσης, τα οποία είναι δωρεάν και εξ αποστάσεως.»

5.5.Προτάσεις των διευθυντών

Στη συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζονται οι προτάσεις και οι ανησυχίες των διευθυντών αναφορικά με το μέλλον της τηλεκπαίδευσης.

Εκπαιδ. 8: «Να συνεχίσει να χρησιμοποιείται η τεχνογνωσία που αποκτήθηκε και να πιστέψουμε ότι είναι μια ευκαιρία για καλύτερη παιδεία και όχι απειλή.»

Εκπαιδ. 7: «Παρουσία ενός ΦΕΚ/ ενός παλισίου που θα αναφέρεται στη νομιμότητα ή όχι της τηλεκπαίδευσης, αλλά και για τα on line μαθήματα σε ότι αφορά την έκθεση τόσο του μαθητή όσο και του εκπαιδευτικού.»

Εκπαιδ. 5: «Εξοπλισμός σε όλα τα σχολεία για να είναι έτοιμα να αντιμετωπίσουν αντίστοιχες καταστάσεις. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των καιρών. Προγράμματα που θα βοηθούν όλους τους μαθητές να εφοδιαστούν με τα απαραίτητα για να μη γίνει η εκπαίδευση ταξική. Και πάνω από όλα ο δάσκαλος δεν αντικαθίσταται. Αυτό που μας συνέβη και αναγκαστήκαμε και πήραμε τα μέτρα που πήραμε δεν είναι πανάκεια. Τα σχολεία στα ακριτικά χωριά δε θέλουν δασκάλους από την οθόνη αλλά πραγματικούς, ζωντανούς ανθρώπους με κέφι, ζεστασιά, αγάπη και διάθεση για να μάθουν τα ελληνόπουλα γράμματα.»

Εκπαιδ. 1 *«Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι σημαντική για τη διδασκαλία των μαθητών σε περιόδους που δεν πραγματοποιείται η διδακτική πράξη μέσα στις σχολικές μονάδες. Κατά τη γνώμη μου, θα πρέπει να υπάρξει μαζική ενημέρωση, πληροφόρηση, κατάρτιση, επιμόρφωση όλων των άμεσα εμπλεκομένων με την εκπαιδευτική διαδικασία (εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς) έτσι ώστε οι μαθητές να αποκομίσουν τα μέγιστα μαθησιακά οφέλη που παρέχει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και ταυτόχρονα να μην υπάρξουν εκπαιδευτικά κενά στη μάθησή τους.»*

5.6. Συνοπτική ανάλυση δεδομένων

Οι ερωτώμενοι στο σύνολο τους ανέφεραν ότι οι νέες τεχνολογίες και κατ' επέκταση οι ΤΠΕ αποτελούν αναπόσπαστο πλέον κομμάτι της εκπαίδευσης, ενώ αποτελούν και μέσο εξέλιξης αλλά και ανάπτυξης δεξιοτήτων αλλά και ικανοτήτων απαραίτητες για τις απαιτήσεις των σύγχρονων κοινωνιών. Επιπλέον, η ψηφιοποίηση της εκπαίδευσης απλουστεύει την μαθησιακή διδασκαλία δημιουργώντας ένα ευχάριστο περιβάλλον μάθησης τόσο για μαθητή όσο και για τον εκπαιδευτικό.

Σε αυτή την κατεύθυνση ο διευθυντής καλείται να υποστηρίξει και να καθοδηγήσει το εκπαιδευτικό προσωπικό έτσι ώστε να μπορεί να οργανώνει τη διδασκαλία με βάση τα όσα προστάζει η νέα πραγματικότητα. Για το λόγο αυτό, πολλοί σχολικοί ηγέτες καλούν τους εκπαιδευτικούς να παρακολουθούν επιμορφωτικά σεμινάρια ουτοσώστε να είναι συνεχώς ενημερωμένοι σε ότι αφορά την ψηφιακή εκπαίδευση και όχι μόνο.

Από τη μεριά τους οι εκπαιδευτικοί, σύμφωνα με όσα ανέφεραν οι διευθυντές στη συζήτηση μας, φαίνονται να εμφανίζουν κάποια επιφυλακτικότητα σε ότι αφορά την αξιοποίηση ψηφιακών εργαλείων στο μάθημα τους. Ωστόσο οι νεότεροι εκπαιδευτικοί φαίνεται να είναι περισσότερο δεκτικοί να μάθουν και να αναπροσαρμόσουν το μάθημα τους σε σχέση με παλιότερους εκπαιδευτικούς που εμφανίζουν κάποιους δισταγμούς.

Από τη μεριά τους οι μαθητές φαίνεται ότι ανταποκρίνονται διαφορετικά σε μια τέτοια αλλαγή στο σχολείο. Από μικροί είναι εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες οπότε η εν λόγω αλλαγή φαίνεται να τους αρέσει. Αυτό φάνηκε και από την ανταπόκριση τους στην περίοδο της πανδημίας όπου εφαρμόστηκε για πρώτη φορά μαζικά η τηλεεκπαίδευση και συμμετείχαν οι μαθητές σε μεγάλο ποσοστό ανά σχολείο, και σε όλες τις βαθμίδες. Εξαιρεση σε αυτή τη περίπτωση αποτελούν μαθητές που κράτησαν μια στάση αδιαφορίας ως προς τη παρακολούθηση των μαθημάτων αλλά και μαθητές οι οποίοι είτε δεν διέθεταν κάποιο ηλεκτρονικό υπολογιστή στο σπίτι είτε δε διέθεταν σύνδεση στο διαδίκτυο.

Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι όλοι οι διευθυντές ανέφεραν ότι τα σχολεία άμεσα ανταποκρίθηκαν και οργανώθηκαν σε όσα ζητήθηκαν εν μέσω της κρίσης της πανδημίας σε ότι αφορά τη διεξαγωγή των μαθημάτων. Οι διευθυντές ενημερώθηκαν και ενημέρωσαν του εκπαιδευτικούς για την οργάνωση και διεξαγωγή μαθημάτων τόσο ασύγχρονων όσο και τηλεδιασκέψεων. Υπήρχε η κατάλληλη στήριξη και καθοδήγηση τόσο από τους ίδιους όσο και από αρμόδιους προς τους εκπαιδευτικούς, οι οποίοι κλήθηκαν να οργανώσουν την διδασκαλία και να «ανεβάσουν» το περιεχόμενο στο κατάλληλο περιβάλλον.

Ειδικότερα, αναφορικά με ότι αφορά την εξέλιξη της εκπαίδευσης στην εποχή της πανδημίας, αξίζει να σημειωθεί η στάση των γονέων στην οποία αναφέρθηκαν οι σχολικοί διευθυντές όπου οι γνώμες μοιράζονται. Από την μία γίνεται αναφορά σε

γονείς οι οποίοι έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον και επικοινωνούσαν με το σχολείο προκειμένου είτε να λάβουν πληροφορίες είτε για να συγχαρούν το εκπαιδευτικό προσωπικό για τον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίθηκε στη συγκεκριμένη δυσκολία. Από την άλλη όμως, βρίσκεται η «ομάδα» γονέων που διατήρησαν μια στάση απάθειας και δεν υπέδειξαν το παραμικρό ενδιαφέρον για τη καινούργια αυτή πραγματικότητα.

Σημαντικό κομμάτι των συνεντεύξεων αποτελεί η αναφορά των διευθυντών σε ότι αφορά την παρακίνηση των διευθυντών προς τους εκπαιδευτικούς να παρακολουθούν επιμορφωτικά σεμινάρια εν προκειμένου να είναι συνεχώς ενημερωμένοι και επιμορφωμένοι σε ότι αφορά ζητήματα ψηφιακής εκπαίδευσης.

Τέλος, ας σημειωθεί ότι οι διευθυντές έκαναν κάποιες προτάσεις αναφορικά με το μέλλον της ψηφιακής εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, αναφέρονται στην ύπαρξη κατάλληλης επιμόρφωσης μέσω επιμορφωτικών σεμιναρίων και ημερίδων που συμβάλει στην ετοιμότητα των εκπαιδευτικών αλλά και στην «επάνδρωση» των σχολικών μονάδων με των απαραίτητο εξοπλισμό (Η/Υ, διαδραστικοί πίνακες, προβολικά, σύνδεση στο διαδίκτυο).Επιπλέον, όλοι προέβαλλαν σαν πάγιο αίτημα την ύπαρξη κάποιας νομιμοποίησης αλλά και κάποιου πλαισίου αναφορικά με την τηλεκπαίδευση, καθώς αυτή δεν επιθυμούν να αντικαταστήσει το μάθημα στο φυσικό περιβάλλον του σχολείου, αλλά να λειτουργεί συμπληρωματικά της κλασσικής μάθησης.

Κεφάλαιο 6^ο – Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία αποτελεί διερεύνηση των αντιλήψεων των σχολικών διευθυντών των σχολείων του νομού Αττικής αναφορικά με το ρόλο τους στην ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ. Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο πραγματοποιείται ερμηνεία των πορισμάτων της έρευνας και σύγκριση αυτών με τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από προηγούμενες έρευνες. Επίσης, γίνεται αναφορά στους περιορισμούς της έρευνας, δίνονται κάποια γενικότερα συμπεράσματα αναφορικά με την έρευνα αλλά και διατυπώνονται κάποιες προτάσεις για περαιτέρω μελέτη.

6.1. Αντιλήψεις των διευθυντών αναφορικά με τον ρόλο και την αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι νέες τεχνολογίες υπόσχονται να αναπτύξουν τις κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών που είναι απαραίτητες στη μετέπειτα ενήλικη ζωή τους. Δεξιότητες και ικανότητες όπως η συνεργασία, η επίλυση προβλημάτων, ο χειρισμός των τεχνολογικών μέσων, ικανότητες και δεξιότητες απαραίτητες στην Κοινωνία της Γνώσης. Επιπλέον, η αναβάθμιση του σχολικού περιβάλλοντος τόσο ως προς τα μέσα που αξιοποιούνται όσο και ως προς το αποτέλεσμα αποτελεί δίαυλο για την συνεχόμενα αυξανόμενη ένταξη τους. (Ντρενογιάννη, 2010)

Ο ρόλος των ΤΠΕ καθρεπτίζεται στην εξέλιξη της εκπαίδευσης εκμηδενίζοντας την κρίση, η οποία μαστίζει το εκπαιδευτικό σύστημα. Αξιοποιώντας όλα τα μέσα στο μέγιστο βαθμό, τεχνολογικός εξοπλισμός, ψηφιακές πλατφόρμες και λογισμικά, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, το εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκεται ολοένα και περισσότερο κοντά στην επίτευξη του στόχου. (Ντρενογιάννη, 2010)

Με γνώμονα ότι ΤΠΕ υπόσχονται να αλλάζουν το σχολικό γίγνεσθαι, πραγματοποιούνται μελέτες με σκοπό να σχεδιαστούν μοντέλα τα οποία που παρουσιάζουν τον τρόπο οργάνωσης, διοίκησης και λειτουργίας των οργανισμών. Χαρακτηριστικό μοντέλο είναι αυτό των σταδίων, όπου εκπαιδευτικοί και μαθητές εξελίσσονται μαζί από πιο πρώιμα σε πιο εξελιγμένα στάδια όσον αφορά τη χρήση της τεχνολογίας. (Τζίοκας, 2018, σελ.15). Επιπλέον, δεκάδες έρευνες έχουν αναδείξει ότι οι ΤΠΕ ενισχύουν τα μαθησιακά αποτελέσματα, ενώ κύριοι υπόλογοι σε αυτό το κομμάτι είναι οι σχολικοί διευθυντές οι οποίοι θα πρέπει με τη σειρά τους να μεριμνούν για την δημιουργία προγραμμάτων που θα περιλαμβάνουν την αξιοποίηση των ΤΠΕ. (Mignaine, 2012)

Τα πορίσματα της έρευνας έρχονται να συμφωνήσουν με τα δεδομένα της βιβλιογραφίας και να τα επιβεβαιώσουν. Οι διευθυντές αναφέρουν ότι οι νέες τεχνολογίες αποτελούν τα τελευταία χρόνια αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας. Εντούτοις στο χώρο της εκπαίδευσης η χώρα μας ακόμα δε έχει σημειώσει τη

πρόοδο που κάποιος θα περίμενε, αναγνωρίζοντας παρ' όλα αυτά των ευεργετικούς χαρακτήρα. Οι ΤΠΕ, σύμφωνα με όσα ανέφεραν οι σχολικοί διευθυντές υπόσχονται να αναβαθμίσουν την σχολική κουλτούρα αλλά και τη σχολική αποτελεσματικότητα, να αναπτύξουν ισχυρές ικανότητες αλλά και δεξιότητες σε όλους τους εμπλεκόμενους. Η έλλειψη σωστού σχεδιασμού και οργάνωσης, η έλλειψη υποδομών και υλικοτεχνικού εξοπλισμού, η ελλιπής επιμόρφωση αλλά και υποστήριξη του εκπαιδευτικού προσωπικού, η αναβλητικότητα αλλά και η άρνηση των εκπαιδευτικών να αλλάξουν τη διδασκαλία τους είναι μόλις λίγοι από τους λόγους που επιβραδύνουν την αναδιαμόρφωση του εθνικού εκπαιδευτικού περιβάλλοντος. \

Ας σημειωθεί ότι οι σχολικοί ηγέτες τονίζουν και αναγνωρίζουν τον ευεργετικό χαρακτήρα των ΤΠΕ, και τη συμβολή τους στην σχολική αποτελεσματικότητα, κατανοούν όμως και προβάλλουν το ανασταλτικούς παράγοντες που παγώνουν και αναβάλλουν την διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πραγματικότητα. Για το λόγο αυτό στηρίζουν τους εκπαιδευτικούς στο έργο τους αλλά και οι ενέργειες τους κινούνται γύρω από πολιτικές που στοχεύουν στην σταδιακή αποδοχή, ένταξη και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην σχολική καθημερινότητα.

Σύμφωνα με όσα ανέφεραν στην έρευνα οι σχολικοί διευθυντές στην περίοδο της πανδημίας Covid-19, οι ΤΠΕ αποτέλεσαν το σημαντικότερο εργαλείο για την πραγματοποίηση της διδασκαλίας, μέσω σύγχρονης και ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης και με την αξιοποίηση κατάλληλων ψηφιακών πλατφορμών η όλη διαδικασία ολοκληρώθηκε με επιτυχία, παρά τις όποιες δυσκολίες που υπήρξαν στην αρχή όπως ο φόβος κάποιων εκπαιδευτικών και η έλλειψη των απαραίτητων γνώσεων σε ότι αφορά την ψηφιακή εκπαίδευση.

6.2. Ο ρόλος του σχολικού διευθυντή στην ένταξη των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αποτελούν αναμφισβήτητα μια από τις καινοτόμες αλλά και σημαντικές πολιτικές στην εκπαίδευση. Για να επιτευχθεί όμως η εφαρμογή τους συντρέχουν πρώτα μια σειρά παραγόντων όπως η άρτια τεχνική υποδομή, η πλήρη επαγγελματική κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού αλλά και η συνεχόμενη επιμόρφωση του. (Vanderline, 2012)

Η υποστήριξη και καθοδήγηση που παρέχουν στο εκπαιδευτικό προσωπικό αποτελούν βασικά στοιχεία για την επιτυχή ενσωμάτωσή τους. Όταν ο σχολικός διευθυντής διαθέτει στρατηγικό όραμα στη διαδικασία της ενσωμάτωσης και υποστηρίζει τους εκπαιδευτικούς και προωθεί μια σχολική κουλτούρα συνεργασίας, τότε η ένταξη των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία επιτυγχάνεται ευκολότερα. (Τζιώκας, Τσιωτάκης, Τζιμογιάννης, 2018)

Σε ένα σχολείο ο διευθυντής είναι «θεματοφύλακας» θα μπορούσε να πει κάποιος των όλων διαδικασιών. Σε ότι αφορά το κομμάτι της ένταξης των ΤΠΕ, ο διευθυντής φέρει την υποχρέωση να αναζητήσει, να μάθει, και να μεταφέρει μέσα στο σχολείο την αναγκαιότητα μιας τέτοιας ενέργειας. Η ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ των σχολείων καθιστά τον σχολικό ηγέτη ικανό και ευέλικτο να υποστηρίξει τις όποιες καταστάσεις δημιουργήσει αυτό το εγχείρημα (Mignaine, 2012)

Τα πορίσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν την βιβλιογραφία αναφορικά με το ρόλο που διαδραματίζει ο σχολικός ηγέτης στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στη εκπαιδευτική διαδικασία. Συγκεκριμένα, προκύπτει ότι οι σχολικοί διευθυντές αποτελούν σημαντικό παράγοντα υποστήριξης, καθοδήγησης, παρότρυνσης των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας σε ζητήματα που αφορούν την ενταξιακή πολιτική των ψηφιακών τεχνολογιών στο σχολικό πρόγραμμα. Οι εκπαιδευτικοί «χρειάζονται» κάποιο στήριγμα μέσα στο σχολείο το οποίο θα τους στηρίζει και θα τους καθοδηγεί. Ο σχολικός διευθυντής καλείται να αναλάβει αυτό τον ρόλο, υποστηρίζοντας και καθοδηγώντας τους εκπαιδευτικούς αλλά παροτρύνοντας τους να βρίσκονται σε ένα «καθεστώς» συνεχούς επιμόρφωσης.

Επιπλέον, είναι υπεύθυνος για τη λήψη αποφάσεων καθοριστικών για τη σχολική μονάδα, που αφορούν τη λειτουργία της, τη διαμόρφωση της σχολικής κουλτούρας τη διαμόρφωση αλλά και επίτευξη των στόχων της, και τέλος βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της. Στη δικαιοδοσία του σχολικού διευθυντή επιρρίπτεται επίσης και η ορθή αξιοποίηση των πόρων. Οι ενέργειες και οι αποφάσεις των διευθυντών οφείλουν να αποβλέπουν στην σωστή διαχείριση των πόρων και του υλικοτεχνικού εξοπλισμού που τους δίνεται έτσι ώστε να επιτεχθούν όλα τα παραπάνω.

Στην περίοδο της πανδημίας Covid-19 οι σχολικοί διευθυντές κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν μια αρκετά «επείγουσα» δοκιμασία. Η ανταπόκριση τους στην οργάνωση της τηλεεκπαίδευσης, αλλά και στην υποστήριξη και καθοδήγηση του εκπαιδευτικού προσωπικού συνέβαλε στο άρτιο τελικό αποτέλεσμα. Παρά τις όποιες δυσκολίες συνάντησαν στην αρχή όπως ο φόβος των εκπαιδευτικών, η έλλειψη της κατάλληλης επιμόρφωσης και κατάρτισης στις ΤΠΕ, η έλλειψη του κατάλληλου εξοπλισμού σε πολλές σχολικές μονάδες, κατάφεραν να φέρουν εις πέρας την συγκεκριμένη δοκιμασία και να «κρατήσουν» ζωντανή την εκπαίδευση παρά τη δύσκολη στιγμή στην οποία είχε βρεθεί ακόμα και ο χώρος της εκπαίδευσης.

6.3. Πως ενέργησαν οι διευθυντές/ οι εκπαιδευτικοί/ οι μαθητές στη νέα πραγματικότητα

Η συγκεκριμένη εργασία όπως διατυπώθηκε παραπάνω μελέτησε τον ρόλο του σχολικού διευθυντή στην διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ στο σχολικό πρόγραμμα. Δεδομένης της νέας κατάστασης που δημιουργήθηκε τους προηγούμενους μήνες εξαιτίας της πανδημίας Covid-19 με τη αναστολή της λειτουργίας όλων των σχολικών μονάδων και τη διεξαγωγή μαθητών διαδικτυακά μέσω πλατφορμών, η μελέτη εστίασε στις ενέργειες που ακολούθησαν εν προκειμένου να πραγματοποιηθεί το συγκεκριμένο εγχείρημα.

Τα πορίσματα της έρευνας αναφορικά με τη συμπεριφορά όλων των εμπλεκόμενων για την αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία, κατά τη περίοδο της πανδημίας Covid-19 επιβεβαιώνουν τη βιβλιογραφία αναφορικά τόσο με την συμβολή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση όσο και με τη συμπεριφορά αλλά και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, των μαθητών αλλά και των διευθυντών.

Όπως αναφέρει ο Wenli (2013) η συμβολή όλων των εμπλεκόμενων επηρεάζει την ενταξιακή πολιτική αλλά και αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Η τοποθέτηση αυτή επιβεβαιώνεται και μέσω της έρευνας όπου οι σχολικοί διευθυντές ανέφεραν ότι η συμβολή όλων των εμπλεκόμενων συμβάλλει στην αποτελεσματική ένταξη των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία. Η ενεργός συμμετοχή εκπαιδευτικών, μαθητών αλλά και των ίδιων βοηθούν όχι μόνο στην αποτελεσματική ένταξη αλλά και αξιοποίηση των ψηφιακών εργαλείων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Οι διευθυντές που συμμετείχαν στην έρευνα ανέφεραν ότι προχώρησαν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να ενημερωθούν τόσο αυτοί όσο και το εκπαιδευτικό προσωπικό για το νέο καθεστώς στην εκπαίδευση. Καθοδηγούσαν και υποστήριζαν τους εκπαιδευτικούς κατά το σχεδιασμό του προγράμματος έτσι ώστε μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα να είναι έτοιμοι για αυτό. Όλοι οι συμμετέχοντες αναφέρθηκαν στον ευεργετικό χαρακτήρα των ΤΠΕ κατά τη διάρκεια των μαθημάτων εξ αποστάσεως καθώς πέραν ότι αποτέλεσε το έναυσμα για την αλλαγή στο εκπαιδευτικό σύστημα, λαμβάνοντας έναν ψηφιακό χαρακτήρα η εκπαίδευση, κατάφερε να διατηρήσει ζωντανή τη σχέση ανάμεσα σε όλους τους εμπλεκόμενους.

Παρά τις όποιες δυσκολίες συνάντησαν στη πορεία είτε από τη πλευρά των μαθητών, όπου κάποιοι απείχαν λόγω έλλειψης υλικοτεχνικού εξοπλισμού, είτε από τη πλευρά των εκπαιδευτικών που είτε απείχαν λόγω περιορισμένου χρόνου είτε λόγω έλλειψης κατάλληλης κατάρτισης είτε λόγω αρνητικών αντιλήψεων σχετικά με την ψηφιακή εκπαίδευση, κατάφεραν να φέρουν σε πέρας και με θετικό αποτέλεσμα όλη αυτή τη δοκιμασία. Όλοι συμμετείχαν ενεργά σε αυτή τη νέα πραγματικότητα που δημιουργήθηκε και επηρέασε ακόμα και το τομέα της εκπαίδευσης, με συνδυαστικό κρίκο σε όλη αυτή την πορεία τον σχολικό διευθυντή που καθοδηγούσε την όλη διαδικασία.

Αναφορικά με τους μαθητές, οι διευθυντές ανέφεραν ότι τα παιδιά ζούν στην εποχή της τεχνολογίας οπότε η συγκεκριμένη αλλαγή δεν τους ενόχλησε, αντίθετα αντέδρασαν θετικά σε όλο αυτό και συμμετείχαν ενεργά και εντατικά. Δεδομένο που έρχεται να επιβεβαιώσει και την βιβλιογραφία καθώς σε όλες τις έρευνες αναφέρεται ότι οι μαθητές λόγω της εξοικείωσης που διαθέτουν με τα ψηφιακά εργαλεία στην καθημερινότητα τους από μικρή ηλικία, η ένταξη τους και η εκτεταμένη τους αξιοποίηση και στον χώρο της εκπαίδευσης δεν αποτελεί κάτι που τους προβληματίζει. Εξαίρεση αποτέλεσε μια μερίδα μαθητών οι οποίοι δε διέθεταν είτε σύνδεση στο διαδίκτυο είτε δε είχαν πρόσβαση σε κάποιον υπολογιστή έτσι ώστε να έχουν πρόσβαση στις πλατφόρμες.

Από τη μεριά τους οι εκπαιδευτικοί στην αρχή ήταν λίγο διστακτικοί αλλά με την κατάλληλη υποστήριξη και καθοδήγηση από τους διευθυντές κατάφεραν να δράσουν έγκαιρα και να ανταποκριθούν σε αυτό που τους ζητήθηκε. Όπως ανέφεραν και οι διευθυντές εξαίρεση αποτέλεσαν ορισμένοι οι οποίοι απείχαν λόγω αντιλήψεων καθώς ήταν αρνητικοί στην πραγματοποίηση μαθημάτων με την αξιοποίηση ψηφιακών μέσων.

Η παραπάνω τοποθέτηση επιβεβαιώνεται από την μελέτη των Carteli και Palma (2019) που μελέτησαν τους παράγοντες που επηρεάζουν τις στάσεις, τις συμπεριφορές και τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών, επιβεβαιώνοντας ότι θα πρέπει πάντοτε να προσαρμόζονται στις εκάστοτε συνθήκες αλλάζοντας όχι μόνο τον τρόπο διδασκαλίας τους αλλά και την αντίληψη τους για την εκπαίδευση.

Κοινή ανησυχία όμως που ακούστηκε από όλους τους συμμετέχοντες – διευθυντές ήταν το μέλλον της ψηφιακής εκπαίδευσης και κατά πόσο ένα τέτοιο εγχείρημα είναι ασφαλές για την εκπαιδευτική κοινότητα. Με γνώμονα αυτή την ανησυχία τους επιζητούν ενημέρωση σχετικά με τον μέλλον της ψηφιακής εκπαίδευσης, συνεχόμενη επιμόρφωση και κατάρτιση σε θέματα που αφορούν την ένταξη των τεχνολογιών στο εκπαιδευτικό γίνεσθαι αλλά και τη δημιουργία ενός νομοθετικού πλαισίου σε ότι αφορά τις ΤΠΕ αλλά και την αξιοποίηση τους στην μαθησιακή διαδικασία.

6.4. Περιορισμοί της έρευνας

Για την ορθή αποτίμηση των αποτελεσμάτων της έρευνας πρέπει να ληφθούν υπόψιν όλοι οι περιορισμοί οι οποίοι επηρεάζουν τη διεξαγωγή της. Αρχικά, πρέπει να ληφθεί υπόψιν ο γεωγραφικός παράγοντας, καθώς η έρευνα πραγματοποιήθηκε στην Περιφέρεια Αττικής. Επιπλέον, στην έρευνα συμμετείχαν αποκλειστικά διευθυντές οπότε το δείγμα ήταν εξαιρετικά μικρό, και δεν κατορθώθηκε να πραγματοποιηθεί συσχέτιση των αντιλήψεων αναφορικά με το φύλο, την ηλικία, το επίπεδο και αντικείμενο σπουδών. Επίσης, λόγω του μικρού αριθμού του δείγματος δεν πραγματοποιήθηκε γενίκευση των ευρημάτων καθώς με κάτι τέτοιο θα τίθονταν ζητήματα εγκυρότητας.

Παρά τους περιορισμούς η έρευνα ανέδειξε σημαντικές πτυχές του ρόλου του σχολικού ηγέτη, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν την βάση μελλοντικών ερευνών που θα δώσουν μια πληρέστερη εικόνα αναφορικά με τον ρόλο του σχολικού ηγέτη στην ένταξη των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία.

6.5. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Η διερεύνηση του ρόλου του διευθυντή αναφορικά με την ενταξιακή πολιτική για τις ΤΠΕ, αποτελεί έναν τομέα συνεχόμενης μελέτης, καθώς αναδύονται συνεχώς καινούργιες πτυχές. Οι μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί στη χώρα μας σε αυτό τον τομέα είναι λίγες και για το λόγο αυτό θεωρείται από πολλούς ως αχαρτογράφητο κομμάτι. Κρίνεται επομένως απαραίτητο να διερευνηθεί εκτενέστερα ο ρόλος του σχολικού ηγέτη στην διαδικασία ένταξης των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία. Τομείς όπως η στήριξη και η καθοδήγηση των εκπαιδευτικών, η ανάπτυξη σχολικής κουλτούρας, η επιλογή μεθόδων για την βελτιστοποίηση των σχολικών αποτελεσμάτων, μπορούν να διερευνηθούν μελλοντικά και να δώσουν φώς σε αυτό το κομμάτι της εκπαιδευτικής πολιτικής. Επιπλέον, η μελέτη παραγόντων όπως η κατάρτιση των διευθυντών ή το είδος επιμόρφωσης που επιλέγουν να ακολουθήσουν αποτελούν τομείς που χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης.

Αντικείμενο μελέτης θα μπορούσε να αποτελέσει και το κλίμα συνεργασίας που ανέπτυξε ο διευθυντής κατά την διάρκεια της πανδημίας με τα μαθήματα μέσω πλατφορμών, και μετά με τη πραγματοποίηση των μαθημάτων υπό νέες συνθήκες.

Αυτοί αλλά και πολλοί ακόμα τομείς αν διερευνηθούν εκτενέστερα στο μέλλον θα μπορέσουν να προσδιορίσουν με σαφήνεια τις ανάγκες του εκπαιδευτικού συστήματος αναφορικά με την ενταξιακή πολιτική των ΤΠΕ, και κατ'έπекταση να οδηγηθούν σταδιακά σε εφαρμογή αυτών στη μαθησιακή διαδικασία.

Συζήτηση

Αναμφισβήτητα οι Νέες Τεχνολογίες κατέχουν υπερέχουσα θέση στη ζωή μας. Ειδικότερα, στο τομέα της εκπαίδευσης αποτελούν την σημαντικότερη καινοτομία της εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι ΤΠΕ υπόσχονται την αναβάθμιση, σε πρώτο στάδιο της παρεχόμενης εκπαίδευσης, την επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προσωπικού αλλά και την κοινωνική διαπαιδαγώγηση των μαθητών.

Πληθώρα ερευνών έχει διερευνήσει διαφορετικές εκφάνσεις του συγκεκριμένου φαινομένου. Αν και παγκοσμίως οι ΤΠΕ είναι ενταγμένες ήδη εδώ και δεκαετίες στα εκπαιδευτικά συστήματα, στην Ελλάδα η συγκεκριμένη πολιτική είναι αρκετά πίσω ακόμα. Αυτό έχει επιβεβαιωθεί και από αρκετές έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στο εν λόγω τομέα. Η έλλειψη υποδομών, η έλλειψη γνώσεων και κατάρτισης από το εκπαιδευτικό προσωπικό, η αρνητικότητα για αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας είναι μόλις μερικοί από τους λόγους που «τρενάρουν» την ενσωμάτωση της ψηφιακής εκπαίδευσης.

Αναφορικά με τον ρόλο που διαδραματίζει ο σχολικός διευθυντής όπως μελετήθηκε και από την συγκεκριμένη εργασία αλλά και σε συνάφεια με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, αυτός κατέχει εξέχουσα θέση σε αυτή τη διαδικασία. Ο σχολικός διευθυντής είναι αυτός που «κινεί» τα ινία αυτής της διαδικασίας. Ο σχολικός διευθυντής οφείλει να υποστηρίζει, να καθοδηγεί και να ενημερώνει το εκπαιδευτικό προσωπικό αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία.

Σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς, και από τα πορίσματα της έρευνας και από τη σχετική βιβλιογραφία, προκύπτει ότι η έλλειψη της απαραίτητης κατάρτισης αναφορικά με την αξιοποίηση των ΤΠΕ τους «φοβίζει» να αλλάξουν τον τρόπο διδασκαλίας τους. Για το λόγο αυτό και ο ρόλος του σχολικού διευθυντή θεωρείται σημαντικός αναφορικά με την υποστήριξη και την καθοδήγηση. Ο διευθυντής οφείλει να «ωθεί» τους εκπαιδευτικούς προς την επιμόρφωση και την κατάρτιση σχετικά με τις ΤΠΕ.

Η συγκεκριμένη μελέτη εστίασε στον ρόλο του σχολικού ηγέτη στην ένταξη των ΤΠΕ στη μαθησιακή διαδικασία, και δεδομένης της κατάστασης που επικρατούσε στη χώρα μας το τελευταίο καιρό με την αναστολή των μαθημάτων στα εκπαιδευτικά ιδρύματα όλης της χώρας εξαιτίας της πανδημίας Covid-19, το ενδιαφέρον εστιάστηκε στην εφαρμογή της τηλεεκπαίδευσης και την εκτεταμένη αξιοποίηση των ΤΠΕ σε όλες τις σχολικές βαθμίδες.

Για πρώτη φορά σε εθνικό επίπεδο αξιοποιήθηκαν εκτεταμένα και μαζικά τα μέσα των νέων τεχνολογιών. Από τη πρωτοβάθμια κιόλας εκπαίδευση πραγματοποιήθηκαν μαθήματα με τη χρήση σύγχρονης αλλά και ασύγχρονης τηλεεκπαίδευσης. Παρά τους όποιους ενδοιασμούς και προβληματισμούς που ακούστηκαν στην αρχή από τους εκπαιδευτικούς, με

την σωστή καθοδήγηση αλλά και υποστήριξη από τους σχολικούς διευθυντές, ανταποκρίθηκαν άμεσα και με επιτυχία σε αυτό που τους ζητήθηκε.

Τόσο πάντως από τη διεθνή βιβλιογραφία όσο και από όσα ανέφεραν οι σχολικοί διευθυντές στις συνεντεύξεις τους, πάγιο αίτημα αποτελεί η συνεχής επιμόρφωση και κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού. Επιμορφωτικά σεμινάρια, ημερίδες, ακόμα αναδιαμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών με σκοπό την άρτια κατάρτιση των εκπαιδευτικών είναι μόλις μερικά από τα αιτήματα που ακούγονται για την συνεχή επαφή των εκπαιδευτικών με την ψηφιακή εκπαίδευση.

Επίλογος

Η παρούσα εργασία διερεύνησε το ρόλο του σχολικού διευθυντή αναφορικά με την ένταξη των ΤΠΕ στη σχολική διαδικασία. Οι διευθυντές σύμφωνα με όσα ανέφεραν δείχνουν ότι κατανοούν την αναγκαιότητα για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία. Τονίζουν όμως την ύπαρξη των παραγόντων που εμποδίζουν αυτή. Η έλλειψη υποδομών και στήριξης από την Πολιτεία, η αρνητικότητα κάποιων εκπαιδευτικών, η ελλιπής επιμόρφωση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών είναι μόλις κάποιοι από τους παράγοντες που προτάσσουν έναντι στην αναβλητικότητα που παρατηρείται

Ο σχολικός διευθυντής ως ηγέτης της σχολικής μονάδας είναι υπεύθυνος για την άρτια και ορθή ενσωμάτωση των ΤΠΕ στην μαθησιακή διαδικασία. Είναι υπεύθυνος για την καθοδήγηση, υποστήριξη και συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό για την ανάπτυξη μεθόδων που προωθούν την εν λόγω ενταξιακή πολιτική.

Σύμφωνα και με τα ευρήματα της έρευνας γίνεται κατανοητό ότι κρίνεται αναγκαία η ριζική αλλαγή και αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι πολιτικές για τις ΤΠΕ οφείλουν να αποβλέπουν σε ένα διαφοροποιημένο εκπαιδευτικό σύστημα με έμφαση στην εκπαιδευτική ηγεσία και την επιλογή ατόμων που θα φέρουν τα «απαραίτητα» προσόντα για την ανάπτυξη και εφαρμογή της εκπαιδευτικής πολιτικής για την ένταξη των ΤΠΕ στα σχολεία.

Βιβλιογραφία

Abbasi, M., Xydopoulos, G., Fakhimi, M., Stergioulas, L., Fragkaki, M., & Anido, L. et al. (2015). ICT integration in Education: The Greek and Spain Perspectives amidst an economic crisis. In EDEN annual conference. Barcelona. [Retrieved from: https://www.academia.edu/13665381/ICT_INTEGRATION_IN_EDUCATION_THE_GREEK_AND_SPAIN_PERSPECTIVES_AMIDST_AN_ECONOMIC_CRISIS]

Albugami, S., Ahmed, V., (2015), Success factors for ICT implementation in Saudi secondary schools: From the perspective of ICT directors, head teachers, teachers and students, International Journal of Education and Development using Information and Communication Technology (vol. 11), (pp, 36-54). United Kingdom: Stanford University

Allen, M., & Long, J., (2009), Learning as Knowledge Networking: Conceptual Foundations for Received Views of the Internet in the Higher Education. In World Congress on Engineering and Computer Science, (pp. 1-6), San Francisco [Retrieved from: http://www.iaeng.org/publication/WCECS2009/WCECS2009_pp652-657.pdf]

Alfredo, M., Fors, M., (2002), The benefits and the obstacles of implementation ICTs' strategies for development from a bottom-up approach., Aslib Proceedings (Vol. 54, No. 3), (pp. 198-206). Retrieved from: <http://www.emeraldinsight.com/0001-253x.htm>

Alonso, J.,J., S., Moreira, V., M., Rivero, M., H., (2018), The role of ICT coordinator. Priority and time dedicated to professional functions, Computers & Education (vol. 72), (pp. 262-270). Edninburgh, Scotland: Elsevier

Avidov-Ungar, O., Shamir-Inbal, T.,(2017), ICT coordinator' Tpack – based leadership knowledge in their roles as agents of change, Journal of Information Technology Education Research. Informing Science Institute

Blau, I., Presser, O., (2013), E-leadership of school principals: Increasing school effectiveness by a school data management system. British Journal of Educational Technology 44(6), 1000-1011

Bolts, L., Henriksen, D., Mishra, P., Richardson, C., (2016), E-leadership and teachers development using ICT, ICT in Education in Global Context (pp. 249-266). Berlin

Braak, J., Devolder, A., Tondeur, J., Vanderlinde, R., (2010), Identifying multiple roles of ICT coordinators, Computers & Education (Vol. 51), (pp. 212-223). United Kingdom: Elsevier

Campbell , B., Gabriel M., McAuley ,A. , Moffatt , L., Preston, J., P., , Wiebe ,S., (2015), The use of technology in Prince Edward Island (Canada)high schools:

Perception of school leader, *Educational Management Administration & Leadership* (Vol. 43), (pp. 989-1005). United Kingdom

Chua Yan P. Chua Yie Pee, (2017), How are e-leadership practices in implementing a school virtual learning environment enhanced? A grounded model study, *Computers & Education* (Vol. 109), (pp. 109-121). United Kingdom: Elsevier

Cohen, G., (2019), Principals' leadership behaviors that shaped teachers' motivation to implement an educational ICT reform imposed by state authorities in Israel, *Israel Affairs* (Vol. 25), (pp. 554-570). Tivon

Drysdale ,L., Goode H., Gurr D., (2009), An Australian model of successful school leadership. Moving from success to sustainability. (Vol. 47). Emerald. [Retrieved from: <https://www.emerald.com/insight/publication/issn/0957-8234>]

Firstater, E., & Magen-Nagar, N., (2019), The Obstacles to ICT Implementation in the Kindergarten Environment: Kindergarten Teachers' Beliefs., *Journal of research in childhood education:Routledge*, Vol. 33, No. 2, 165-179

Gurr, D.,(2004), ICT, leadership in education and e-leadership, *Studies in the cultural politics of education, Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 25:1, 113-124. Melbourne, Australia: The University of Melbourne [Retrieved from: <https://doi.org/10.1080/0159630042000178518>]

Hunter, W., Roger, A., (2013), ICT Policy and Implementation in Education: Cases in Canada, Northern Ireland and Ireland., *European Journal of Education* (Vol. 48, No. 1). [Retrieved from: <https://doi.org/10.1111/ejed.12013>]

Mignaine, L., (2012), Leadership Challenges in the Implementation of Ict in Public Secondary Schools, *Journal of education and learning* (Vol. 2). [Published by Canadian Center of Science and Education]

Ottestad, G, (2013), School leadership for ICT and teachers' use of digital tools. Norwegian center for ICT in education: *Nordic Journal of Digital Library* (Vol.8), (pp. 107-125)

Pelgrum, W.J., (2001), Obstacles to the integration of ICT in education: results from a worldwide educational assessment. *Computers & Education* Vol. 37, 163-178. The Netherlands: Elsevier

Qureshi, A., (2012), Impact of Leadership on Meaningful Use of ICT,3rd World Conference on Learning, Teaching and Educational Leadership - WCLTA 2012. *Procedia – Social and Behavioral Sciences* Vol. 93, 1744-1748. Edinburgh: Elsevier,

Smeets, E., & Mooij, T., (2001), Modeling and supporting ICT implementation in secondary schools.*Computes & Education* Vol. 36, 265-281. The Netherlands

Tearle, P., (2004), The implementation of ICT in UK schools, United Kingdom: University of Exeter

Voogt, J., & Roblin, N., (2012), A comparative analysis of international frameworks for 21st century : Implications for national curriculum policies. *Journal of Curriculum Studies* , 44(3), 299-321. doi:10.1080/00220272.2012.668938

Wenli, C., (2013), School leadership in ICT implementation: Perspectives from Singapore. *Asia- Pacific Edu Res* (2013) 22(3), 301-311. Philippines: De la Salle University [DOI 10.1007/s40299-012-0055-8]

Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, (Τεύχος 1), (2010), EAITY, Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης

Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2002). Υπουργική Απόφαση Αρ. Φ.353.1/324/105657/Γ1/2002 Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και των υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων των διδασκόντων. Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. ΦΕΚ 1340/16-10-2002

Λάσχου, Σ., (2017), Ο μετασχηματιστικός ρόλος του σχολικού ηγέτη και η χρήση των ΤΠΕ στις σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Περιφέρεια Θεσσαλίας με στόχο υψηλής ποιότητας μάθησης. Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Μάνιου, Ν., (2019), «Οι στάσεις των σχολικών διευθυντών απέναντι στις ΤΠΕ και οι αντιλήψεις τους για τους παράγοντες που διευκολύνουν ή αναστέλλουν την ενσωμάτωση των ΤΠΕ στα δημοτικά σχολεία. Ρόδος: Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μαρκαντώνης, Χ., (2007), Η αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών Πληροφορίας... των νομών Φθιώτιδας και Ευρυτανίας., Βόλος : Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ντρενογιάννη, Ε., (2010), Το «νέο σχολείο» και ο ρόλος των ΤΠΕ ως φορέων εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης., Πρακτικά Εργασιών 7ου Πανελλήνιου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», τόμος ΙΙ, σ. 593-600, Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τζιμογιάννης, Α., (2019), Ψηφιακές Τεχνολογίες και Μάθηση του 21^{ου} Αιώνα., Αθήνα : Κριτική

Τζιμογιάννης, Π., Τζίοκας, Θ., Τσιωτάκης Π., (2018), Εκπαιδευτική ηγεσία και ένταξη τω ΤΠΕ στην εκπαίδευση: Μια μελέτη περίπτωσης., 11^ο Πανελλήνιο και Διεθνές Συνέδριο, Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τσελεπίδου, Μ., (2018), Εκπαιδευτική ηγεσία και ένταξη ΤΠΕ στην εκπαίδευση: Ο ρόλος του διευθυντή της σχολικής μονάδας., Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τσόγκα, Σ., (2018), « Ηλεκτρονική ηγεσία και εκπαιδευτικά αποτελέσματα... των διευθυντών στο νομό Κορινθίας», Κόρινθος: Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Hadjithoma-Garstka, C., (2011), «*The role of principals' leadership style in implementation of ICT policy.*», *British Journal of Education Technology*: Vol 42, No 2, 311-326

Τραγουδάρα, Σ., (2011), *Η ηγεσία στην Δευτεροβάθμια εκπαίδευση... του νομού Ιωαννίνων.*, Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Παράρτημα Α

Υπόδειγμα ερωτηματολογίου - Πρωτόκολλο συνέντευξης

Σχολείο:

Ηλικία :

Διάρκεια συνέντευξης:

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;
2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).
3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;
4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;
5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;
6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;
7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;
8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;
9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;
10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.
11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.
12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Παράρτημα Β

Απομαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις

1) Σχολείο: Γυμνάσιο Γλυκών Νερών

Ηλικία : 33

Διάρκεια συνέντευξης: 00:45:47

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;

Κατά τη γνώμη μου, ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση είναι πάρα πολύ σημαντικός κι αυτό γιατί ζούμε σε εποχή όπου λαμβάνουν χώρα ταχύτατες αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο που επηρεάζουν άμεσα την εκπαίδευση. Η εκπαίδευση καλείται να προσαρμοστεί στο περιβάλλον αυτό. Εκπαιδευτικοί και μαθητές αποκτούν ή καλλιεργούν ψηφιακές δεξιότητες οι οποίες είναι πολύ χρήσιμες.

2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).

Εξαιτίας των αλλαγών που επέφερε η πανδημία του κορωνοϊού, προσπάθησα να εντάξω τις ΤΠΕ στη διδασκαλία των γνωστικών αντικειμένων εφαρμόζοντας συνδυαστικά σύγχρονη (webex) κι ασύγχρονη (e class) εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Ακόμη, ενημερώθηκα για την εφαρμογή διαδραστικών εργαλείων που βοηθούν την εξ αποστάσεως διδασκαλία και την κάνουν πιο ευχάριστη.

3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;

Ναι, είναι πάρα πολύ θετικοί και καταβάλλουν μεγάλη προσπάθεια ώστε να εντάξουν στη διδασκαλία τους όλο και περισσότερα ψηφιακά εργαλεία. Επιδιώκουν την ένταξή τους και ενημερώνονται συνεχώς από τη συμμετοχή τους σε επιμορφωτικά σεμινάρια.

4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;

Οι μαθητές ανταποκρίνονται με ενθουσιασμό διότι είναι πρωτόγνωρη διαδικασία για αυτούς, δελεάζονται από τις εικόνες, τους ήχους και μπορώ να πω πως μαθαίνουν πιο ευχάριστα καθώς δε χρειάζεται να καταβάλλουν κόπο αποστηθίζοντας θεωρίες.

5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;

Οι ενέργειες που έγιναν αρχικά ήταν να ενημερωθούμε από τους Συντονιστές και τους Διευθυντές Εκπαίδευσης σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, στη συνέχεια, αφού ετοιμάσαμε σχετικό υλικό το αναρτήσαμε στις πλατφόρμες. Κατόπιν, ξεκινήσαμε τη σύγχρονη διδασκαλία η οποία βοηθά στην ανάπτυξη της αλληλεπίδρασης των μαθητών με τους εκπαιδευτικούς. Για όλα τα παραπάνω ήταν ενήμεροι οι γονείς διαμέσου email που στέλνονταν από την διοίκηση του σχολείου.

6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;

Τα μαθήματα τηλεδιάσκεψης ξεκίνησαν περί τα τέλη Απριλίου καθώς οι εκπαιδευτικοί προετοιμάζονταν συστηματικά μέσα στις διακοπές του Πάσχα. Ναι, πραγματοποιούνται συστηματικά, δύο φορές την εβδομάδα. Χρησιμοποιούμε την πλατφόρμα webex, όπως προείπα, μαζί με όλες τις δυνατότητες που παρέχει, δηλαδή, διαμοιρασμός οθόνης, άνοιγμα πίνακα για εκμάθηση των αλγορίθμων.

7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;

Δεν αντιμετώπισα δυσκολίες γιατί οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί είναι νέοι και αρκετά έμπειροι στις δυνατότητες του ψηφιακού κόσμου, ψάξαμε από κοινού για δυνατότητες των ψηφιακών εκπαιδευτικών εργαλείων..... επομένως όλα κύλησαν ομαλά.

8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;

Ανταποκρίθηκαν θετικά, όπως ανέφερα και προηγουμένως, δεν υπήρξαν ανυπέβλητες δυσκολίες στο εγχείρημα αυτό και όπου υπήρξαν ξεπεράστηκαν με γόνιμο διάλογο καθώς και μελέτη αντίστοιχων video στο you tube που δείχνουν επακριβώς τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων.

9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;

Κι αυτοί ανταποκρίθηκαν θετικά, όχι, όμως, όλοι. Ορισμένοι δεν ενδιαφέρθηκαν κυρίως εξαιτίας της έλλειψης ψηφιακών δεξιοτήτων των γονέων τους οι οποίοι δεν

μπόρεσαν να τους βοηθήσουν. Άλλοι, δεν είχαν τις απαραίτητες υποδομές (σύνδεση διαδικτύου, ηλεκτρονικούς υπολογιστές ή ταμπλέτες) κι άλλοι ήταν απλώς αδιάφοροι. Αυτοί, όμως, που συμμετείχαν το έκαναν ενεργά και με ενδιαφέρον.

10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.

Θεωρώ πως συνέβη ανάλογα αυτό που συνέβη και με τους μαθητές. Εννοώ πως κάποιοι βοηθούσαν τους μαθητές στο να συνδεθούν ή να ανεβάσουν τις ασκήσεις τους (καθ' υπόδειξη των εκπαιδευτικών) ή τηλεφωνούσαν στις εκπαιδευτικούς για περαιτέρω διευκρινήσεις δείχνοντας ιδιαίτερο ζήλο κι ορισμένοι δεν εκδήλωσαν ενδιαφέρον συμμετοχής στην προσπάθεια αυτή.

11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.

Θα την επηρεάσει, αναπόφευκτα, νομίζω για καλό. Πραγματοποιήθηκε δυναμική εισαγωγή των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία επηρεάζοντας την τελευταία πολύ. Το σχολείο μας τις χρησιμοποιούσε σε μικρό ποσοστό ενώ τώρα θα λέγαμε πως έγινε μία ξαφνική έκρηξη και πως βασιζόμαστε για να διδάξουμε σε αυτές. Ακόμα και η ανατροφοδότηση του ελέγχου των ασκήσεων φυσικά και δεν γίνεται παραδοσιακά αλλά γίνεται διαμέσου ψηφιακής πλατφόρμας. Οι μαθητές σε σύντομο χρονικό διάστημα έμαθαν να χειρίζονται και να επεξεργάζονται όλα τα νέα δεδομένα.

12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι σημαντική για τη διδασκαλία των μαθητών σε περιόδους που δεν πραγματοποιείται η διδακτική πράξη μέσα στις σχολικές μονάδες. Κατά τη γνώμη μου, θα πρέπει να υπάρξει μαζική ενημέρωση, πληροφόρηση, κατάρτιση, επιμόρφωση όλων των άμεσα εμπλεκομένων με την εκπαιδευτική διαδικασία (εκπαιδευτικοί, μαθητές και γονείς) έτσι ώστε οι μαθητές να αποκομίσουν τα μέγιστα μαθησιακά οφέλη που παρέχει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και ταυτόχρονα να μην υπάρξουν εκπαιδευτικά κενά στη μάθησή τους.

2) Σχολείο: Γυμνάσιο Βίλιων Αττικής

Ηλικία : 47

Διάρκεια συνέντευξης: 00:40;25

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;
Πιστεύω ότι είναι αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας πλέον. Κάνουν το μάθημα μας πιο ζωντανό και οι μαθητές έχουν πιο πολλά κίνητρα να συμμετέχουν ενεργά στο μάθημα. Επίσης ζούμε στην εποχή που οι μαθητές είναι στην γενιά των ψηφιακά εγγράμματων και το σχολείο καλείται να συμβαδίσει με την εποχή του. Ειδικά αυτή την περίοδο που βιώνουμε, αποδείχτηκε απαραίτητη η ενσωμάτωση των ψηφιακών εργαλείων στην εκπαιδευτική πράξη, στα πλαίσια της εξ αποστάσεως μάθησης.
2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).
Προσπαθώ να διασφαλίζω την καλή κατάσταση των υπαρχόντων διαδραστικών και laptop του σχολείου για αρχή ώστε να είναι διαθέσιμοι όποτε τους χρειαστούν οι εκπαιδευτικοί. Επίσης τους παρακινώ να παρακολουθούν επιμορφωτικά σεμινάρια με θέμα την ενσωμάτωση των ψηφιακών εργαλείων στη διδασκαλία, στα πλαίσια της επιμόρφωσης, τα οποία είναι δωρεάν και εξ αποστάσεως.
3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;

Στην πλειοψηφία τους ναι. Χρησιμοποιούν τους διαδραστικούς στο μάθημα τους όπως και τα laptop. Εμπλέκονται σε εκπαιδευτικά προγράμματα που είναι απαραίτητη η χρήση εκπαιδευτικών λογισμικών. Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί έχουν επιμορφωθεί σχετικά με τη χρήση των ψηφιακών εργαλείων, οπότε θα έλεγα ότι έχουν την ευχέρεια αλλά και τη διάθεση να τους χρησιμοποιήσουν.

4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;

Θετικά ανταποκρίνονται. Δεν πιστεύω ότι οι μαθητές θα ήταν ποτέ αρνητικοί στη χρήση των ψηφιακών εργαλείων. Συμμετέχουν πιο ενεργά στο μάθημα, κάτι που έχει θετική επίδραση στη μάθησή τους, το οποίο με τη σειρά του οδηγεί σε βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεών τους, αλλά και των ικανοτήτων και δεξιοτήτων. Επίσης,

λόγω της δυνατότητας εφαρμογής της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας με την χρήση των ψηφιακών εργαλείων, ενισχύονται και οι κοινωνικές δεξιότητες των μαθητών.

5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;

Στο σχολείο δεν έγινε κάποια αλλαγή. Όλοι οι εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας διέθεταν τον απαραίτητο εξοπλισμό και τις απαραίτητες γνώσεις για να ξεκινήσουμε την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Συνδεθήκαμε όλοι στο Webex χρησιμοποιώντας τους κωδικούς που μας είχε στείλει το Υπουργείο Παιδείας για να φτιάξουμε τα δωμάτια μας.

6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;

Στις 16/4 η ασύγχρονη μέσω πλατφόρμας eclass και η σύγχρονη την εβδομάδα πριν το Πάσχα μέσω Webex. Συστηματικά, κάθε μέρα οι εκπαιδευτικοί συνδέονται στην πλατφόρμα για να κάνουν το μάθημα τους.

7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;

Δεν μπορώ να πω ότι αντιμετώπισα ιδιαίτερες δυσκολίες. Στην αρχή ίσως μέχρι να συνειδητοποιήσουμε αυτή την πρωτόγνωρη κατάσταση και να συντονιστούμε. Έπειτα μέσω της πλατφόρμας webex, ξεκινήσαμε να συζητούμε όλοι μεταξύ μας και οι αποφάσεις για το πως θα προχωρήσουμε ήταν κοινές.

8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;

Δεν αντιμετώπισαν δυσκολίες τόσο ως προς την τεχνογνωσία ή τον εξοπλισμό, όσο στην αρχή όπως προανέφερα, μέχρι να συντονιστούμε όλοι να συναποφασίσουμε τι θα κάνουμε. Επίσης κάποιοι που είχαν παιδιά έπρεπε να ρυθμίσουν λίγο τις ώρες που είχαν διαθέσιμες για την σύγχρονη.

9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;

Όχι σε μεγάλο βαθμό. Περίπου τα μισά παιδιά σε κάθε τάξη. Είμαστε μια μικρή κωμόπολη αγροτική κυρίως και οι γονείς ασχολούνται οι περισσότεροι με τη γεωργία. Οπότε και λείπουν πολλές ώρες από το σπίτι με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κάποιος να συνδέσει και να επιβλέπει τα παιδιά. Τουλάχιστον αυτό μου ανέφεραν γονείς που μίλησαν τηλεφωνικά μαζί μου ή με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου. Επίσης άλλοι δεν διέθεταν τον κατάλληλο εξοπλισμό.

10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.

Όπως προανέφερα πολλοί γονείς εργάζονται με αποτέλεσμα να λείπουν τις ώρες που γινόταν η σύγχρονη από το σπίτι. Και αυτό είναι κάτι που το ανέφεραν οι ίδιοι όταν μίλησαν μαζί μου τηλεφωνικά και με τους δασκάλους των τάξεων. Άλλοι είπαν ότι δεν διέθεταν τον κατάλληλο εξοπλισμό. Πιστεύω όμως ότι συνολικά το είδαν θετικά καθώς όπως μου είπαν βοήθησε τα παιδιά τους και στο μαθησιακό κομμάτι μέσω των επαναλήψεων αλλά και στο ψυχολογικό, καθώς αισθάνονταν ότι επανέρχονταν πάλι στην ρουτίνα τους, στην καθημερινότητα τους, με τους συμμαθητές τους και τους εκπαιδευτικούς.

11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.

Στο σχολείο σαν υλικοτεχνική υποδομή δεν υπήρξε κάποια αλλαγή. Οι εκπαιδευτικοί όμως χρησιμοποίησαν σε πολύ μεγάλο βαθμό ψηφιακά αντικείμενα από αποθετήρια όπως το Φωτόδεντρο, σχεδίασαν το δικό τους υλικό σε ηλεκτρονική μορφή, εξερεύνησαν νέα λογισμικά και ψηφιακές δυνατότητες.

12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Θα ήταν καλό τα μαθήματα που έχουν σχεδιάσει οι συνάδελφοι να οργανωθούν σε ένα αποθετήριο το οποίο θα συνεχίσει να εμπλουτίζεται και όταν ανοίξουν τα σχολεία. Ακόμα η eclass να μην εγκαταλειφθεί όταν ανοίξουν τα σχολεία αλλά να χρησιμοποιείται για ανάθεση εργασιών για το σπίτι ή ομαδοσυνεργατικών εργασιών τύπου project.

3) Σχολείο: 5^ο Γυμνάσιο Ελευσίνιας- Αττικής

Ηλικία : 55

Διάρκεια συνέντευξης: 1 ώρα

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;
Είναι πάρα πολύ σημαντικός γιατί η εκπαίδευση οφείλει να συμπορεύεται με τους ρυθμούς και τις απαιτήσεις της ζωής. Τα παιδιά από μικρή ηλικία πρέπει να μπουν στον μικρόκοσμο της κοινωνίας και να γνωρίσουν με ποιο τρόπο θα λειτουργήσουν. Άλλωστε η ψηφιακή τεχνολογία βελτιώνει τη διδακτική λειτουργία αφού βοηθά τον εκπαιδευτικό να οδηγήσει το μαθητή σε μονοπάτια και σε γνώσεις που θα αδυνατούσε να το κάνει δια ζώσης. Η εικόνα και η αμεσότητα είναι γερά χαρτιά στο χέρι του εκπαιδευτικού που θα πρέπει να τα εκμεταλλευτεί στο έπακρο.
2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).
Έχουν τοποθετηθεί Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές, προτζέκτορες και διαδικτυακή σύνδεση σε όλες τις αίθουσες διδασκαλίας για να μπορεί ο εκπαιδευτικός να τα χρησιμοποιήσει όποτε το επιθυμεί.
3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;
Ναι πάρα πολύ. Θεωρούν πλέον τον Υπολογιστή εργαλείο πολύτιμο για το έργο τους και απαραίτητο.
4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;
Στο παρελθόν έδειχναν περισσότερο ενθουσιασμό. Τώρα επειδή κάθε σπίτι έχει τουλάχιστον έναν υπολογιστή και φυσικά όλοι οι μαθητές έχουν διαδίκτυο δεν ενθουσιάζονται ιδιαίτερα. Απλά το θεωρούν κομμάτι της διδασκαλίας όπως το χάρτη και τον πίνακα. Η ύπαρξη των ΤΠΕ στην αίθουσα διδασκαλίας είναι πολύ θετική αρκεί βέβαια να μη γίνεται κατάχρηση. Ο Υπολογιστή βοηθά το δάσκαλο, δεν τον υποκαθιστά. Τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να έχουν εικόνα και προσομοίωση. Πρόκειται για δύο παράγοντες που βοηθούν πάρα πολύ στη μάθηση, ιδιαίτερα σε παιδιά που παρουσιάζουν μαθησιακές διδασκαλίες.
5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;

Έγιναν ακριβώς οι διαδικασίες που όριζαν οι εγκύκλιοι. Είχαμε ήδη συγκεντρωμένα τα email των μαθητών και από τη στιγμή που πήραμε το πράσινο φως από το Υπουργείο Παιδείας ανεβάζαμε ασκήσεις στο e-class όπου οι μαθητές με κωδικούς είχαν τη δυνατότητα να μπαίνουν, να τις βρίσκουν, να τις λύνουν και με email να τις στέλνουν στους δασκάλους τους για διόρθωση. Ταυτόχρονα γίνονταν και τηλεδιασκέψεις για να λύσουμε απορίες των παιδιών και για ανατροφοδότηση.

6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;
Αμέσως μόλις ήρθε εγκύκλιος από το Υπουργείο Παιδείας ήταν όλα έτοιμα και οι εκπαιδευτικοί ξεκίνησαν να ανεβάζουν τις ασκήσεις τους στο eclass. Τηλεδιασκέψεις γίνονταν και γίνονται δύο φορές την εβδομάδα μετά από απόφαση του Συλλόγου Διδασκόντων με το webex . Θεωρούμε ότι δεν χρειάζεται περισσότερο αφού δεν μπορούμε να παραδώσουμε μαθήματα αλλά μόνο να κάνουμε επαναλήψεις στην υπάρχουσα ύλη με ασκήσεις, ενώ χρησιμοποιούμε και διάφορες σπαζοκεφαλιές.
7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;
Δε νομίζω ότι αντιμετώπισα ιδιαίτερες δυσκολίες. Το θετικό ήταν ότι είχα τον εξοπλισμό για να υποστηρίξω αυτό το εγχείρημα. Τα περισσότερα σχολεία δεν έχουν αυτή τη δυνατότητα. Και οι γονείς ανταποκρίθηκαν θετικά και έδειξαν ενδιαφέρον και καλή πρόθεση για να συνεργαστούν και να βγάλουν κωδικούς που απαιτούνταν.
8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;
Οι συνάδελφοι ήξεραν τη χρήση των ΤΠΕ και εφάρμοσαν αυτά που ήδη γνώριζαν. Εκτός από έναν συνάδελφο που αρνήθηκε να κάνει οτιδήποτε (πιθανόν λόγω ηλικίας αφού δεν γνώριζε τη χρήση των ΤΠΕ όπου και αναγκάστηκα το τμήμα του να το δώσω στον συνάδελφο του άλλου τμήματος να το δουλέψει) όλοι οι υπόλοιποι εργάστηκαν κανονικά μέσα στις συνθήκες που τους επιτρεπόταν.
9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;
Οι μαθητές που ανταποκρίνονται μέσα στην τάξη και είναι συνεπείς στις υποχρεώσεις τους, το έκαναν και στα εξ αποστάσεως μαθήματα. Οι αδιάφοροι συνεχίζουν να είναι αδιάφοροι. Δεν έχει σημασία αν αυτό γίνεται δια ζώσης ή εξ αποστάσεως.

10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.

Γονείς που μίλησα μαζί τους μου είπαν ότι στην αρχή αγχώθηκαν. Φοβήθηκαν ότι δεν θα τα καταφέρουν. Είχαν τους ενδοιασμούς τους. Σιγά σιγά όμως κατάλαβαν ότι τα πράγματα δεν είναι τόσο τραγικά όπως πίστευαν. Κατόρθωσαν και ανταποκρίθηκαν με τον καλύτερο τρόπο και χωρίς ιδιαίτερη δυσκολία. Άλλωστε δεν είχαν και εναλλακτική λύση. Προσαρμοζόμαστε στις καταστάσεις. Κάποιοι ήθελαν στα πρώτα μαθήματα να μείνουν και να δουν πώς γίνεται όλο αυτό. Μετά όμως βαρέθηκαν να κάθονται και να παρακολουθούν και αποχώρησαν.

11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.

Είναι μια μεγάλη αλλαγή στη ζωή μας. Μάθαμε να κάνουμε σύλλογο διδασκόντων με τηλεδιάσκεψη . Πολύ σημαντικό αυτό σε καταστάσεις εκτάκτου ανάγκης. Όλο αυτό όμως θεωρώ ότι πρέπει να γίνει με μέτρο και όχι κατάχρηση. Ο δάσκαλος δεν υποκαθίσταται και η σχολική τάξη λειτουργεί ανατροφοδοτικά για το παιδί. Φοβάμαι ότι όλο αυτό μπορεί να λειτουργήσει καταχρηστικά και σε απομακρυσμένες περιοχές με μικρό αριθμό μαθητών η διδασκαλία θα γίνεται μέσα από έναν υπολογιστή. Βοήθησε πάρα πολύ η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αλλά τώρα που τελειώνουν όλα αυτά θα πρέπει να ξαναμπούμε στις τάξεις και να διδάξουμε τα παιδιά όπως γνωρίζουμε. Ας μην γινόμαστε έρμια της τεχνολογίας. Η τεχνολογία είναι να βοηθά το δάσκαλο όχι να κάνει τη δουλειά του.

12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Πριν το Υπουργείο στέλνει αποφάσεις και εγκυκλίους καλό θα είναι να ελέγχει κατά πόσο τα σχολεία είναι σε θέση να ανταποκριθούν. Τα περισσότερα σχολεία δεν είχαν τον εξοπλισμό να ανταποκριθούν. Το διαδίκτυο του Πανελληνίου σχολικού δικτύου δεν είναι ό,τι καλύτερο. Το webex τις περισσότερες φορές δεν λειτουργούσε και το μάθημα κοβόταν στη μέση. Οι εκπαιδευτικοί επικοινωνούσαν με τους μαθητές με τα προσωπικά τους email. Το myschool τις περισσότερες φορές ήταν εκτός λειτουργίας. Δεν μπορεί να ζητάμε χωρίς να προσφέρουμε. Ας βελτιώσουν πρώτα τα εργαλεία και ας προχωρήσουμε μετά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Σεμινάρια δεν έγιναν για τους εκπαιδευτικούς και όπου έγιναν ήταν

ελλιπέστατα. Ο κάθε εκπαιδευτικός προσπαθούσε μόνος του να ανατρέξει στο διαδίκτυο, να αναζητήσει και να μάθει πώς στήνονται όλα αυτά.

4) Σχολείο: 27^ο Γυμνάσιο Αθηνών

Ηλικία : 50 ετών

Διάρκεια συνέντευξης: 1 ώρα

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;

Οι νέες τεχνολογίες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η ολοένα μεγαλύτερη εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες τόσο από πλευράς μαθητών αλλά και εκπαιδευτικών καθιστούν απαραίτητη την ανάγκη για τη χρήση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Το μάθημα με τη χρήση ψηφιακών μέσων αποκτά μεγαλύτερη ζωντάνια και ενδιαφέρον. Με οπτικοακουστικά μέσα μπορούν να κατανοηθούν καλύτερα κάποιες έννοιες και να προβληματιστούν οι μαθητές για κάποια θέματα που απασχολούν την κοινωνία. Τα παιδιά χαίρονται και αποκτούν κάποιες ικανότητες. Τέλος, έννοιες Φυσικών Επιστημών γίνονται αντιληπτές μέσω εικονικών πειραμάτων.

2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).

Πέρα από την Πληροφορική οι Νέες Τεχνολογίες χρησιμοποιούνται στις Φυσικές Επιστήμες, στην εκπόνηση project, στη διδασκαλία ως αφορμή ή εμπέδωση εννοιών.

3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;

Οι εκπαιδευτικοί έχουν θετική στάση απέναντι στις ΤΠΕ. Σημαντικό ρόλο παίζει, όμως, και η επάρκεια των μέσων. Αν και η διάθεση είναι εμφανής, η έλλειψή τους καθιστά δύσκολη ή και αδύνατη τη χρήση τους κατά τη διδασκαλία. Επομένως, δεν αρκεί μόνο η στάση των εκπαιδευτικών.

4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;

Φαίνεται πως οι μαθητές ανταποκρίνονται θετικά, όταν γίνεται η χρήση των Νέων Τεχνολογιών. Αρκετές φορές θυμούνται να έχουν κατανοήσει καλύτερα το μάθημα και τα θυμούνται για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα.

5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;

Αρχικά, ενημερώθηκαν οι εκπαιδευτικοί για την αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας και έγινε προσπάθεια από τον καθένα χωριστά να κατανοήσει τον τρόπο της λειτουργίας της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Με πρωτοβουλίες προσπάθησαν να οργανώσουν τη διδασκαλία, σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα και χωρίς καμία περαιτέρω ενημέρωση ή επιμόρφωση. Έπειτα, ενημερώθηκαν οι γονείς για τα βήματα που έπρεπε να ακολουθήσουν σχετικά με την εγγραφή τους στα ηλεκτρονικά ψηφιακά περιβάλλοντα (εκπαιδευτικές πλατφόρμες)

6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;

Τα μαθήματα ξεκίνησαν αρχές Απριλίου, καθώς πρώτα έπρεπε να εγγραφούν οι μαθητές στο Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο. Οι συνεχείς αλλαγές στον τρόπο διδασκαλίας έφεραν ανησυχία τόσο από πλευρά των γονιών, των μαθητών και των εκπαιδευτικών που κλήθηκαν να χρησιμοποιήσουν μέσα που δε γνώριζαν τη λειτουργία τους. Γι αυτό τον λόγο πρώτα ήταν αναγκαίο να μάθουν οι εκπαιδευτικοί πώς χρησιμοποιούνται και έπειτα να στηρίξουν τους μαθητών και τους γονείς για να τα εφαρμόσουν. Τηλεδιασκέψεις γίνονται ακόμα και σήμερα μέσω της πλατφόρμας WebEx.

7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;

Στη σύγχρονη κοινωνία οι σχολικές τάξεις χαρακτηρίζονται από διαπολιτισμικότητα. Έτσι, η επικοινωνία με τους γονείς κατέστη πολλές φορές εξαιρετικά δύσκολη. Ερχόμενοι σε μια νέα χώρα που όλα είναι ρευστά, καλούνται να αντιμετωπίσουν την αστάθεια και στη σχολική τους πραγματικότητα. Πολλοί από τους μαθητές, επιπλέον, ανεξαρτήτου καταγωγής δε διέθεταν τον εξοπλισμό ακόμα και σύνδεση ίντερνετ στο σπίτι τους. Δεν πρέπει να παραλείψουμε τις ελλειπείς δεξιότητες που κατέχουν οι γονείς των μαθητών. Επομένως, οι γονείς δεν μπορούσαν να κατανοήσουν όλα όσα ήταν αναγκαίο να πραγματοποιηθούν.

8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;

Προσπάθησαν να ανταποκριθούν με ό,τι διέθεταν στις νέες απαιτήσεις. Είχαν να αντιμετωπίσουν καινούρια προγράμματα με τα οποία δεν ήταν

εξοικειωμένοι. Ακόμα, ήταν σημαντικό να σταθούν στα παιδιά που δε διέθεταν τα μέσα. Έπειτα, είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί η τεράστια δυσκολία σύνδεσης με τις πλατφόρμες (e-class, e-me, WebEx). Ακόμα και με τις αναβαθμίσεις η είσοδος στο σύστημα πολλές φορές ήταν ανέφικτη. Έτσι ούτε οι εκπαιδευτικοί μπορούσαν να εργαστούν σωστά αλλά ούτε και οι μαθητές να συνδεθούν για να δουν το υλικό του δασκάλου τους.

9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;

Ανταποκρίθηκε ένα μεγάλο μέρος μαθητών. Παρόλα αυτά η συμμετοχή στη τηλεδιάσκεψη ήταν δύσκολή και από θέμα στην εισόδου στην πλατφόρμα WebEx αλλά και στην έλλειψη των μέσων.

10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.

Ένιωσαν άγχος και αβεβαιότητα, καθώς και οι ίδιοι οι γονείς δεν μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις που καλούνταν να ακολουθήσουν. Χάρηκαν που τα παιδιά τους ήρθαν σε επαφή με τον δάσκαλό τους και τους συμμαθητές τους αλλά συνειδητοποίησαν πως η εξ αποστάσεως διδασκαλία δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να συγκριθεί με τη δια ζώσης και τα οφέλη που έχει στα παιδιά.

11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.

Αν και οι Νέες Τεχνολογίες προσπάθησαν να βοηθήσουν την εκπαίδευση, είναι σημαντικό να θυμόμαστε πως ο ρόλος τους είναι υποστηρικτικός στη διδασκαλία. Με αφορμή την πανδημία η τεχνολογία τείνει να αποκτήσει πρωτεύοντα ρόλο στη διδασκαλία σε βαθμό που ίσως σε κάποιες περιπτώσεις να υποκαταστήσει τον εκπαιδευτικό οδηγώντας σταδιακά σε φθίνοντα αριθμό εκπαιδευτικών που υπηρετούν στα σχολεία. Ανέπτυξαν οι εκπαιδευτικοί ικανότητες και δεξιότητες που σχετίζονται με την τεχνολογία και κατ' επέκταση και οι γονείς που βοήθησαν τα παιδιά τους να συμμετέχουν στη νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα.

12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Θεωρείται απαραίτητο οι εκπαιδευτικοί να επιμορφωθούν εγκαίρως για τα νέα δεδομένα, ώστε να μη στηρίζονται στη θέληση και στην αγάπη που έχουν για τους μαθητές τους για να ξεπεράσουν τις δυσκολίες. Ακόμα, τα σχολεία πρέπει να αποκτήσουν τον απαραίτητο εξοπλισμό, τον οποίο να μπορούν να

διαθέσουν στους μαθητές που δεν έχουν τα μέσα για να μπορεί να θεωρηθεί «εκπαίδευση για όλους».

5) Σχολείο: Γυμνάσιο Χαϊδαρίου

Ηλικία : 52

Διάρκεια συνέντευξης: 1 ώρα

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;
Οι ψηφιακές τεχνολογίες βοηθούν πάρα πολύ τη μαθησιακή διαδικασία ιδιαίτερα σε μια εποχή όπου όπως διαπιστώνουμε όλα θα γίνονται διαδικτυακά και με βασικό συνεργάτη τον Υπολογιστή. Τα παιδιά από μικρή ηλικία θα πρέπει να μάθουν τη χρήση και τη βοήθεια που προσφέρει
2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).
Κάνω τεράστιες προσπάθειες για να οργανώσω το εργαστήριο της Πληροφορικής. Σε αυτό δίνω ιδιαίτερη βαρύτητα αφού αποτελεί εργαλείο για να πραγματοποιηθεί σωστά το μάθημα. Δεν υπάρχουν χρήματα άρα δεν υπάρχουν κονδύλια που θα μας βοηθήσουν να εξοπλίσουμε τα σχολεία και να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις των καιρών. Προσπαθώ να βρω υπολογιστές μεταχειρισμένους από Τράπεζες ή άλλους φορείς που έχουν την καλή πρόθεση αντί να τους πετάξουν στην ανακύκλωση να τους χαρίσουν σε μας για να τους χρησιμοποιήσουμε. Δεν υπάρχει βοήθεια από πουθενά.
3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;
Ναι. Οι περισσότεροι συνάδελφοι έχουν κάνει Β-επίπεδο και θέλουν αυτά που έχουν μάθει να τα εφαρμόσουν στην τάξη. Πώς να το κάνουν όμως αυτό αφού στα σχολεία δεν υπάρχει τίποτα και δεν υπάρχει κανείς που να ενδιαφέρεται ουσιαστικά να εξοπλίσει τα σχολεία; Με τα λόγια και με την καλή πρόθεση δε γίνεται τίποτα . Βοήθεια θέλουμε και δεν την έχουμε.
4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;
Τα παιδιά ξετρελαίνονται με τέτοιες καινοτομίες. Βέβαια δεν υπάρχει ο ενθουσιασμός που υπήρχε στο παρελθόν αφού τα περισσότερα έχουν υπολογιστή, αλλά δεν παύει να είναι κάτι καινούριο και διαφορετικό.
5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;
Έγινε ό,τι ακριβώς μας όριζε το Υπουργείο Παιδείας. Ακολουθήσαμε κατά γράμμα τις οδηγίες του γιατί είναι ένα θέμα πολύ ευαίσθητο και οφείλαμε να

είμαστε πολύ τυπικοί. Προσπαθήσαμε να υλοποιήσουμε όλα τα μέτρα για τα προσωπικά δεδομένα που μας όριζε το Υπουργείο γιατί είναι ένα θέμα πολύ ευαίσθητο.

6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;
Τα μαθήματα ξεκίνησαν αρχές Απριλίου. Δεν γίνονταν καθημερινά αφού θεωρούμε ότι στόχος είναι να έχουμε μια επαφή με τα παιδιά, να τα εμπνυχώνουμε και να τα ανατροφοδοτούμε. Για τις τηλεδιασκέψεις χρησιμοποιήθηκε το Webex του Υπουργείου Παιδείας. Για τις ασκήσεις, άλλοι συνάδελφοι χρησιμοποίησαν το e-class και άλλοι το e-me.
7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;
Πάρα πολλές δυσκολίες. Αρχικά οι γονείς έδειξαν καχυποψία για τις τηλεδιασκέψεις. Ήθελαν πολλές διευκρινίσεις και πάλι δεν πείστηκαν όλοι. Υπήρχαν άνθρωποι που αρνήθηκαν να συμμετέχουν τα παιδιά τους. Πολλοί μαθητές δεν είχαν υπολογιστή στο σπίτι ή άλλοι δεν είχαν διαδίκτυο και προσπαθούσαν να συμμετέχουν σε όλο αυτό μέσα από το κινητό τηλέφωνο. Οι γονείς μας έλεγαν ότι όσο έχουν μονάδες στο κινητό τους θα συμμετέχουν, μετά θα απέχουν.
8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;
Οι εκπαιδευτικοί έδειξαν πολύ ενδιαφέρον και θέληση. Έκαναν την προσπάθειά τους από τα σπίτια τους και με δικό τους εξοπλισμό.
9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;
Όσοι μαθητές είχαν εξοπλισμό ή διαδίκτυο ανταποκρίθηκαν. Υπήρχαν όμως και αυτοί που δεν είχαν τα εφόδια. Δυστυχώς για αυτά τα παιδιά δεν μπορέσαμε να κάνουμε τίποτα και ήταν κρίμα γιατί το ήθελαν πάρα πολύ. Κανένας όμως δε βρέθηκε από την Πολιτεία να τους δώσει χέρι βοήθειας. Κάποια στιγμή ακούσαμε ότι θα δοθούν φορητοί υπολογιστές σε παιδιά που δεν έχουν αλλά τελικά δεν έφτασαν ποτέ.
10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.
Κάποιοι το θεώρησαν πολύ καλή προσπάθεια. Κάποιοι άλλοι υποστήριξαν ότι αυτό που προέχει είναι η υγεία και όλα τα υπόλοιπα βρίσκονται. Κάποιοι τέλος μας δήλωσαν ότι αν θέλει το κράτος να κάνει τηλεδιασκέψεις να τους στηρίξει για τον εξοπλισμό αφού με τις αναστολές εργασίες δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα για τέτοιες πολυτέλειες.

11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.

Ας καταλάβουν οι υψηλά ιστάμενοι πόσο σημαντικό είναι να πέσουν χρήματα στα σχολεία για να εκσυγχρονιστούν. Δεν είναι δυνατόν να στηρίζονται στην καλή θέληση του δασκάλου. Ούτε είναι αρκετό να διαφημίζουν στα δελτία ειδήσεων τις μεγάλες αλλαγές πώς πραγματοποιούν αλλά στην ουσία «άνθρακας ο θησαυρός»

12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Εξοπλισμός σε όλα τα σχολεία για να είναι έτοιμα να αντιμετωπίσουν αντίστοιχες καταστάσεις. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις των καιρών. Προγράμματα που θα βοηθούν όλους τους μαθητές να εφοδιαστούν με τα απαραίτητα για να μη γίνει η εκπαίδευση ταξική. Και πάνω από όλα ο δάσκαλος δεν αντικαθίσταται. Αυτό που μας συνέβη και αναγκαστήκαμε και πήραμε τα μέτρα που πήραμε δεν είναι πανάκεια. Τα σχολεία στα ακριτικά χωριά δε θέλουν δασκάλους από την οθόνη αλλά πραγματικούς, ζωντανούς ανθρώπους με κέφι, ζεστασιά, αγάπη και διάθεση για να μάθουν τα ελληνόπουλα γράμματα.

6) Σχολείο: Γυμνάσιο Κάτζας

Ηλικία : 57

Διάρκεια συνέντευξης: 00:30:25

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;
Κοιτάζτε η τεχνολογία σήμερα παίζει πολύ βασικό ρόλο στην εκπαίδευσηθα έλεγα σε όλες τις βαθμίδες. Η ψηφιακή τεχνολογία μάλιστα βρήκε θα έλεγα.... πρόσφορο έδαφος... και ευτυχώς που έγιναν έτσι τα πράγματα..... αν και δεν το λέω από τη μεριά του ιού, αλλά από τη μεριά της τεχνολογίας. Έγιναν λοιπόν έτσι τα πράγματα που φάνηκε η ανάγκη της ψηφιακής τεχνολογίας. Ο ρόλος τους πρέπει να είναι βασικός και ανα αντικατάστατος στη διαδικασία της μάθησης. Δεν θα πρέπει να υποκαθιστά τη δουλειά του εκπαιδευτικού, αλλά θα πρέπει να είναι υποστηρικτικό εργαλείο και να συμπληρώνει τη δια ζώσης διδασκαλία στο έπακρο.
2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).
Ως διευθυντής αυτού σχολείου έχω προνοήσει να υπάρχει γρήγορο ίντερνετ σε όλες τις τάξεις..... έχω κάνει αιτήματα και βρήκα ανταπόκριση τελικά από την Δημοτική αρχή για παραλαβή και τοποθέτηση διαδραστικών πινάκων..... υπάρχει σε κάθε τάξη προτζέκτορας.... κατόπιν αίτησης μας πάλι, μας παραδόθηκαν 20 καινούριοι υπολογιστές πρόσφατα Επικοινωνώ με τους εκπαιδευτικούς με τα mail και ορισμένες φορές και με webex για τα θέματα του σχολείου. Γενικά όμως πάντα υποστήριζα και υποστηρίζω..... την διαρκή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών του σχολείου μου.
3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;
Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου μου είναι νέοι σχετικά σε ηλικία αλλά έμπειροι εκπαιδευτικοί, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν την τεχνολογία και τις ΤΠΕ πολύ πιο πριν από όταν τους γνώρισα στο σχολείο. Από τους 25 εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων οι 17 ήταν πάρα πολύ θετικοί στις ΤΠΕ , μάλιστα ο ένας δημιούργησε ιστοσελίδα για το σχολείο, που δεν υπήρχε κάτι τέτοιο ως τότε. Χρησιμοποιούν τον υπολογιστή και στην τάξη ως εποπτικό μέσο και έχουν μάθει και εμένα πολλές πλατφόρμες και πολλά εργαλεία στη διδασκαλία. Θα έλεγα πως εγώ έμαθα από αυτούς.
4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;
Οι μαθητές στο σχολείο μας ανταποκρίθηκαν δειλά στην αρχή. Μετά όμως η ανταπόκριση ήταν καλύτερη. Θα μπορούσα να πω πως οι μαθητές στην

τεχνολογία λένε πάντα ναι, και πως είναι χαρούμενοι που έχουν εκπαιδευτικούς που στηρίζουν την ψηφιακή τεχνολογία.

5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;
Οι ενέργειες που κάναμε ήταν οι προβλεπόμενες από το υπουργείο , με τις οδηγίες που μας δόθηκαν. Στείλαμε μείλ σε όλους τους γονείς για να απαντήσουν και να εγγράψουμε τα παιδιά στην ψηφιακή πλατφόρμα. Μετά φτιάξαμε όλοι λογαριασμό στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αρχίσαμε να ανεβάζουμε μαθήματα.
6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;
Στο σχολείο μας δεν ξεκίνησαν ποτέ μαθήματα τηλεδιάσκεψης. Όλοι οι εκπαιδευτικοί σε συνάντηση που είχαμε αποφασίσαμε να κάνουμε μόνο ασύγχρονη εκπαίδευση και όχι live μάθημα. Αν με ρωτάτε για την ασύγχρονη ξεκινήσαμε σχετικά νωρίς και συνεχίζεται ως και τώρα με μεγαλύτερο ρυθμό.
7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;
Ως διευθυντής αντιμετώπισα το πρόβλημα της έλλειψης υπολογιστών σε πολλά σπίτια, και την έλλειψη επικοινωνίας μεταξύ των γονέων και του σχολείου. Πολλοί μαθητές δεν σήκωναν το τηλέφωνο και είχαν ήδη αλλάξει τόπο κατοικίας νομίζοντας πως δεν θα έχουν να κάνουν κάτι για το σπίτι. Σας πληροφορώ πως από τους 35 εγγεγραμμένους μαθητές μόνο οι 17 είχαν υπολογιστή στο σπίτι, και από αυτούς μόνο οι 9 είχαν ίντερνετ. Αυτό συνέβαινε λόγω της αγροτικής περιοχής αλλά και λόγω της ιδιαίτερης κατάστασης γιατί οι πιο πολλοί είναι αλλοδαποί και τα φέρνουν δύσκολα γενικότερα.
8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;
Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου μας ανταποκρίθηκαν άμεσα αι αποτελεσματικά. Αντιμετώπισαν πρόβλημα πιο πολύ με τις πλατφόρμες που λόγω φόρτου εργασίας είχαν κολλήσει κατά διαστήματα, αλλά γενικά δεν αναφέρθηκε πρόβλημα ιδιαίτερο. Θα μπορούσα να πω με βεβαιότητα πως το μόνο πρόβλημα ήταν η άρνηση των γονέων ή η παντελής αδιαφορία να επικοινωνήσουν.
9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;
Μόνο 13 μαθητές τελικά ανταποκρίθηκαν μετά από 3 εβδομάδες και μόνο στην ασύγχρονη εκπαίδευση. Δεν τέθηκε καν ζήτημα τηλεδιάσκεψης αφού οι περισσότεροι δεν είχαν ούτε υπολογιστή ούτε και ίντερνετ. Μαζεύτηκαν σε σπίτια φίλων οι οποίοι είχαν υπολογιστή και εκεί έκαναν διαφορετικούς λογαριασμούς , αλλά και αυτό δεν ήταν λύση.
10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.
Η εικόνα που έχω εγώ προσωπικά είναι από 3 γονείς οι οποίοι είναι θετικοί και πάντα ενημερώνουν για την πορεία ή τυχόν απορίες. Για παράδειγμα οι γονείς

των παιδιών που ενδιαφέρονται πάντα στέλνουν μειλ ή παίρνουν τηλέφωνο. Οι υπόλοιποι δεν ασχολούνται με την επικοινωνία.

11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.

Η πρόσφατη εμπειρία που είχαμε και ακόμη έχουμε επηρεάσαν πολύ την ένταξη των ΤΠΕ και της ψηφιακής τεχνολογίας στο σχολείο μας. Άλλαξε τελείως ο τρόπος διδασκαλίας. Αυτό έχει όπως σας είπα και πριν και τα καλά του. Μάθαμε όλοι μας να χρησιμοποιούμε τις τεχνολογίες που μπορούσαμε, ενημερωθήκαμε μέσω σεμιναρίων από τους υπευθύνους για τη χρήση τους, και είμαστε πιστεύω έτοιμοι να κρατήσουμε αρκετά την ασύγχρονη τουλάχιστον εκπαίδευση και όταν ανοίξουμε και λειτουργήσουμε κανονικά. Πρόσφατο παράδειγμα η ανακαίνιση του υλικοτεχνικού εξοπλισμού στο σχολείο. Επίσης άλλο παράδειγμα είναι πως και εγώ ο ίδιος νιώθω πολύ πιο έτοιμος να αντιμετωπίσω πολλές προκλήσεις μέσα από την ψηφιακή τεχνολογία.

12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Κοιτάζτε, η γνώμη μου είναι ως δεν θα πρέπει να αφήσουμε την τεχνολογία να υποκαταστήσει την δια ζώσης διδασκαλία. Δεν μιλάμε για πανεπιστήμιο, δεν μιλάμε για Λύκειο, δεν μιλάμε για κολλέγιο. Μιλάμε για μικρά παιδιά που ο δάσκαλός είναι πολύ σημαντικός γιατί όχι μόνο επηρεάζει και διαμορφώνει, αλλά αποτελεί το μισό χρόνο ενασχόλησης του μαθητή στην καθημερινότητά του. Η διδασκαλία δεν είναι διάλεξη, ούτε παρουσίαση. Είναι μια ζωντανή διαδικασία, που αλλάζει συνεχώς και αναπτύσσεται μέσα από δυναμικές που εμφανίζονται από το πουθενά. Αυτές οι δυναμικές μόνο στην δια ζώσης εκπαίδευση υπάρχουν. Και εδώ θα ήθελα να καυτηριάσω το θέμα με την τηλεδιάσκεψη. Λίγοι εκπαιδευτικοί είναι θετικοί απ' όσο ξέρω στην ζωντανή τηλεδιάσκεψη. Σχεδόν κανένας στην κάμερα και το live streaming. Οι εκπαιδευτικοί όπως είπα και κάπου νωρίτερα, θέλουν την τεχνολογία, την αγαπούν, την χρησιμοποιούν, αλλά ζητήματα προσωπικών δεδομένων, και ζητήματα αδικίας αφού λίγοι μαθητές μπορούν να συνδέονται, καθώς και ζητήματα παιδιών με ειδικές ανάγκες δεν είναι για να προβάλλονται ή να μεταδίδονται ζωντανά.

7) Σχολείο: Μουσικό Γυμνάσιο Ιλίου

Ηλικία : 55

Διάρκεια συνέντευξης: 00:25:45

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;
Ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών είναι υποστηρικτικός των μαθημάτων, μέσο ανάδειξης του μαθήματος αλλά και του μαθητή. Βοηθάει στη βελτίωση της διδασκαλίας αλλά και βοηθάει στην ανάπτυξη τόσο δεξιοτήτων και όσο και ικανοτήτων των μαθητών.
2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).
Αγοράσαμε νέους υπολογιστές, νέας τεχνολογίας, και ταυτόχρονα δημιουργήσαμε ένα νέο εργαστήριο πληροφορικής . Το μοναδικό πρόβλημα που συναντήσαμε αφορούσε τη σύνδεση στο διαδίκτυο γεγονός που οφειλόταν στην γραμμή του ίντερνετ, αλλά αντιμετωπίστηκε άμεσα.
3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;
Στη σχολική μονάδα στην οποία βρίσκομαι μόνο 3 εκπαιδευτικοί δεν ανταποκρίθηκαν. Ήταν εκπαιδευτικοί που άνηκαν στον κλάδο των θετικών επιστημών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τα μαθήματα που πραγματοποιήθηκαν εξ αποστάσεως την εν λόγω περίοδο της πανδημίας, λόγω φοβίας απείχαν.
4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;
Οι μαθητές εντυπωσιάζονται με τη τεχνολογία. Για παράδειγμα, όταν παραλάβουμε τους καινούργιους η/υ θέλησαν να βοηθήσουν. Βεβαία τα παιδιά παρασέρνονται από την τεχνολογία και λίγο χάνονται
5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;
Δημιουργήθηκαν από την πρώτη κιόλας μέρα ομάδες εκπαιδευτικών που είχαν ρόλο υποστήριξης σε όλο αυτό το εγχείρημα και μέσα σε λίγες μέρες, μόλις 4, ετοιμάστηκε ο ειδικός χώρος στο eclass και από την τρίτη κιόλας μέρα ήμασταν από τα πρώτα σχολεία που ξεκίνησαν τα μαθήματα
6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;
Τα μαθήματα ξεκίνησαν άμεσα, και γίνονταν συστηματικά κάθε μέρα, με μεγάλη ανταπόκριση έως και σήμερα. Χρησιμοποιήθηκαν πέραν των ειδικών πλατφορμών, υπολογιστές αλλά και ειδικοί προτζέκτορες.

7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;
Οι κυριότεροι δυσκολία ήταν με τους 3 εκπαιδευτικούς που ανέφερα παραπάνω οι οποίοι έβλεπαν με καχυποψία την όλη διαδικασία, αλλά και μια ακόμα καθηγήτρια η οποία λόγω μητρότητας δε μπορούσε να υποστηρίξει τα live μαθήματα σε αντίθεση με αυτά της ασύγχρονης εκπαίδευσης.
8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;
Όλοι ανταποκρίθηκαν άμεσα και χωρίς προβλήματα, και είχα συνεχή ενημέρωση, μόνο κάποιοι λόγω υποχρεώσεων τους έκαναν ασύγχρονη και όχι σύγχρονη τηλεεκπαίδευση.
9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;
Οι μαθητές ναι συμμετείχαν αρκετά άλλα σταδιακά αραιώνει η συμμετοχή τους, η β Λυκείου δε συμμετείχε σχεδόν καθόλου
10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.
Τη πρώτη μέρα μας μετά από το μάθημα της βιολογίας, τηλεφώνησε ένας γονιός να μας συγχαρεί για την άμεση ανταπόκριση, ένας άλλος γονέας είπε ότι είδε το παιδί να του αρέσει όλο αυτό που γίνεται πάρα την αποχή του από το σχολείο
11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.
Σίγουρα άλλαξε κατά πολύ την επαφή μας αλλά την αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών μέσα στο σχολείο. Ήδη και πριν την πανδημία υπήρχαν μαθήματα τα οποία αξιοποιούσαν της ψηφιακές τεχνολογίες. Στο καιρό της πανδημίας αυτό εντατικοποιήθηκε. Ένα παράδειγμα θα μπορούσα να πω είναι ότι μαθήματα τα οποία ήταν κυρίως θεωρητικά, όπως η νεοελληνική γλώσσα γινόταν μέσω κάποιας πλατφόρμας, ενώ παλιότερα μέσω πλατφόρμας γίνονταν μαθήματα που αφορούσαν κυρίως το κομμάτι της μουσικής εκπαίδευσης.
12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;
Καλό θα ήταν να υπάρχει κάποιο ΦΕΚ, κάποιος νόμος ή πλαίσιο το οποίο να ορίζει την υποχρεωτικότητα της Τηλεκπαίδευσης, καθώς και σε ότι αφορά στα live μαθήματα τη προστασία λόγω της έκθεσης τόσο του εκπαιδευτικού όσο και των μαθητών. Κατά ποσό όλο αυτό είναι νόμιμο εφόσον δεν στηρίζεται σε κάποια νομοθεσία, τότε θα κάνουμε σύγχρονη και τότε ασύγχρονη, τι είναι υποχρεωτικό και τι όχι. Να υπάρχει ενημέρωση και επιμόρφωση πάνω σε όλο αυτό.

8)Σχολείο: 8^ο Γυμνάσιου Αθηνών

Ηλικία: 47

Διάρκεια συνέντευξης: 00:45:45

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;
Πολύ βασικός. Απλουστεύει την διαδικασία της μάθησης και διευκολύνει την επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και καθηγητών .Ακόμα υπάρχει ένα καλύτερο μέτρο σύγκρισης στο χώρο της Παιδείας.
2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).
Προσπαθώ να ενθαρρύνω τους συναδέλφους να συμμετέχουν σε διάφορα προγράμματα επιμόρφωσης και προσπαθώ να τους πείσω ότι είναι μια ευκαιρία για τον χώρο της Παιδείας.
3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;
Οι πιο νέοι ενδιαφέρονται και συμμετέχουν ενώ οι πιο παλιοί είναι πιο διστακτικοί στην ένταξη των ΤΠΕ.
4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;
Είναι πολύ θετικοί και τους προκαλεί το ενδιαφέρον. Έχουν καλύτερη κατανόηση της ύλης, εμποδώνουν καλύτερα τις ασκήσεις και υπάρχει καλύτερη συνεργασία μεταξύ τους.
5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;
Έγινε εκμάθησης της πλατφόρμας cisco web ex και διανομή e-mail στους εκπαιδευτικούς για πως θα συνδεθούν. Επίσης ευρεία χρήση του Πανελλήνιου σχολικού δικτύου.
6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;
Μόλις έκλεισαν τα σχολεία λόγω του Κορωναιού. Χρησιμοποιείται η σύγχρονη και ασύγχρονη μάθηση.
7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;

Την επιφυλακτικότητα των παλιών συναδέλφων και την αρχική οργάνωση όλου του εγχειρήματος.

8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;

Αρκετά θετικά. Στην αρχή υπήρχε δυσκολία στη φόρτωση του συστήματος αλλά στη συνέχεια λόγω τεχνικής υποστήριξης διευκολύνθηκε η κατάσταση.

9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;

Ανταποκρίθηκαν αρκετά. Συμμετείχαν πολύ ειδικά οι μικρές τάξεις του λυκείου σε μεγάλο ποσοστό(80%). Οι μεγαλύτερες τάξεις σε ποσοστό γύρω στο 50%.

10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.

Οι γονείς χάρηκαν επειδή υπήρχε συνέχεια στη μάθηση των παιδιών τους και αυτό φάνηκε με τις ευχαριστίες απέναντι στους συναδέλφους.

11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.

Ο χώρος της Παιδείας θα γίνει πιο ενιαίος και πιο προσβάσιμος σε παγκόσμιο επίπεδο. Δωρίστηκαν στα σχολεία κάποια ταμπλέτ. Σε κάποια σχολεία παρέμεινε η σύγχρονη εκπαίδευση και η αναβάθμιση του σχολικού δικτύου.

12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Να συνεχίσει να χρησιμοποιείται η τεχνογνωσία που αποκτήθηκε και να πιστέψουμε ότι είναι μια ευκαιρία για καλύτερη παιδεία και όχι απειλή.

9) Σχολείο: 2^ο Γυμνάσιο Ιλίου

Ηλικία : 48

Διάρκεια συνέντευξης: 00:20:58

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;
Ο ρόλος των ΤΠΕ αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαίδευσης και όλα στηρίζονται σε αυτό.
2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).
Ο ρόλος του διευθυντή είναι υποστηρικτικός και καθοδηγητικός προς τον εκπαιδευτικό. Οφείλει να παροτρύνει τους εκπαιδευτικούς να συμμετέχουν σε ημερίδες και ενημερωτικά/ επιμορφωτικά σεμινάρια.
3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;
Στην πλειοψηφία τους ναι είναι, αν και προτάσσουν κάποιους ενδοιασμούς καθώς δε γνωρίζουν κατά πόσο ένα τέτοιο εγχείρημα μπορεί να επιφέρει θετικά αποτελέσματα.
4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;
Οι μαθητές ανταποκρίνονται με ενθουσιασμό διότι είναι πρωτόγνωρη διαδικασία για αυτούς, δελεάζονται από τις εικόνες, τους ήχους και μπορώ να πω πως μαθαίνουν πιο ευχάριστα καθώς δε χρειάζεται να καταβάλλουν κόπο αποστηθίζοντας θεωρίες.
5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;
6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;

Τα μαθήματα ξεκίνησαν άμεσα. Από την πρώτη κιόλας βδομάδα προετοιμάστηκε η σχετική πλατφόρμα και από την αμέσως επόμενη ξεκίνησαν τα μαθήματα μέσω του συστήματος Webex.

7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση; Η αλήθεια είναι ότι δεν συναντήσαμε έντονες δυσκολίες, υπήρξε η κατάλληλη υποστήριξη αλλά και τεχνογνωσία και έτσι άμεσα αντιμετωπίστηκαν.
8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν; Οι εκπαιδευτικοί ήταν όλοι τους πολύ θετικοί σε όλη τη διαδικασία. Στην αρχή μόνο δυσκολεύτηκαν μέχρι να προσαρμοστούν στην νέα σχολική πραγματικότητα.
9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Οι μαθητές ενώ στην αρχή έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και συμμετείχαν σχεδόν όλοι, μετά από λίγες μέρες η συμμετοχή τους μειώθηκε κατά πολύ.
10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα. Οι γονείς φάνηκαν αρκετά δύσπιστοι καθώς δε γνώριζαν κατά πόσο θα ήταν όλο αυτό αποδοτικό. Η στάση τους ήταν καθαρά αδιάφορη καθώς κανένας δε επικοινωνήσε να ενημερωθεί σχετικά με όλο αυτό που γινόταν.
11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών. Οποσδήποτε η πανδημία θα επηρεάσει το σχολικό μάθημα. Οι ΤΠΕ κάθε άλλο παρά βοηθητικά μπορούν να επέμβουν στο σχολικό μάθημα, με τίποτα δεν μπορούν να αντικαταστήσουν τα μαθήματα που πραγματοποιείται στο φυσικό χώρο του σχολείου.
12. Ποιες οι προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής; Αρχικά, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότεροι ενημερωμένοι/ εκπαιδευμένοι/ ειδικευμένοι σε ζητήματα που αφορούν την ένταξη αλλά και αξιοποίηση των ΤΠΕ στο σχολικό μάθημα. Επίσης, το μάθημα μέσω τηλεδιάσκεψης δε πρέπει να αντικαταστήσει το μάθημα στο χώρο του σχολείου, κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει μόνο σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις. Επιπλέον, θα πρέπει να σχεδιαστεί για αυτή τη περίπτωση ένα εύκολο στη χρήση αλλά και κατανοητό από όλους πρόγραμμα/ πλατφόρμα.

10)Σχολείο: 66° Γυμνάσιο Αθηνών

Ηλικία : 51

Διάρκεια συνέντευξης: 00:51:25

Ερωτήσεις

1. Ποιος κατά τη γνώμη σας είναι ο ρόλος των ψηφιακών τεχνολογιών στην εκπαίδευση σήμερα;

Ο ρόλος της ψηφιακής τεχνολογίας στον εκπαιδευτικό κλάδο σήμερα είναι εξαιρετικά σημαντικός, διότι ανοίγει νέους ορίζοντες στη μάθηση. Είναι μία καινοτόμος επιλογή, η οποία επιτρέπει πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό έξω από την αίθουσα διδασκαλίας, δίνει τη δυνατότητα να εξοικονομείται χρόνος & το επίπεδο μάθησης ακολουθεί ανοδική πορεία έχοντας ως αποτέλεσμα τη γρηγορότερη & πιο αποδοτική επίλυση των θεμάτων.

2. Εσείς ως διευθυντής ποιες πρωτοβουλίες έχετε πάρει στο σχολείο σας για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία όλων των μαθημάτων (όχι μόνο της πληροφορικής).

Πέραν του κλάδου της Πληροφορικής με τους εξελεγμένους υπολογιστές οι καθηγητές έχουν τη δυνατότητα να διδάσκουν μέσω παρουσίασης εκπαιδευτικού υλικού με εικόνες, βίντεο, καθώς & ειδικού προτζέκτορα σε αίθουσα ειδικά διαμορφωμένη. Παρέχεται επίσης, δωρεάν δίκτυο & οι μαθητές μπορούν μέσω μιας ψηφιακής πλατφόρμας να συζητούν για σχολικά θέματα & να ανταλλάσσουν υλικό για τις εργασίες τους.

3. Οι εκπαιδευτικοί του σχολείου σας είναι θετικοί για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους;

Γενικώς όλοι οι συνάδελφοι εκπαιδευτικοί του σχολείου μας, νεότεροι & παλαιότεροι, είναι θετικοί στην ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία τους. Μην ξεχνάμε ότι διανύουμε τον 21ο αιώνα & πρέπει να κάνουμε ό,τι μπορούμε για να εξελίσσουμε τους τρόπους διδασκαλίας στοχεύοντας πάντοτε στην καλύτερο δυνατό εκπαιδευτικό & μαθησιακό αποτέλεσμα.

4. Πως ανταποκρίνονται οι μαθητές; Ποια είναι τα αποτελέσματα ως προς τη μάθησή τους;

Οι μαθητές βρίσκουν την ένταξη των ΤΠΕ εξαιρετικά σημαντική, διότι κάνει το μάθημα πιο δελεαστικό & ενδιαφέρον. Επιπλέον, αποκομίζουν γνώσεις με τρόπους πιο διασκεδαστικούς & λιγότερο ανιαρούς. Ανταποκρίνονται, λοιπόν, πολύ θετικά & επιδιώκουν & εκείνοι τη μεγαλύτερη & συχνότερη χρήση τους.

5. Ποιες ενέργειες έγιναν στο σχολείο σας για τη μετάβαση στη διδασκαλία από απόσταση;

Η πρωτόγνωρη αυτή κατάσταση για όλους μας έπρεπε να αντιμετωπιστεί με ψυχραιμία. Μετά από αρκετές συζητήσεις με τους συναδέλφους & τηρώντας φυσικά όλες τις οδηγίες του κράτους αποφασίστηκε πως πρέπει όλοι οι καθηγητές να ετοιμάσουν φύλλα εργασίας ώστε να μπορούν καθημερινά να τροφοδοτούν τους μαθητές με ασκήσεις μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Ο κάθε καθηγητής ήταν υπεύθυνος ώστε να διορθώνει άμεσα τις ασκήσεις & να ενημερώνει τους μαθητές για την πρόοδό τους.

6. Πότε ξεκίνησαν μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης στο σχολείο σας; Γίνονται συστηματικά σήμερα; Ποιες τεχνολογίες χρησιμοποιούνται;

Τα μαθήματα τηλεδιάσκεψης ξεκίνησαν σχετικά γρήγορα μετά την απόφαση & τις οδηγίες του Υπουργείου. Με την εκκίνηση των μαθημάτων στη σχολική μας μονάδα διεκόπησαν όπως είναι προφανές. Τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, σε κάποιες περιπτώσεις εκτυπωτές & να προσθέσω ότι υπήρχε & μια εξαίρεση στο σχολείο μας, διότι μία μαθήτρια δεν είχε Η/Υ, οπότε εστάλησαν όσο το δυνατόν περισσότερες ασκήσεις μέσω φαξ.

7. Ποιες δυσκολίες αντιμετωπίσατε εσείς ως διευθυντής προκειμένου να υποστηρίξετε τη μετάβαση σε νέους τρόπους διδασκαλίας από απόσταση;

Το ευτυχές γεγονός είναι ότι δεν αντιμετώπισα κάποια μεγάλη δυσκολία, διότι οι συνάδελφοι μου ήταν πολύ συνεργάσιμοι. Όλοι μας δυσκολευτήκαμε σε έναν βαθμό στην αρχή της διαδικασίας της τηλεδιάσκεψης μέχρι να αποκτήσει όλο αυτό μια φυσιολογική ροή, αλλά μετά η κατάσταση κύλησε πολύ ομαλά.

8. Πώς ανταποκρίθηκαν οι εκπαιδευτικοί του σχολείου; Ποιες δυσκολίες αντιμετώπισαν; Πώς ξεπεράστηκαν;

Όπως προανέφερα οι συνάδελφοι μου ήταν απόλυτα συνεργάσιμοι. Σίγουρα στην αρχή είχαν το άγχος & την αγωνία να αντεπεξέλθουν όπως έπρεπε στη διαδικασία αυτή. Επίσης, αγωνιούσαν για τη συμμετοχή των μαθητών & κατά πόσο θα υπήρχε διάρκεια & συνέπεια στις εργασίες τους. Κάθε δυσκολία ξεπερνιέται με αισιοδοξία, επιμονή & συγκέντρωση στον στόχο. Έτσι τα καταφέραμε & εμείς.

9. Πώς ανταποκρίθηκαν οι μαθητές; Συμμετείχαν στα μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης;

Οφείλω να πω πως είχαμε μεγάλη ανταπόκριση από τους μαθητές μας & αυτό μας χαροποίησε πολύ. Μέσα σε όλο αυτό το άσχημο & δυσοίανο κλίμα που υπήρχε, η συμμετοχή των παιδιών μας μας χάριζε ένα τεράστιο χαμόγελο για να μπορέσουμε να συνεχίσουμε & εμείς δυναμικά. Το ποσοστό συμμετοχής ανέρχεται στο 80% περίπου, ένα ποσοστό αρκετά υψηλό.

10. Έχετε εικόνα για το πώς είδαν οι γονείς τη μετάβαση σε μαθήματα μέσω τηλεδιάσκεψης; Δώστε 1-2 παραδείγματα.

Δεν είχαμε ξεκάθαρη εικόνα ούτε κοινή γραμμή από όλους τους γονείς. Κάποιοι επικοινωνήσαν μαζί μας, κάποιοι έδωσαν το παρών & θέλησαν να βοηθήσουν τα

παιδιά τους & κάποιοι έμειναν αδρανείς. Δεν μπορούσαν, θεωρώ, να έρθουν αντιμέτωποι με την τηλεδιάσκεψη, διότι ήταν κάτι αναγκαίο & γέμιζε -για να το πω απλά- τις ώρες των παιδιών τους. Μάλιστα μία μητέρα επικοινωνήσε προσωπικά μαζί μου & με ευχαρίστησε για την προσπάθεια που κάναμε σαν σχολείο να σταθούμε δίπλα στους μαθητές μας.

11. Πώς εκτιμάτε ότι θα επηρεάσει η πρόσφατη εμπειρία λόγω της πανδημίας τον ρόλο των ψηφιακών τεχνολογιών την κανονική λειτουργία του σχολείου; Η πρόσφατη κρίση της πανδημίας ποιες αλλαγές έφερε στο σχολείο σας σε σχέση με τις ψηφιακές τεχνολογίες; Δώστε ενδεικτικά παραδείγματα αλλαγών.

Σαν άνθρωπος είμαι θετικός & αισιόδοξος & από κάτι αρνητικό προσπαθώ να βρίσκω & να κρατάω τα θετικά στοιχεία. Επομένως, η κανονική λειτουργία δε θα επηρεαστεί από τις ψηφιακές τεχνολογίες αρνητικά, διότι έχουμε αποφασίσει να τις χρησιμοποιήσουμε προς όφελός μας ενισχύοντας τα μαθήματα με αυτές & κάνοντάς τα πιο ενδιαφέροντα. Μην ξεχνάμε πως βρισκόμαστε στον 21ο αιώνα & καλό είναι να βαδίζουμε βάσει των γεγονότων & των συγκυριών που μας περιβάλλουν. Η μόνη αλλαγή που υπήρχε ήταν ξεκάθαρα στο τεχνικό κομμάτι, διότι η διδασκαλία γινόταν αποκλειστικά μέσω απόστασης & δεν υπήρχε η επαφή & η άμεση επικοινωνία με τον μαθητή.

12. Ποιες προτάσεις ή ιδέες θα θέλατε να καταθέσετε στο πλαίσιο της συζήτησης αυτής;

Η πανδημία του νέου κορωνοϊού έχει αλλάξει την καθημερινότητα ολόκληρης της υφής και η επιβεβλημένη απομόνωση ανέτρεψε ολότελα το καθημερινό, σχολικό μας πρόγραμμα. Αυτό που έχει σημασία κατ' εμέ είναι ότι τα παιδιά γύρισαν στο σχολικό τους περιβάλλον & η επάνοδος αυτή την εποχή της πανδημίας είναι σημαντική όχι μόνο για τη σχολική πρόοδο των μαθητών, αλλά & για την ψυχική τους υγεία. Σε κάθε περίπτωση, είναι σημαντικό να παροτρύνουμε τα παιδιά να εστιάζουν στα θετικά των καταστάσεων που προκύπτουν στη ζωή του

Πίνακας ομαδοποίησης των εννοιών που ανέδειξε η έρευνα

<u>Τεχνικές δυσκολίες</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Έλλειψη υποδομών • Αδιαφορία μαθητών
<u>Τεχνικές υποδομές</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Εργαστήριο Η/Υ • Διαδραστικοί πίνακες • Σύνδεση στο διαδίκτυο
<u>Μαθητές</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Δεκτικότητα • Εξοικείωση • Μαζική συμμετοχή • Σταδιακή αποχώρηση • Έλλειψη υποδομών
<u>Επιπλέον επιμόρφωση</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Μαζική ενημέρωση • Κατάρτιση • Σεμινάρια • Προετοιμασία
<u>Ρόλος ΤΠΕ στη εκπαίδευση</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαίδευσης • Παροχή κινήτρων • Μέσο εξέλιξης • Ανάπτυξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών • Απλούστευση της διδασκαλίας • Προσαρμογή στις νέες απαιτήσεις
<u>Άμεση ανταπόκριση σε αυτό που ζητήθηκε</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Δυσκολίες στην αρχή • Καθοδήγηση και υποστήριξη • Σχεδιασμός, οργάνωση και ανάρτηση περιεχομένου στην πλατφόρμα
<u>Οργάνωση και προετοιμασία της πλατφόρμας</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Σύμφωνα με τις οδηγίες του Υπουργείου • Εκμάθηση της πλατφόρμας • Διανομή των ηλεκτρονικών διευθύνσεων και ταχυδρομείων
<u>Ο ρόλος των γονέων</u>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Αδιαφορία ▪ Ενδιαφέρον ▪ Επικοινωνία με το σχολείο ▪ Αναγνώρισαν την θετική επίδραση στα παιδιά τους
<u>Συμμετογή</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Εντατική στην αρχή • Μειώθηκε σταδιακά προς το τέλος
<u>Στάσεις εκπαιδευτικών</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Επιφυλακτικότητα • Άγχος • Οι νεότεροι ενδιαφέρονται περισσότερο • Αρνητικότητα ιδιαίτερα οι παλιότεροι

	<ul style="list-style-type: none"> • Θέληση
<u>Ετοιμότητα εκπαιδευτικών</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Επιμόρφωση επιπέδου Β΄
<u>Ρόλος – πρωτοβουλίες διευθυντών</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Παρότρυνση • Συμβουλευτικός • Καθοδηγητικός • Υποστηρικτικός
<u>Καθοδήγηση – υποστήριξη</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Ενημέρωση • Προετοιμασία
<u>Παρότρυνση</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Παρακίνηση • Επιμορφωτικά σεμινάρια • Επιμόρφωση
<u>Προτάσεις</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Νομιμοποίηση με κάποιο ΦΕΚ • Εξοπλισμός σχολείων με όλες τις απαραίτητες υποδομές • Επιμόρφωση και ετοιμότητα εκπαιδευτικών • Μη αντικατάσταση της ζωντανής εκπαιδευτικής διαδικασίας • Μαζική ενημέρωση και πληροφόρηση